

Årsrapport
2020

nær

nyttig

nøktern

vi når våre mål sammen

Om PKH

Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet er opprettet av Helse Sør-Øst RHF for å forvalte tjenstepensjonsordningen for yrkesaktive medlemmer, pensjonister og fratrådte medlemmer ved Oslo universitetssykehus HF, Akershus universitetssykehus HF, Vestre Viken HF, Sunnaas sykehus HF, Helse Sør-Øst RHF og Sykehuspartner HF.

Helseforetakene eier grunnkapitalen i PKH, og de ansatte har representanter i styret gjennom fagforeningene.

Pensjonskassen for
helseforetakene i
hovedstadsområdet

E-post: pkh@pkh.no
Telefon: 22 42 50 00

Karenslyst allé 2
0278 Oslo

www.pkh.no

Grafisk produksjon og illustrasjon:
fdesign.no

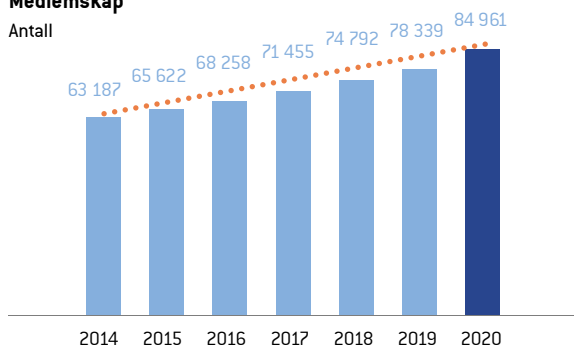
Trykk: Konsis

Foto:
Side 17: Shutterstock
Side 20, 27, 65: ScanStockPhoto
Alle andre foto: Geir Ottesen / PKH

Vekst og lønnsomhet

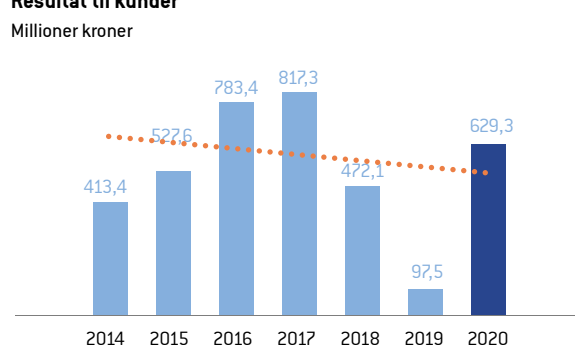
Medlemskap

Antall

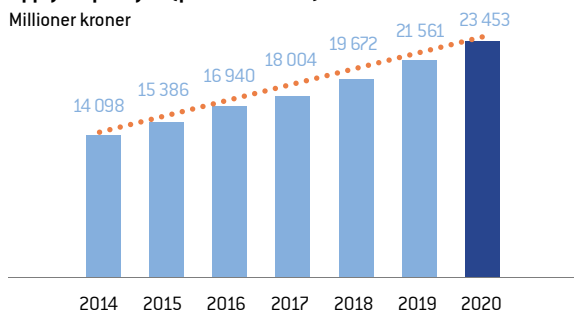
Resultat til kunder

Millioner kroner

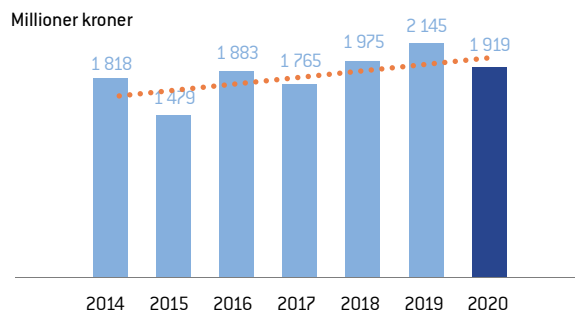
Opptjent pensjon (premiereserve)

Millioner kroner

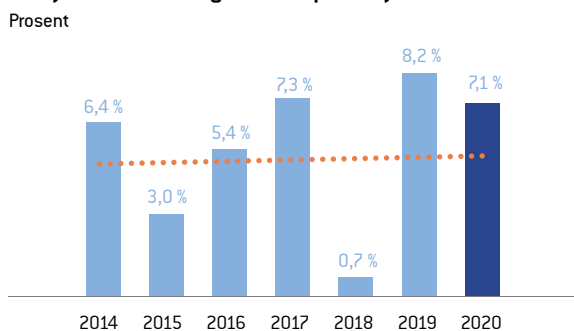
Premieinntekter

Millioner kroner

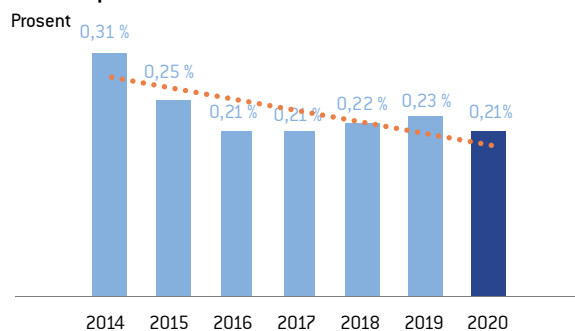
Verdijustert avkastning i kollektivporteføljen

Prosent

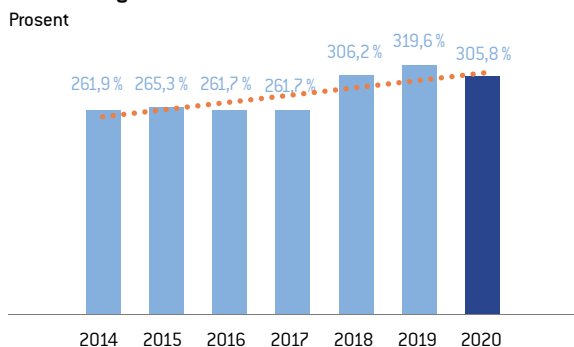
Kostnadsprosent

Prosent

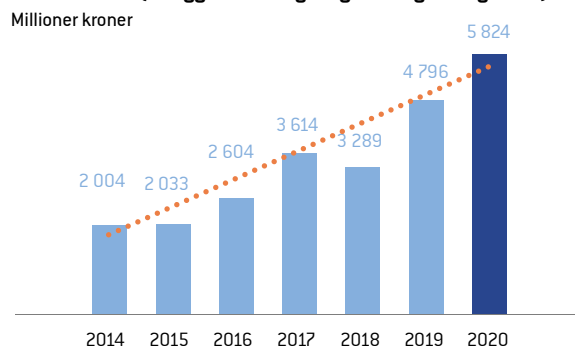
Solvensmargin

Prosent

Kundebuffer (tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond)

Millioner kroner

Nøkkeltall

Regnskap (TNOK)	2020	2019	2018	2017
Premieinntekter (uten tilflyttede reserver)	1 919 353	2 145 123	1 974 539	1 765 095
Realisert kapitalavkastning (kunde- og selskapsporteføljen)	1 325 938	499 486	831 001	765 147
Resultat før skattekostnad	-88 309	214 509	71 495	495 654
Resultat til kunder	629 281	97 528	472 126	817 315
– herav til tilleggsavsetninger	322 836	5 666	250 000	237 723
– herav til premiefond	54 908	14 506	93 539	243 448
– herav til premiereserve	436 671	0	0	0
Premiereserver og erstatningsavsetning	23 452 572	21 560 647	19 671 567	18 004 243
– herav administrasjonsreserve	599 440	562 232	512 568	468 734
Risikoutjevningfond	293 390	486 007	474 755	418 289
Tilleggsavsetninger	1 978 982	1 656 146	1 650 480	1 400 639
Premiefond	906 140	381 978	475 125	737 082
Kursreguleringsfond	3 845 290	3 140 155	1 638 221	2 213 212
Forvaltningskapital	33 095 233	29 495 996	25 897 394	24 716 175
Egenkapital	2 568 848	2 554 093	2 268 497	2 264 276

Forsikringsrelaterte driftskostnader i % av:

– gjennomsnittlig forvaltningskapital	0,16 %	0,18 %	0,18 %	0,17 %
– brutto premieinntekter	2,67 %	2,38 %	2,34 %	2,30 %
– gjennomsnittlig premiereserve	0,23 %	0,25 %	0,25 %	0,23 %
– gjennomsnittlig kundefond	0,21 %	0,23 %	0,22 %	0,21 %

Soliditet

Solvensmargin	306 %	319 %	306 %	262 %
Solvenskapitaldekning	197 %	192 %	193 %	-
Bufferkapitalutnyttelse stresstest I	-	-	68 %	68 %

NØKKELTALL

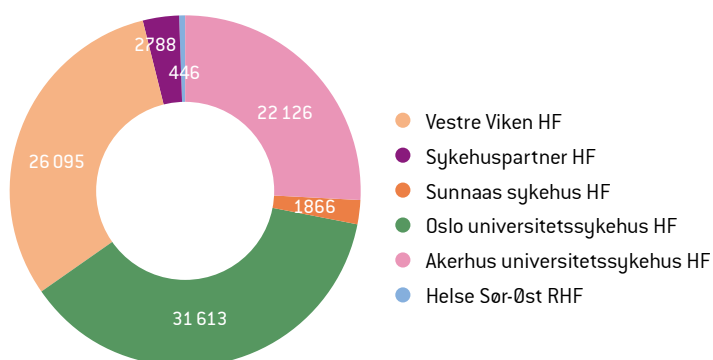
Pensjon	2020	2019	2018	2017
Antall yrkesaktive medlemmer	24 128	19 714	18 679	18 281
Antall pensjonister (inkl afp 62-64 inkl. refusjonspensjoner)	11 483	10 501	9 992	9 151
Antall fratrådte medlemmer	49 350	48 124	46 121	44 023
Utbetalt alderspensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	408 077	385 101	346 392	308 964
Utbetalt uførepensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	86 856	87 837	86 133	81 071
Utbetalt etterlattepensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	38 735	35 268	33 929	30 141
Utbetalt barnpensjon TNOK (ex. refusjonspensjoner)	16 469	8 826	7 251	5 407
Kundetilfredshet aktive (KTI-undersøkelse, 0-100 poeng)	59	64	62	60
Kundetilfredshet pensjonister (KTI-undersøkelse, 0-100 poeng)	78	76	69	67
Omdømmeanalyse interessenter (i prosent)	-	86	-	84
Kapitalforvaltning				
Aksjeporteføljen MNOK (ex. eiendom og alternative investeringer) ¹	7 477	6 175	4 932	5 396
Aksjeporteføljen i prosent av investert kapital ¹	22,5 %	21,1 %	19,3 %	22,1 %
Renteporteføljen MNOK ¹	20 050	18 142	15 182	14 239
Renteporteføljen i prosent av investert kapital ¹	60,4 %	61,9 %	59,4 %	58,2 %
Bokført avkastning – kollektivporteføljen	5,3 %	2,4 %	3,8 %	3,4 %
Verdijustert avkastning – kollektivporteføljen	7,1 %	8,2 %	0,7 %	7,3 %
Verdijustert avkastning inkl utlån og fordringer til markedsverdi – kollektivporteføljen	7,8 %	8,3 %	0,5 %	7,2 %
Verdijustert avkastning – selskapsporteføljen	4,4 %	8,2 %	0,7 %	7,3 %
Differanseavkastning etter forvaltningshonorar – kollektivporteføljen	0,0 %	0,4 %	0,1 %	1,5 %
Avkastning aksjeporteføljen etter forvaltningshonorar – kollektivporteføljen	12,4 %	24,0 %	-6,8 %	18,4 %
Differanseavkastning aksjeporteføljen etter forvaltningshonorar – kollektivporteføljen	2,4 %	0,0 %	0,8 %	3,3 %
Avkastning renteporteføljen etter forvaltningshonorar – kollektivporteføljen	3,7 %	3,9 %	1,1 %	2,9 %
Differanseavkastning renteporteføljen etter forvaltningshonorar (faktisk allokering) – kollektivporteføljen	0,1 %	2,1 %	0,5 %	1,3 %
Antall ansatte i PKH	20	17	11	8

1) Kollektiv- og selskapsporteføljen samlet.

Utvikling i medlemsbestand

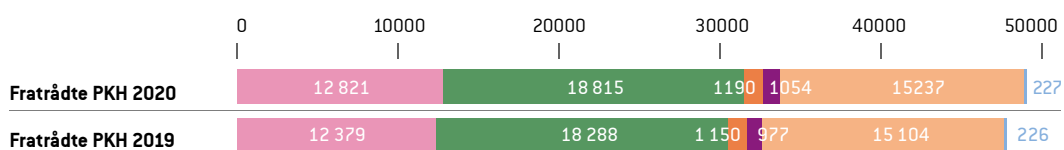
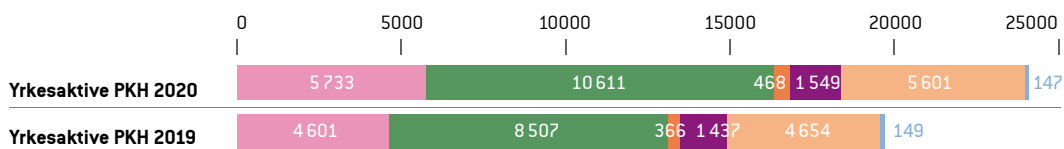
Fra 2019 til 2020 har den totale bestanden økt fra 78 339 til 84 961 medlemskap.

Antall medlemskap pr. helseforetak

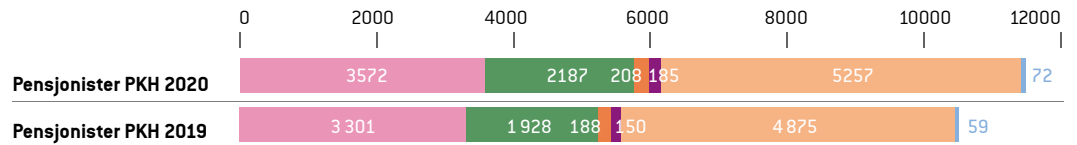

Om lag 28 % av PKHs medlemmer er yrkesaktive, 14 % er pensjonister og 58 % er fratrådte.

Utvikling av medlemsbestanden har en jevn vekst i antall aktive og fratrådte medlemmer, henholdsvis 2,2 % og 2,5 %.

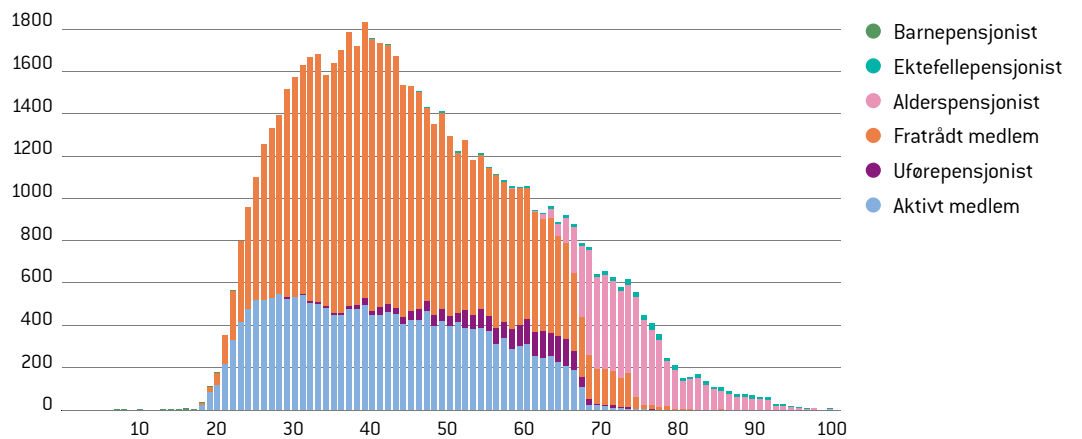

Antall pensjonister har økt med 9,3 % i løpet av 2020

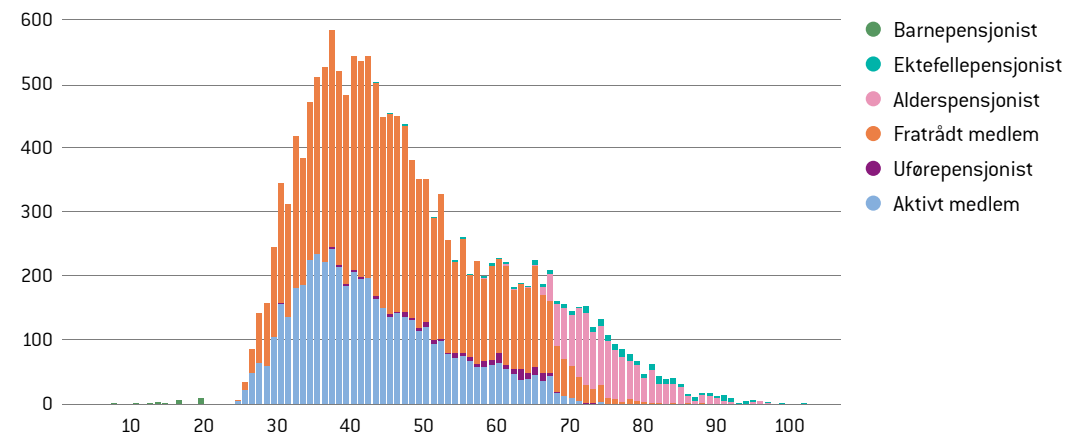

Aldersfordelingen i fellesordning og legeordning

Fellesordning: 68 981 medlemskap

Legeordning: 15 980 medlemskap

Viktige hendelser

20.08.2013
PKH blir stiftet

PKH ble stiftet 20. august 2013 av Helse Sør-Øst RHF på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet.

01.01.2014

Offisiell oppstart av PKH

PKH startet opp konsernpensjonskassen 1. januar 2014 i helt nye lokaler, med 6 ansatte. Lokalene deles med Sykehusinnkjøp, Grev Wedels plass 7. Virksomheten ledes av et styre med 9 medlemmer hvorav 6 er oppnevnt av Helse Sør-Øst RHF.

31.03.2014

Endelig flytteoppgjør

PKH gjennomførte i 2014 en av Norges største flytteprosjekter for pensjonskasser. Alle medlemmer (ca. 59.000) fra de fire avgivende leverandører Vestre Viken Pensjonskasse, KLP, AFPK og DnB var endelig overført 31. mars 2014. Sykepleierne er ikke en del av PKHs bestand. De er i KLP.

01.09.2014

Investeringer i eiendom

PKH gjør sine første direkte investeringer i eiendom ved å kjøpe 90,1 prosent av aksjene i to eiendomsselskaper. Anolitveien er et lager- og kontorbygg som er fullt utleid til Assa Abloy. Glynitveien er et lagerbygg fullt utleid til Orkla Lilleborg.

10.03.2015

Merknadsrapport fra FT

PKH hadde stedlig tilsyn fra Finanstilsynet 10-11 mars. Resultatet fra tilsynet ble mottatt med en endelig merknadsrapport datert 7. desember 2015.

03.03.2018

Ny offentlig tjenestepensjon

Regjeringen og partene undertegner avtale om ny pensjonsløsning. Ny offentlig tjenestepensjon innføres med virkning fra 01.01.2020.

01.09.2018

Egen forvaltning av norske rentepapirer

PKH ansatte 1. august en senior porteføljeforvalter som skal ha ansvaret for alle investeringer i norske rentepapirer. Disse lå tidligere som eksterne mandater hos Nordea og DNB.

26.09.2018

Beredskapsøvelse

PKH gjennomførte sin andre beredskapsøvelse med styret hvor det ble simulert en krise i finansmarkedene.

2019

Etablert ny pensjonsavdeling

Styret i PKH vedtok i 2018 å hente hjem medlemsadministrasjon og saksbehandling fra tjenesteleverandør. Det er ansatt 6 årsverk som fra 01.01.2020 skal ivareta alle beregninger og utbetalinger samt kommunikasjon med medlemmer og foretak.

27.10.2016

PKH mottar sølv for sin årsrapport for 2015

PKH fikk sølv i klassen offentlige virksomheter under årets kåring av Farmandprisen 2016.

01.04.2017

Telefontjenesten hentes hjem

PKH velger å hente hjem telefontjenesten til medlemmer fra underleverandør. I KTI undersøkelsen for 2017 økte tilfredsheten hos de som var i kontakt med PKH på telefon vesentlig.

15.12.2017

Investering i fornybar energi

PKH kommitterer kapital til Copenhagen Infrastructure Partners som skal brukes på investeringer innen fornybar energi

Desember 2017

Omdømmeundersøkelse

PKH har gjennomført sin andre omdømmeundersøkelse og får en poengsum som faller i kategorien hos Opinion som «et fremragende resultat». Det samme resultatet ble oppnådd i 2019.

31.12.2019

Høyeste avkastning i PKHs historie

Året 2019 var preget av gode markeder for alle aktivaklasser. PKH oppnådde en verdjustert avkastning på 8,2 prosent som er den høyeste siden oppstart av pensjonskassen.

01.01.2020

PKH overtar ansvaret for saksbehandling

Etter lengre tids forberedelser og oppbemanning overtar PKH ansvaret for egen saksbehandling fra Storebrand Pensjonstjenester AS. Samtidig settes nyanskaffede støttefunksjoner i drift for fullt. Viktigst er vår CRM/saksflyt-løsning.

12.03.2020

Koronavirus stenger Norge

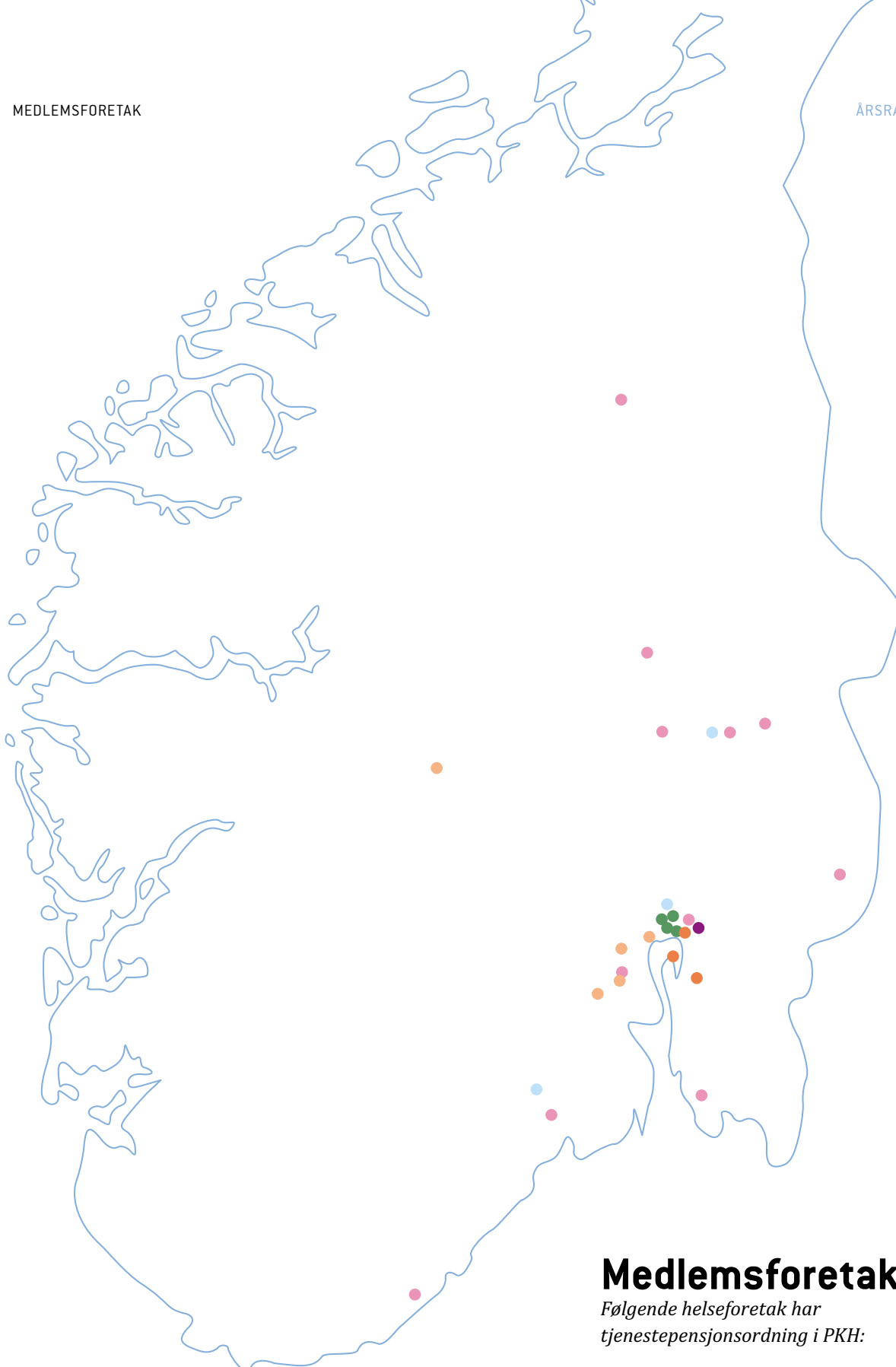
Norge stenger ned som følge av korona, og hjemmekontorløsning tas i bruk for å levere rett pensjon til riktig tid. Vi møtes på Teams og holder hjulene i gang, mens børsene svinger og vårens seniorseminar må avlyses.

15.12.2020

Pensjonskassen kjøper bygg

Pensjonskassen kjøper lagerbygg i Håndverksveien 13, 15 og 17 på Langhus. Samtlige lagerbygg er leid ut.

Medlemsforetak

Følgende helseforetak har tjenstepensjonsordning i PKH:

- Vestre Viken HF
- Sykehuspartner HF
- Sunnaas sykehus HF
- Oslo universitetssykehus HF
- Akerhus universitetssykehus HF
- Helse Sør-Øst RHF

Markeringene viser helseforetakenes ulike lokasjoner.

Innholdsfortegnelse

1 ADMINISTRERENDE DIREKTØR HAR ORDET	s 12
2 PKHS VIRKSOMHET	s 16
2.1 Hvem er PKH	s 16
2.2 Overordnet strategi	s 17
2.3 Organisering og driftsmodell	s 18
2.4 Om våre medlemmer	s 20
2.5 Samfunnsansvar	s 26
2.6 Ansatte	s 28
2.7 Styret	s 32
3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	s 34
3.1 Mål og resultater – pensjons- og forsikringsområdet	s 35
3.2 Mål og resultater – kapitalforvaltning og finansiell soliditet	s 41
4 EIERSTYRING, SELSKAPSEDELSE OG RISIKOSTYRING	s 52
4.1 Styrende organer	s 52
4.2 Selskapsledelse og styringsdokumenter	s 53
4.3 Risikostyring og internkontroll	s 55
5 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	s 59
5.1 Finansmarkedet og avkastningsforventninger fremover	s 60
5.2 Pensjonsmarkedet og regelverksendringer	s 62
6 ÅRSREGNSKAP 2018	s 64
6.1 Styrets årsberetning	s 64
6.2 Resultatregnskap	s 78
6.3 Balanse	s 80
6.4 Endringer i egenkapital	s 82
6.5 Kontantstrømoppstilling	s 83
6.6 Noter	s 84
6.7 Revisors beretning	s 113
6.8 Aktuarberetning	s 115
Ordlister	s 116

PKH

nær nyttig noktern

nær nyttig noktern

vi når våre mål sammen

PKH

PKH

nær nyttig noktern

vi når våre mål sammen

vi når våre mål sammen

vi når våre mål sammen

vi når våre mål sammen

PKH

1 Administrerende direktør har ordet

nær – nøktern – nyttig – vi når våre mål sammen

2020 var året i Covid-19s tegn. De økonomiske og menneskelige konsekvensene av pandemien har vært store, og er fortsatt ukjente i endelig omfang. Finansmarkedene var lammet noen uker i mars, men kraftfulle tiltak fra myndigheter og sentralbanker gjenskapte tilliten og funksjonsdyktigheten i kapitalmarkedene på overraskende effektivt vis. Vi bør også reflektere over hvor heldige vi er som bor i Norge. Livet under pandemien har vist at vår frihet under ansvar, kombinert med friluft og natur gjør livet bedre her på «berget» enn de fleste andre steder.

GOD AVKASTNING OG LAVE KOSTNADER

Vi har som overordnet mål å være den foretrukne leverandøren av offentlig tjenstepensjon til helseforetakene i hovedstadsområdet. For å beholde den posisjonen er det viktig å være konkurransedyktig på områdene avkastning og kostnader.

Det er derfor gledelig å meddele at vi til tross for stor usikkerhet gjennom året oppnådde en verdijustert avkastning på 7,1 prosent. Det bekrefter at vi har et godt team på kapitalforvaltning i PKH. Ved inngangen til 2020, med høyt prisede markeder og lave renter, forventet vi ikke å levere på en så høy avkastning. Det så veldig mørkt ut da vi i løpet av noen dramatiske uker i mars opplevde at aksjemarkedet falt 35 prosent, oljeprisen falt 65 prosent og den norske

kronen svekket seg 20-30 prosent mot USD og EUR. Rentene falt etter hvert til rundt null med kredittspread utganger fra 100 til 300 basispunkter for investment grade obligasjoner og fra 400 til 1 200 for high yield obligasjoner.

Når vi ett år senere gjør opp status, kan vi konstatere at 2020 rent finansielt endte opp med å bli et godt år. Det kan forklares med at regjeringer og sentralbanker gikk inn og støttet bedrifter og arbeidstagere som måtte holde seg hjemme. Først falt markedet på grunn av pandemien, så steg det på redningspakker, før vaksinenyheter løftet markedet videre opp mot slutten av året. Den dramatiske utviklingen i finansmarkedene i mars viste hvor viktig det er å ha en langsiktig og gjennomtenkt investeringsstrategi og en robust investeringsportefølje med tilstrekkelig ►

likviditet. Det gir god styringskurs og handlefrihet. Finansmarkedene skifter fort mellom optimisme og pessimisme. En langsiktig tilnærming til kapitalforvaltning med en portefølje av eiendeler med god kvalitet skaper trygghet for at verdiene vil stige over tid til tross for kortsiktig markedsuro. Det er godt vi har brukt de gode årene vi har lagt bak oss til å bygge soliditet for å møte slike kriser.

Vi fortsetter også å være gode på å drive effektivt i forhold til andre pensjonskasser og livforsikringsselskap. PKHs kostnadsprosent er konkurransedyktig, også dersom man måler mot større livselskap. Det betyr at vi driver effektivt og leverer på en av våre viktige verdier som er nøkternhet. Dette gir besparelser for helseforetakene i form av en lav administrasjonspremie.

SERVICE TIL MEDLEMMER

Ny offentlig tjenstepensjon ble iverksatt fra og med 01.01.2020 og gjelder for alle som er født i 1963 og senere. Det nye regelverket er lagt opp slik at pensjonen blir bedre jo lenger du står i jobb. I den nye ordningen kan medlemmer kombinere jobb og pensjon uten avkortning på pensjonen.

Informasjon om offentlig tjenstepensjon er stadig mer etterspurt både som følge av kompleksiteten i regelverket, men også på grunn av mye omtale i media. Den som skal planlegge livet som pensjonist blir stilt overfor en rekke økonomiske, så vel som personlige valg. De store regelverksendringene skaper betydelige utfordringer for å sikre våre medlemmer kunnskap og nødvendige forutsetninger til å forstå hva offentlig tjenstepensjon er, og hva man kan forvente å få utbetalt som pensjonist.

Vår årlige medlemsundersøkelse viser at nye pensjonister er enda mer fornøyde med vår service enn tidligere år. Det bekrefter at vi har en god kommunikasjon, og at det var en riktig strategisk beslutning å igangsette medlemsadministrasjon og saksbehandling av pensjon med egne ansatte fra og med 2020. Vi erfarer også at det er en økende etterspørsel fra aktive medlemmer

og arbeidsgivere om å kunne snakke med oss direkte, enten via telefon eller møte. Behovet for god informasjon vokser med kompleksiteten i regelverket. Både arbeidsgiverne og den enkelte ansatte trenger hjelp til å forstå hva som gjelder deres situasjon. For å nå ut med nødvendig informasjon, trenger vi gode brukervennlige systemer og kanaler. Dette står sentralt i vårt målbilde for pensjonsområdet i 2021. Via medlemsportal og årlig pensjonsoppgave skal vi gi medlemmene prognoser på hva de kan forvente å få i fremtidig pensjon fra PKH.

Selvbetjeningsløsninger bør bidra til et fullstendig informasjonsbilde om opptjente rettigheter i offentlig- og privat sektor med tilhørende pensjonskalkulatorer for beregning av fremtidig pensjon. Norsk Pensjon har et system som er rigget for dette. Det fordrer imidlertid at ikke bare de private pensjonsaktørene deler sin medlemsinformasjon – men også alle leverandører av offentlig tjenstepensjon. Dessverre ser vi at det ikke har skjedd bevegelse på dette området i 2020, men vi har håp om på sikt at hver aktør er sitt samfunnsansvar bevisst i så henseende.

SAMFUNNSANSVAR

Økt fokus på sosialt ansvarlige investeringer representerer en strukturell endring i samfunnet. EUs taksonomi er under utvikling. Det blir spennende å følge den endelige utformingen av dette regelverket. Nye forordninger stiller klare krav til klassifisering og rapportering av parametere som dekker miljø, sosiale forhold og eierstyring (ESG). Dette påvirker også vår pensjonskasse.

Ansvarlige investeringer har vært en naturlig del av hverdagen siden vi begynte med eksklusjonskriterier ved oppstart i 2014. En del av vår investeringsprosess er å vurdere risikofaktorer for den enkelte investering, hvor en stadig viktigere del er å vurdere mulige bærekraftrelaterte risikoer. Det er imidlertid viktig å fremheve at vi også har et samfunnsansvar ved at forvaltningen av investeringsporteføljen skjer på en måte som gir en god balanse mellom avkastning og risiko, slik at pensjonspremiene som innbetales

fra helseforetakene blir forutsigbare, men ikke unødvendig høye.

Myndighetene kommer til å kreve at finansielle aktører som vår pensjonskasse skal rapportere på klimarisiko fremover. Vi ser frem til å få mer håndfaste retningslinjer for hvordan slik rapportering skal utformes og avgrenses. Dette arbeidet vil bli prioritert fra vår side med kvantitative risikoanalyser. Klimarisiko vil inngå i disse analysene.

KULTURBYGGING

Vi har gjennom sommeren hatt et internt kulturbyggingsprosjekt. Bakgrunnen for initiativet er vårt syn om at organisasjonskultur er like kritisk for prestasjon som strategi og organisering. En del av prosjektet var å gjøre en kartlegging av hvordan våre ansatte opplever dagens verdier i organisasjonen- og hva som er ønskede verdier. Det var en glede å se at våre ansatte opplever at nåværende verdier samsvarer godt med ønskede verdier. Det gir en god indikasjon på at vi har en sunn organisasjonskultur.

I anledning Covid-19 pandemien så har ansatte primært jobbet fra hjemmekontor. I et sosialt perspektiv så byr det på utfordringer. Vi er alle sosiale av natur. Redusert fysisk kontakt har flere fallgruver. Det blir færre diskusjoner på tvers av organisasjonen og det er vanskeligere å gripe an komplekse problemstillinger. Informasjon kan glippe og noen kan føle seg mindre sett. Derfor trenger vi å møtes – vi trenger kontoret for samhandling, inspirasjon, utvikling, energi og påfyll. Ryggraden i pensjonskassen er kompetente medarbeidere som trives og utvikler seg sammen. Vi ser derfor frem til igjen å kunne arbeide fysisk sammen når forholdene ligger til rette for det.

FREMIDSUTSIKTER – LYS I ENDEN AV TUNNELEN

Det eneste man vel kan si om fremtiden er at den er høyst usikker. Som forvalter av over 33 milliarder kroner bekymrer vi oss selvfølgelig over utviklingen i finansmarkedene. Til tross for negativ smitteutvikling så mener vi likevel det kan være grunn til noe optimisme for 2021. Vaksineutviklingen har vært rekordrask. Forrige rekord for utvikling av en vaksine mot et virus tok fire år, mens en vaksine mot Covid-19 har blitt utviklet og godkjent av helsemyndighetene på mindre enn et år. Prognoser tilsier at 1,1 milliarder mennesker vil bli vaksinert i løpet av 2021, som tilsvarer i gjennomsnitt 2 093 mennesker per minutt. Likevel så ligger mye av nøkkelen i hastigheten- og ikke minst tilgangen til vaksiner globalt.

Ved inngangen til 2021 er forskjellen mellom den realøkonomiske situasjonen og hva som er priset inn i finansmarkedene svært stor. Finansmarkedene har i stor grad diskontert inn at økonomien vender tilbake til tilstanden vi var i før mars 2020, og derigjennom en gjeninnhenting i økonomien. Situasjonen må likevel betraktes som skjør. Jeg skrev i fjor at tilpasningsevne, vilje og handlekraft fra både myndigheter og befolkningen har sørget for at alle økonomiske kriser har blitt beseiret. Det kan også gjentas i år tatt i betraktning de tiltakene som myndighetene allerede har iverksatt. Verdens sentralbanker og myndigheter vil nok fortsatt støtte markedet med både penge- og finanspolitiske virkemidler.

Vi takker helseforetakene for et godt og tillitsfullt samarbeid i året som har gått.

I årsrapporten finner du mer informasjon om vår virksomhet og vi håper du finner den nyttig.

2 PKHs virksomhet

2.1 Hvem er PKH

Fakta EGEN PENSJONSKASSE

PKH

► Seks helseforetak har fra 2014 hatt sine tjenestepensjonsordninger i PKH.

PKH er en pensjonskasse og ble opprettet av Helse SørØst RHF i 2013 på oppdrag fra Helse og omsorgsdepartementet. Formålet med egen pensjonskasse for helseforetakene var å sikre at tjenestepensjonsordningen til de ansatte ved helseforetakene håndteres slik at foretakenes innmeldingspraksis er klar til enhver tid og innenfor norsk og internasjonalt anskaffelsesregelverk. Blant flere ulike løsninger på denne utfordringen fant departementet at opprettelsen av en ny pensjonskasse for helseforetakene i hovedstadsområdet var den beste løsningen. Helseforetakene i hovedstadsområdet og det regionale helseforetaket selv, har siden 1. januar 2014 meldt alle sine nyansatte inn i PKH. Unntaket er sykepleierne som utelukkende meldes inn i sykepleierordningen som forvaltes av KLP.

Pensjonskasser er selveide institusjoner som reguleres av forsikringsvirksomhetsloven og finansforetaksloven. Selve pensjonsordningen i PKH er regulert av samme lovverk. PKH er helseforetakene i hovedstadsområdets sin egen pensjonskasse og er den eneste rene pensjonskassen for regionale helseforetak og helseforetak i Norge.

PKH leverer offentlig tjenestepensjon som sikrer medlemmene et garantert pensjonsnivå ut ifra sluttlønnen. Ved full opptjeningstid på 30 år vil utbetalingene av alderspensjon utgjøre

inntil 66 prosent av sluttlønn opptil 12 G inkludert folketrygdens ytelser. Det er gjort viktige og nødvendige endringer i folketrygden. Dette har medført at den offentlige tjenestepensjonen må tilpasses på nye måter. Dette er gjort i form av blant annet levealdersjustering og endret regulering av alderspensjon under utbetaling. For å være sikret samme 66 % pensjonsnivå som tidligere, må nå alle som er født i 1959 eller senere stå noe lengre i arbeid. Det er gitt garantier til alle som er født frem til og med 1958 om et pensjonsnivå på 66 % ved samtidig uttak av pensjon.

Pensjon er et komplekst regelverksområde og med nye regler for samordning samt ny offentlig tjenestepensjon fra 01.01.2020 økes kompleksiteten ytterligere. Det blir flere valgmuligheter, flere ulike regelverk og mye ulik informasjon iblant annet media. Derfor tilbyr PKH en omfattende medlemsservice i form av seminarer, kurs, informasjonsmøter og veiledningstimer til våre medlemmer. Med faste veiledningsdager ute på de enkelte foretakene, åpne kontorer og god tilgjengelighet pr telefon og mail, er tilbudet for rådgivning svært godt. Til alle våre aktive medlemmer og pensjonister tilbyr PKH også lån med sikkerhet i bolig. Det ytes boliglån til kjøp, oppussing og refinansiering av gjeld. PKH krever alltid sikkerhet med 1. prioritets pant i bolig.

2.2 Overordnet strategi

PKHs verdier – nær, nøktern og nyttig og vi når våre mål sammen – står sentralt for alle aktiviteter og beslutninger i pensjonskassen. Medlemmer, helseforetak og regionalt helseforetak skal kjenne oss igjen på dette verdisetet. Dette innebærer blant annet at PKH skal være en ryddig og forutsigbar leverandør av tjenestepensjon. Det skal alltid være trygghet for rett pensjon til rett tid for alle våre medlemmer. Helseforetakene skal kjenne oss igjen på grundig forarbeid når det gjelder premiefakturering, innkalling av egenkapitalinnskudd og beregning av pensjonskostnader. Det er hensynet til slik god service som er førende i PKHs virksomhet og som gir følgende forretningside som er nedfelt i den overordnede strategien:

- PKH skal arbeide for trygghet og forutsigbarhet i saksbehandling, dialog og informasjon til medlemmer, pensjonister og fratrådte medlemmer
- Solvenskapitalen må være høy nok til å bære moderat risiko i kapitalforvaltningen. PKH ønsker samtidig å utnytte risikobærende evne for å oppnå best mulig avkastning

- PKH skal ha kapasitet til å håndtere vekst innenfor vedtektene som er fastsatt for PKH slik at stordriftsfordeler oppnås
- Leverandører og partene skal underbygge PKHs mål. Dette stiller store krav til kvalitet og kompetanse hos leverandører

PKHs overordnede målsetting er å oppfylle de avtalte rettighetene på en slik måte at PKH skal være foretrukket pensjonsleverandør. Det innebærer følgende delmål:

- Rett ytelse leveres til rett tid og til riktig person, med et høyt servicenivå
- Best mulig avkastning på forvaltet kapital innenfor pensjonskassens etiske retningslinjer, og i forhold til PKHs risikobærende evne
- Konkurransedyktige kostnader

PKH har levert godt på alle disse målene siden pensjonskassen ble etablert i 2014.

2.3 Organisering og driftsmodell

Fakta
ANSATTE

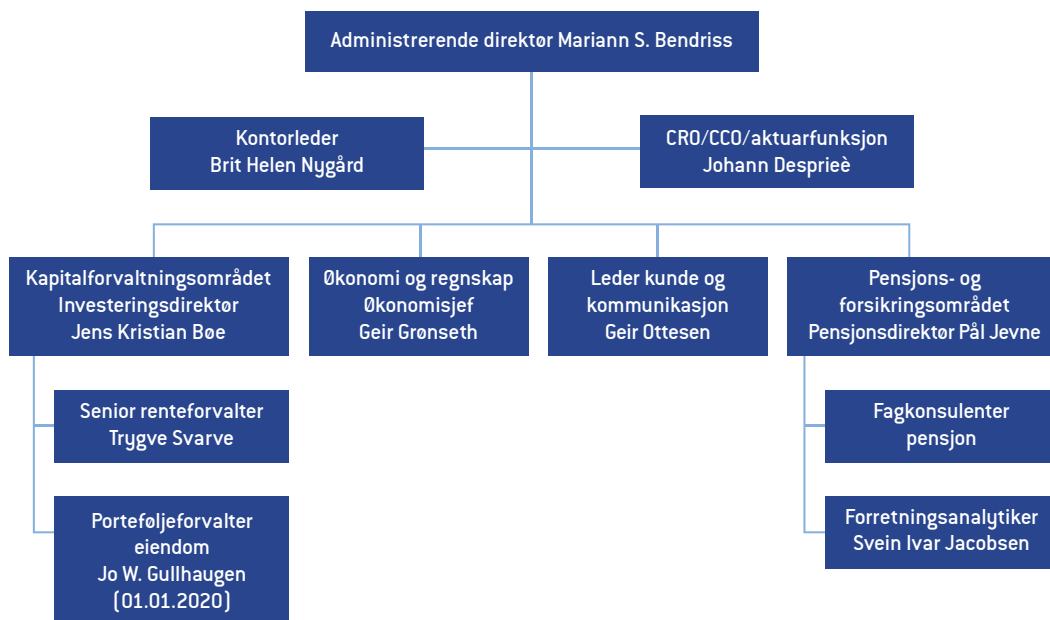
2020

► Ved utgangen av 2020 er vi 20 ansatte i PKH.

Det følger av lovgivningen at PKH skal ledes av et eget styre som også er pensjonskassens øverste organ. Det regionale helseforetaket velger de eieroppnevnte styremedlemmene (6) og varamedlemmene (3). De ansattes organisasjoner velger 3 styremedlemmer og 3 varamedlemmer. Foretakene har på denne måte avgjørende innflytelse på PKHs virksomhet ved at de gjennom styret kan påvirke strategien, driften og PKHs disposisjoner. Foretakene eier hele grunnkapitalen i PKH og blir eier av opptjent egenkapital i samme forhold. Skillet mellom kollektivporteføljen og

selskapsporteføljen får dermed kun betydning for PKHs soliditetsutvikling, og det er ingen interessemotsetning mellom kunder og eiere i en pensjonskasse.

Pensjonskassens ledelse har bred erfaring innenfor alle kjerneprosesser i PKH. Ledergruppen har bakgrunn fra livselskap, pensjonskasser, offentlig sektor, kapitalforvaltning, eiendom og risikostyring/intern revisjon innenfor alle regulatoriske områder.

PKH hadde ved oppstart i 2014 seks ansatte. Det har de tre siste årene vært en større omorganisering ved at flere oppgaver har blitt hentet hjem. Det siste halvannet året har man bygget opp et eget team på pensjon, og fra 01.01.2020 har pensjonskassen stått for medlemsadministrasjon, saksbehandling og service i egenregi. Disse tjenestene ble tidligere levert av Storebrand Pensjonstjenester. I dette bildet ble året 2020 utfordrende med tilnærmet 100 prosent hjemmekontor for de ansatte fra og med 13. mars. Det har imidlertid gått over all forventning tatt forholdene i betraktning.

PKH skal alltid ha som mål å skape et stort engasjement hos de ansatte gjennom inkludering, samarbeide og deling av ideer og kunnskap. Det skal alltid søkes og integreres et mangfold av perspektiver og løsninger hvor alle oppgaver

har verdi og anerkjennes. Gjennom sommermånedene ble det igangsatt et kulturbyggingsprosjekt. Bakgrunnen for initiativet er synet om at organisasjonskultur er like kritisk for prestasjon som strategi og organisering. Det er med glede og ydmykhet å se at de ansatte opplever at nåværende verdier i pensjonskassen samsvarer godt med ønskede verdier. Dette gir en indikasjon på at PKH har en sunn organisasjonskultur.

I produksjonen av offentlig tjenestepensjon skal pensjonskassen drives på en kostnadseffektiv måte samtidig som det leveres høy kvalitet. I 2020 var forsikringsrelaterte driftskostnader kun 0,21 % av gjennomsnittlig kundefond. Det er meget bra.

PKH har følgende samarbeidspartnere:

Samarbeidspartnere	Tjenester
Storebrand Pensjonstjenester AS	<ul style="list-style-type: none"> • Fagsystem (Abakus) • Medlemsportal • Kundeportal
Amesto Difi/Digi Documaster	<ul style="list-style-type: none"> • CRM (saksflyt) • Utsendelse av post • Arkiv
Lindorff	<ul style="list-style-type: none"> • Utlånsadministrasjon <ul style="list-style-type: none"> • Depot • Utbetaling og innbetaling • Inkasso
Arctic Fund Management	<ul style="list-style-type: none"> • Kapitalforvaltning <ul style="list-style-type: none"> • Porteføljeovervåking (compliance) • Stresstesting • Månedrapporing • Advent porteføljesystem
Gabler AS	<ul style="list-style-type: none"> • Aktuærtjenester <ul style="list-style-type: none"> • Reservering + Premie • Analyse og rapportering
BDO	<ul style="list-style-type: none"> • Regnskapstjenester

2.4 Om våre medlemmer

Fakta MEDLEMMER

84961

► Antall medlemskap i PKH ved utgangen av 2020.

Medlemmene i PKH fordeler seg på tre kategorier: Aktive medlemmer – de som i dag jobber på våre seks helseforetak, tidligere medlemmer – de som har avsluttet sitt arbeidsforhold på våre seks helseforetak, og pensjonistene – de som mottar pensjon etter å ha vært i jobb ved våre seks helseforetak. Videre er medlemmene fordelt på to tjenstepensjonsordninger: Legeordningen for leger og Fellesordningen for øvrige ansatte ved helseforetakene. PKH har ingen sykepleiere i medlemsbestanden siden denne yrkesgruppen har en lovpålagt tjenstepensjonsordning i KLP.

I Legeordningen er det totalt 15 980 medlemskap i de tre kategoriene. Den yngste er 2 år og mottar barnepensjon, mens den eldste er 106 år og alderspensjonist. Tilsvarende tall for Fellesordningen er 68 981 medlemskap hvor yngste medlem er 3 år og mottar barnepen-

sjon. Eldste medlem i Fellesordningen er 111 år og mottar alderspensjon. Slår vi sammen tallene for Legeordningen og Fellesordningen får vi totalt 84 961 medlemskap. Det gir en vekst i antall medlemskap på 6 622 - opp fra 78 339 medlemskap i 2019. I prosent gir det en økning på 8,5. Til sammenligning var antall medlemskap ved utgangen av pensjonskassens første leveår (2014) på 63 187 medlemskap. I 2020 ble nedre grense for innmelding opphevet, og dette bidrar til en større vekst i medlemsmassen sammenlignet med tidligere år. Fra 2021 får PKH også tilført medlemmer fra KLP som følge av at Kongsvinger sykehus er lagt inn under Akershus universitetssykehus HF. På side 6 og 7 i årsrapporten har vi fordelt medlemmene pr. helseforetak, pr. helseforetak og kategori, og etter aldersgrupper.

Geografisk finner vi de fleste av våre aktive med-

lemmer konsentrert rundt de store sykehusene i hovedstadsområdet, men flere jobber også på mindre lokasjoner som er spredt fra Fredrikstad og Grimstad i sør, Kongsvinger og Hamar i øst, Tynset i nord og Hallingdal (Ål) i vest.

Et av formålene med opprettelsen av PKH var å gi god medlemservice. Dette jobber vi kontinuerlig med på flere områder. Mye av innsatsen går direkte ut mot medlemmene i form av å gi nyttig informasjon om opptjente rettigheter og fremtidig pensjon på en enkel og forståelig måte. Selv om PKH er lokalisert på Skøyen i Oslo søker vi likevel å være tett på våre medlemmer ved å ha avtalte dager ute på helseforetakene med tilbud om veiledninger og kurs. Det gjøres også mye arbeid på områder som ikke kommer direkte til syne, men som sikrer opptjening og utbetaling av tjenestepensjon nå og i fremtiden, og som samtidig bidrar til lavere pensjonskostnader for helseforetakene.

REISEN FRA NYANSATT TIL PENSJONIST

Når man er i starten av sitt yrkesaktive liv er det nok de færreste av oss som tenker lenge og vel på pensjonisttilværelsen langt der fremme og hvilken økonomisk situasjon vi ønsker som pensjonist. Studielån og boliglån får oppmerksomhet, og at det trekkes to prosent av lønn hver måned til pensjonsordningen. Media skriver mye om pensjon og noe er relevant fordi det har med offentlig tjenestepensjon å gjøre, men det skrives samtidig mye om tjenestepensjon i privat sektor. Når disse to pensjonsopptjeningene ikke skilles tydelig fra hverandre blir det lett uklart hva som gjelder egen situasjon. Den ene dagen ser det kanskje bra ut for i neste øyeblikk å bli heller sparsommelige greier. Følgene av denne informasjonsflommen er at mange velger å skyve temaet fra seg og heller fokusere sin tid og energi på det som gjelder her og nå. Vi ser også at noen dessverre ikke vet at de er medlem av en tjenestepensjonsordning. I avsnittene under skal vi se nærmere på hva som påvirker fremtidig pensjon.

INNMELDING OG OPPTJENING

Ved innmelding i PKH sender vi ut brev med

informasjon om hva medlemskapet innebærer. Våre medlemmer blir en del av et forsikringsfellesskap hvor man i tillegg til å tjene opp rettigheter til fremtidig alderspensjon og AFP også forsikres i forhold til arbeidsuførhet og utbetalinger til etterlatte når man selv faller fra. Denne ekstra forsikringsdekningen ved arbeidsuførhet og død kommer noen ganger ikke godt nok frem ved ansettelsen. Størrelsen på fremtidig pensjon og eventuelle utbetalinger ved uførhet og død er et direkte resultat av medlemstid, lønn og stillingsprosent, og påvirkes også av stillingens aldersgrense – hvor mange år med opptjening et medlem får med seg før man går av med pensjon.

De fleste som jobber i helseforetakene har stillinger med aldersgrense 70 år. Det er da vanlig å pensjonere seg ved fylte 67 år. Begynner man i jobb og meldes inn i pensjonsordningen i en alder av 25 – 30 år blir opptjeningstiden / medlemstiden høy. Med full stilling hele veien vil dette gi en god tjenestepensjon i forhold til den lønnen medlemmet har når pensjonen tas ut. Derfor er det viktig å vite om disse faktorene og hvordan de påvirker fremtidig pensjon. Flere av våre medlemmer har lavere aldersgrenser enn 70 år. Eksempelvis har hjelpepleiere og renholdere 65 års aldersgrenser mens ansatte som jobber i ambulansetjenesten har 60 års aldersgrense. Dette kommer av at stillingene er fysisk- eller psykisk mer belastende. Med lavere aldersgrense blir det også mindre tid til pensjonsopptjening.

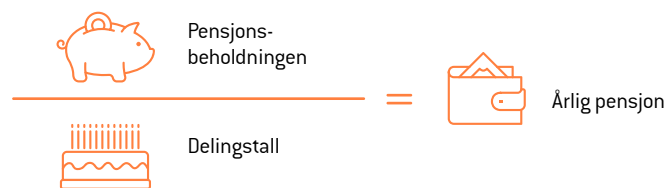
REGELVERK I ENDRING

Endringer i regelverket for opptjening og beregning av pensjon er også et moment som får betydning for fremtidig pensjon. Dette er det vanskelig å planlegge for, og når det inntreffer påvirker det også fremtidig pensjonen. I 2011 fikk vi en pensjonsreform hvor en ny faktor kom inn i bildet – levealdersjustering. Som følge av at vi lever lengre skal det utbetales mer pensjon, og for å dekke disse økte pensjonskostnadene må årlige pensjonsutbetalinger da bli noe lavere. Levealdersjusteringen bidrar til dette. Det er likevel mulig å kompensere for effekten av levealdersjusteringen ved å jobbe lengre. ►

Hvert årskull har ulik levealdersjustering, men generelt er det slik at jo senere man er født desto lengre må man jobbe for å få samme pensjonsutbetaling som tidligere årskull får. I 2020 fikk vi i tillegg ny offentlig tjenstepensjon. Denne tjenstepensjonen gjelder for alle som jobber i offentlig sektor og er født i 1963 og senere. For medlemmer som er født i disse årskullene, og som også har opptjening i offentlige tjenstepensjonsordninger forut for 2020, er det nå blitt flere regelsett å forholde seg til. Dette kompliserer muligheten for den enkelte til å finne ut hvor stor fremtidig pensjon vil bli, og kan bidra til at man i løpet av yrkeslivet gjør ubevisste valg som kan slå ut både positivt og negativt. Derfor har pensjonskassen en stor oppgave med å gi nødvendig informasjon til våre medlemmer som gir et klart bilde om egen fremtidig pensjon.

Endringer i regelverk er nødvendigvis ikke bare

kompliserende. For medlemmer som er født i 1963 og senere, og som bare har opptjening fra 2020, vil innføring av ny offentlig tjenstepensjon gjøre det mye enklere å vite hva fremtidig pensjon vil bli. Det er fortsatt slik at man får høyere pensjon jo lengre man står i stilling, men regnestykket er blitt mye enklere for denne medlemsgruppen. Ny offentlig tjenstepensjon åpner samtidig for å kunne ta ut pensjon tidligere enn før, men dette medfører også betydelig lavere pensjon. Andre effekter av ny offentlig tjenstepensjon er at alle medlemsår er tellende, og at det å bytte mellom arbeidsgivere i privat og offentlig sektor ikke nødvendigvis påvirker fremtidig pensjon i negativ retning. Beregning av ny offentlig tjenstepensjon foretas ved å ta opptjent pensjon (pensjonsbeholdning) og dele denne på antatt gjenstående leveår (delingstall) på tidspunkt for uttak av pensjon.

FOLKETRYGD, ANDRE PENSJONER OG SPARING

Som medlem i PKH tjener man også opp pensjon i folketrygden (NAV) hvilket betyr at man på et tidspunkt vil få to pensjonsutbetalinger – en fra NAV og en fra PKH. Pensjonsopptjening i folketrygden tar ikke stilling til om man jobber i privat eller offentlig sektor. Derfor tjener man opp pensjon så lenge man er i arbeid uansett hvor man jobber. Offentlig tjenstepensjon opptjenes derimot kun ved ansettelse hos en arbeidsgiver som har en offentlig tjenstepensjonsordning for sine ansatte. Folketrygdens alderspensjon vil for de fleste medlemmer i PKH være den største

andelen av fremtidig pensjon. Dette skyldes at folketrygdens alderspensjon ikke reduseres for utbetalinger fra PKH. Derimot vil alderspensjon fra PKH reduseres som følge av utbetalinger fra NAV. Denne reduksjonen er et resultat av samordning som enkelt forklart betyr fradrag for folketrygdens utbetalinger. Hvordan samordningen slår ut er også betinget av hvilket årskull man tilhører. Det er ulike regler for årskullene født før 1954, årskullene født 1954 - 1962 og årskullene født 1963 og senere.

Mange av våre medlemmer har som følge av

tidligere ansettelser hos arbeidsgivere i privat sektor også opparbeidet seg fripoliser og pensjonskapitalbevis. Dette er også en form for pensjoner og kommer til utbetaling ved siden av alderspensjonen fra folketrygden og fra PKH. Det som gjerne skiller disse utbetalingene fra folketrygd og offentlig tjenstepensjon er varigheten på utbetalingene. Alderspensjon fra NAV og PKH er livsvarige utbetalinger. Fripoliser og pensjonskapitalbevis kan derimot være tidsbegrenset til 10 år fra utbetaling starter opp.

Egen sparing i bank, fond og eiendom er også en måte å planlegge fremtidig pensjon på. Dette er kanskje ikke det som får mest fokus i starten av yrkeskarrieren, men etter hvert som årene går og økonomien tillater det vil mange vurdere dette som et tillegg til folketrygd og tjenstepensjon. Når det gjelder folketrygd og offentlig tjenstepensjon er det ikke mulig for den enkelte å selv putte inn ekstra penger ut over det som betales i skatt og trekkes av lønn til pensjonsordningen. Det er heller ikke mulig å velge investeringsprofil eller risiko for den opptjeningen som skjer i folketrygden og tjenstepensjonsordningen. På den andre siden er det heller ingen risiko knyttet til opptjent pensjon. Regelverket garanterer for pensjonsnivået uavhengig av avkastning pensjonskassen oppnår ved forvaltning av pensjonsmidlene. Ved egen sparing, og for de fleste fripoliser og pensjonskapitalbevis er det derimot mulig å påvirke plassering og avkastning på oppsparte midler.

OM MAN BLIR SYK OG IKKE KAN FORTSETTE I JOBB

Som pensjonsleverandør for små og store helseforetak vet vi at våre medlemmer representerer en yrkesgruppe med en hektisk hverdag som inneholder både stress og tunge løft. Noen ganger medfører dette dessverre at man ikke får anledning til å stå i jobben frem til pensjonsalder. Dette gjelder ikke bare ansatte i helsesektoren. I de fleste yrker i privat og offentlig sektor finner vi samme problemstilling. Et medlemskap i en offentlig tjenstepensjonsordning gir likevel økonomisk trygghet selv om man må redusere sin stilling fullt eller delvis i en periode eller helt frem til pensjonsalder. I tillegg til å få

utbetalt midlertidig- eller varig uførepensjon fra PKH fortsetter opptjening av alderspensjon for den stillingsdelen det utbetales uførepensjon for frem til pensjonsalder 67 år eller stillingens aldersgrense avhengig av hva som kommer først. Vilkår for utbetaling av uførepensjon er også svært forskjellig fra folketrygden når det kommer til uføregrad. En inntektsreduksjon på 20 prosent eller mer som følge av arbeidsuførhet gir utbetaling og pensjonsopptjening fra PKH dersom øvrige vilkår er oppfylt. Folketrygdens krav til uførhet er på 50 prosent eller mer. Det betyr at svært mange av våre medlemmer likevel får utbetaling selv om de ikke har krav på utbetalinger fra NAV.

HVA HVIS MAN DØR OG ETTERLATER SEG EKTEFELLE OG/ ELLER BARN?

Som følge av ulykke, sykdom eller andre årsaker vil noen av våre medlemmer falle fra mens de er i arbeidslivet og tjener opp pensjonsrettigheter. Gjenlevende ektefeller etter gifte medlemmer som dør vil ha rett til etterlattepensjon fra PKH såfremt vilkårene for dette er oppfylt. Også fraskilte ektefeller kan ha rett på etterlattepensjon fra PKH. Imidlertid er det ikke rettigheter til etterlattepensjon for gjenlevende samboer slik som i folketrygden. Etterlattepensjoner har ulike beregningsregler avhengig av gjenlevende og avdødes fødselsår, årstallet avdøde ble medlem i PKH eller annen offentlig tjenstepensjonsordning samt årstallet ekteskapet ble inngått. Etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle er heller ikke tidsbegrenset, men faller bort ved inngåelse av nytt ekteskap.

Barn under 20 år vil ha krav på barnepensjon fra PKH dersom et medlem dør. Det er ingen tilsvarende vilkår slik som for etterlattepensjon til gjenlevende ektefelle. Barnepensjoner utbetales fra og med måneden avdøde medlem går bort og frem til og med måneden barnet fyller 20 år.

INFORMASJON UNDERVEIS

Som avsnittene over viser er det mye å sette seg inn i om man vil være godt informert om opptjening og rettigheter fra innmelding i PKH og frem til uttak av pensjon. For veldig mange ►

medlemmer vil det heldigvis ikke være nødvendig å ta aktive valg for å komme godt ut som pensjonist i PKH. I hovedsak gjelder dette medlemmer som jobber i 100 prosent stilling fra innmelding og frem til pensjonsalder. Medlemmer i deltidsstillinger har derimot større nytte av å kjenne til hvordan opptjening påvirkes av stillingsprosent og lønn. Dette gjelder også om man underveis i yrkeslivet bytter fra stilling med lavere aldersgrense til stilling med høyere aldersgrense eller omvendt.

Ikke alle velger å jobbe i offentlig sektor hele sitt yrkesaktive liv. Når et medlem fratrer sin stilling ved ett av våre seks helseforetak vil opptjent pensjonsrett bli værende i PKH. Medlemsstatus skifter fra aktivt medlem til fratrødt medlem og pensjonskassen sender brev om utmelding med informasjon og oversikt over medlemstid. Man har fortsatt medlemskap i PKH og dette kan gi en fremtidig pensjon såfremt medlemstiden er lang nok. Tilgang til medlemsportal og årlig utsendelse av pensjonsoppgave vil gi en påminnelse om den opptjente pensjonsretten. PKH sender også ut brev med informasjon om pensjonsrett og søknadsskjema når det er 3 måneder igjen til fratrødt medlem når pensjonsalder/aldersgrense for stillingen.

PENSIJONISTENE – DE SOM ALLEREDE MOTTAR PENSJON

I PKH er det 11483 medlemmer som mottar pensjon. Dette inkluderer alderspensjoner, avtalefestede pensjoner (AFP), uførepensjoner, ektefellepensjoner og barnepensjoner. Medlemmer som mottar alderspensjon og/eller ektefellepensjon og er over 67 år har generelt liten kontakt med PKH som følge av at de mottar livsvarige ytelser med kun små endringer i utbetalingsperioden. Vi erfarer at informasjonsbehovet for denne medlemsgruppen derfor er begrenset. Det samme

kan også sies om informasjonsbehovet for de som mottar barnepensjon. Barnepensjonen løper frem til og med måneden man fyller 20 år og er heller ikke utsatt for særlige endringer underveis.

NÆR OG NYTTIG UNDERVEIS

To av pensjonskassens verdier er at vi skal være nær og nyttig, og derfor jobber PKH aktivt med å nå ut med informasjon om hva det vil si å være medlem av en offentlig tjenstepensjonsordning i PKH. I tillegg til informasjon i brev og på nettsider satser vi fremover også på film som distribusjonskanal for generell informasjon. God tilgjengelighet på telefon og et utstrakt tilbud om veiledning og kurs fortsetter å være viktige områder for vår medlemsservice. Samtidig er det en prioritert oppgave for PKH å ha tett dialog med helseforetakene og våre underleverandører slik at vi sammen når ut til våre medlemmer med god og nyttig informasjon. Videre vil PKH som pensjonsleverandør også tilby våre medlemmer gode selvbetjeningsløsninger. Dette blir mer og mer viktig som følge av et komplisert regelverk og et økende behov for fleksibel tilgjengelighet. Som ansatt på et helseforetak er det svært mange medlemmer som jobber på andre tider av døgnet enn normal kontortid. Rundt oss er det en kontinuerlig utvikling innen bank- og forsikringstjenester på nett som det er naturlig å sammenligne seg med, og dette setter også krav til hvordan vi tilbyr våre tjenester. Skal vi være en foretrukket pensjonsleverandør for våre helseforetak og våre medlemmer er service noe av det viktigste vi skal levere på og til det trenger vi gode leverandører på disse områdene. Derfor legger vi nå til et viktig element i våre verdier som skal komme helseforetakene og våre medlemmer til gode; Vi når våre mål sammen!

Fra PKH ble etablert 01.01.2014 og frem til i dag har det skjedd flere organisatoriske endringer som blant annet å ta hjem egen saksbehandling. Regelverket vi forvalter er komplekst og i stadig endring, og med innføring av ny offentlig tjenestepensjon fra 2020 og nye samordningsregler for årskullene 1954 - 1962, øker også kravene til vår faglige kompetanse. Dette gir også store utfordringer ved rådgivning og informasjon ut til våre medlemmer.

Arbeidsdagen preges av høyt tempo med mange og allsidige oppgaver. Det kreves tett samarbeid på tvers av fagmiljø innad og utad, men åpner samtidig opp for vekst og personlig utvikling siden ingen dager er like.

PKH som organisasjon er også i utvikling, og som ansatt er man med i ulike prosjekter. Veien videre blir spennende å følge med på, med blant annet digital satsing for å skape de gode kundeopplevelsene. Jeg er stolt av å være ansatt i PKH.

Vigdis Helene Svae,
fagansvarlig

2.5 Samfunnsansvar

PKHs grunnleggende samfunnsansvar er i første rekke å levere korrekt offentlig tjenestepensjon til rett tid og med god service til sine medlemmer. Det er videre et samfunnsansvar at forvaltningen av investeringsporteføljen skjer på en måte som gir en god balanse mellom avkastning og risiko, slik at pensjonspremiene som innbetales fra helseforetakene blir forutsigbare, men ikke unødvendig høye. Lave og forutsigbare pensjonspremier er for foretakene en forutsetning for god drift og budsjetter som gir rom for best mulig tjenesteproduksjon på helseforetakene innenfor de økonomiske rammer som foreligger.

PKH har en investeringsportefølje på 33,1 mrd. norske kroner. Forvaltningen av denne skal foregå på en måte som gir tillit til PKH som investor. PKH skal bidra til transparens og ordnede kapitalmarkeder, og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling i det omfang PKH har mulighet for innflytelse.

For investeringsporteføljen har styret i PKH valgt å benytte den samme uttrekkslisten som Norges Bank benytter for Statens Pensjonsfond Utland. Selskaper ekskluderes fra investeringsuniverset ved brudd på de fastlagte kriterier. Per 2020 ligger følgende kriterier til grunn for uttrekk: Produktbaserte uttrekk (produksjon av kull eller kullbasert energi, klasebomber, atomvåpen og tobakk) og aktivitetsbaserte uttrekk (miljødeleggelse, brudd på menneskerettigheter, betydelig korrupsjon, brudd på sivile rettigheter i krigssituasjoner og andre store brudd på fundamentale etiske normer). Det er for tiden i underkant av 150 selskaper på uttrekkslisten, hvorav de fleste er trukket ut på grunn av at de produserer kull eller kullbasert energi.

Videre forsøker PKH å prioritere investeringsprosjekter som fokuserer på å oppnå positive

samfunnsmessige effekter. Det er imidlertid en forutsetning at disse investeringene forventes å gi avkastning over tid som tilsvarer øvrige investeringer med tilsvarende risiko. PKHs største kommittering til alternative investeringsfond er Copenhagen Infrastructure Partners fond 3 og 4, som bygger ut prosjekter knyttet til fossilfri energi, som solkraftverk og vindkraftverk. Miljøvennlig energiproduksjon er også et stort satsningsområde i flere av de andre infrastrukturfondene PKH er investert i.

En del av PKHs investeringsprosess har alltid vært å vurdere risikofaktorer for den enkelte investering. En stadig viktigere del av denne vurderingen går på å vurdere mulige bærekraftrelaterte risikoer. PKH har formalisert dette inn i sin Policy for kapitalforvaltning, og kaller dette en «risikobasert tilnærming». Slike vurderinger kan være så håndfaste som å vurdere hvorvidt en eiendom vil være ekstra utsatt for skred eller flom dersom klimaet endrer seg, men det kan også være mer abstrakt, som å kartlegge hvordan forbrukernes handlemønster kan endre seg dersom bærekraftdebatten fortsetter med stor styrke. Myndighetene kommer til å kreve at finansielle aktører skal rapportere klimarisiko fremover, og PKH ser frem til å få mer håndfaste retningslinjer for hvordan slik rapportering skal utformes og avgrenses. PKH vil i 2021 ansette en dedikert medarbeider som skal arbeide med kvantitative risikoanalyser. Klimarisiko vil inngå i disse analysene.

Innenfor eiendom er bærekraftvurderinger viktige både når det gjelder vurdering av nye eiendommer og drift og utvikling av eksisterende eiendomsportefølje. Fra 2020 har PKH ansatt en forvalter som utelukkende skal arbeide med forvaltning av eiendomsporteføljen. En del av hans mandat er å følge opp bærekraftrelaterte problemstillinger i forhold

til PKHs eiendomsmasse. PKH vil over tid få bedre kontroll med sine eiendomsinvesteringer, da indirekte eierskap via fond vil bli erstattet av egneide bygg. PKH krever at arbeid knyttet til egne bygg skjer innenfor trygge rammer med hensyn til HMS, og at arbeid utføres av leverandørkjeder som er kvalitetssikret med hensyn til tariffbasert avlønning og øvrige arbeidsforhold.

Alle ansatte i PKH, og alle som handler på vegne av PKH, skal opptre i samsvar med allmenne

etiske normer og gjeldende lovverk. De etiske retningslinjene i PKH har en presisering av dette. Etiske retningslinjer for PKH kommer i tillegg til gjeldende lovgivning, og er overordnet relevante interne regler som er nedfelt i andre sammenhenger. Formålet med PKHs etiske retningslinjer og regler er å øke tilgjengeligheten til, og dermed også bevisstheten om de etiske normer og regler som ligger til grunn for pensjonskassens virksomhet.

2.6 Ansatte

PKH Ledergruppe

MARIANN BENDRISS

*Administrerende direktør
Ansatt 01.01.2014*

Mariann kommer fra stilling som direktør i PricewaterhouseCoopers hvor hun har jobbet i nær 20 år som ekstern og intern revisor med arbeidsfelt risiko-styring og intern kontroll. Hun har en master i finans fra Norges handelshøyskole og er statsautorisert revisor og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole. Mariann har vært ansatt i PKH siden oppstart, og jobbet som CFO frem til 14. mars 2018.

JENS KRISTIAN BØE

*Investeringsdirektør
Ansatt 21.08.2017*

Jens Kristian kommer fra stillingen som porteføljeforvalter i Oslo Pensjonsforsikring AS, der han jobbet i 10 år. Tidligere har han arbeidet med porteføljevaltning og produktutvikling i Nordea Fondene. Han er siviløkonom fra BI med videreutdanning fra NFF/NHH innen porteføljevaltning og renteanalyse.

JOHANN F. DESPRIÈ

*Risiko- og complianceansvarlig
Ansatt 01.01.2018*

Johann kommer fra stillingen som adm.direktør hos aktuarfirmaet Lillevold&Partners hvor han har jobbet siden 2007. Han har tidligere jobbet i Hydros pensjonskasse og har utdanning som aktuar fra Universitetet i Bretagne, Frankrike og MBA fra Handelshøyskolen BI.

PÅL JEVNE

*Pensjonsdirektør
Ansatt 01.01.2019*

Pål kommer fra stillingen som avdelingsleder på IT Oppgjør i KLP og har 17 år med ledererfaring fra KLP. Han har siden 1990 jobbet med offentlig tjenestepensjon i KLP.

GEIR GRØNSETH

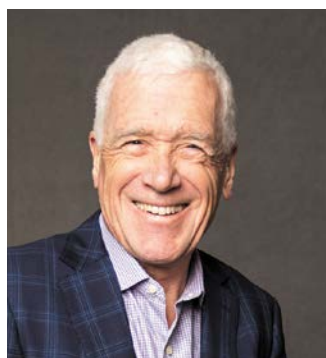
*Økonomisjef
Ansatt 16.09.2019*

Geir kommer fra stilling som Business Controller i KLP hvor han har jobbet siden 2011. Tidligere har han arbeidet med internrevisjon, samt aksjeanalyse i DnB. Han har en mastergrad i finans.

GEIR OTTESEN

*Leder kunde og kommunikasjon
Ansatt 01.01.2014*

Geir har jobbet med offentlig tjenestepensjon i mer enn 23 år, som saksbehandler, IT-konsulent og rådgiver. Han har tidligere jobbet i SPK, KLP og PKH, og er nå tilbake etter et vikariat i Trondheim kommunale pensjonskasse. Geir er sertifisert digital markedsfører.

PKH pensjon

GEIR YSTGAARD LARSEN

*Fagsjef pensjon
Ansatt 01.01.2014*

Geir kommer fra stilling som pensjonsfaglig rådgiver og forsikringskonsulent i KLP hvor han har jobbet siden 2008. Han har utdannelse som økonom fra BI. Geir har vært ansatt siden oppstart av PKH.

DAG FALKENBERG

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.01.2014*

Dag kommer fra stilling som kundeansvarlig i Storebrand livsforsikring hvor han har jobbet siden 1998, og har tidligere også jobbet innen økonomi og controlling. Han har utdannelse fra Sjøkrigsskolen. Dag har vært ansatt siden oppstart av PKH.

SVEIN IVAR JAKOBSEN

*Forretningsanalytiker
Ansatt 19.08.2019*

Svein Ivar kommer fra stilling som forretningsanalytiker og forretningsarkitekt i KLP. Han har mer enn 22 års erfaring med offentlig tjenestepensjon i samme selskap. Svein Ivar har prosjektledelse fra Høyskolen i Østfold, og Økonomi og Digital forretningsforståelse fra BI.

MARTIN NYBAKK

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.09.2017*

Martin kommer fra Storebrand Pensjonstjenester hvor han har jobbet med saksbehandling for PKHs medlemmer. Martin har en mastergrad i samfunnsøkonomi med spesialisering innen mikroøkonomi og offentlig økonomi fra Universitet i Oslo.

INGER-HILDE STEINNES

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.02.2017*

Inger-Hilde kommer fra stillingen som oppgjørskonsulent hos Storebrand Pensjonstjenester hvor hun har jobbet siden 2006. Hun har tidligere jobbet i Statens pensjonskasse som kundebehandler og har utdannelse som cand.philol fra Universitetet i Oslo.

MALENE LUNDESTAD

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.09.2019*

Malene kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS hvor hun har jobbet som saksbehandler innen offentlig tjenestepensjon. Hun har en bachelorgrad i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Bergen

PKH pensjon

SELMA PASIC

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.05.2019*

Selma kommer fra SPK hvor hun har jobbet som saksbehandler siden 2007. Selma har bachelorgrad i offentlig styring innen økonomi, organisasjon og administrasjon fra Høgskolen i Oslo.

HAKAN CELAYIR

*Fagkonsulent pensjon
Ansatt 01.10.2019*

Hakan kommer fra stilling som oppgjørsansvarlig i Storebrand Pensjonstjenester AS hvor han har jobbet 5 år med rådgivning, saksbehandling og opplæring i offentlig tjenstepensjon. Hakan har studert Markedskommunikasjon på BI.

VIGDIS HELENE SVÆE

*Fagansvarlig
Ansatt 01.05.2019*

Vigdis kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS som kunderådgiver. Hun har jobbet i Storebrand siden 1996 innen offentlig pensjon, og tidligere Statens pensjonskasse.

CHRISTIN RØDVIK-HANSEN

*Senior fagkonsulent service
Ansatt 01.04.2020*

Christin kommer fra Storebrand Pensjonstjenester AS som senior pensjonsrådgiver og har jobbet med offentlig tjenstepensjon siden 2008. Hun har i tillegg jobbet med pensjon og forsikring siden 2000 i IF, Gjensidige og Storebrand. Christin er kandidat i økonomi, organisasjon og administrasjon fra Høgskolen i Oslo.

EIRIK GODAHL

*Engasjement som saksbehandler
Ansatt 01.09.2020*

Eirik er nyutdannet med master i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Ås.

Kontorleder

BRIT HELEN NYGÅRD

*Kontorleder
Ansatt 01.04.2015*

Brit Helen kommer fra stilling som sekretær i Helse Sør-Øst RHF. Hun har vært ansatt siden oppstart av PKH, og hatt stillingen kontorleder siden 1. april 2015.

PKH kapitalforvaltning

JO WATTEN GULLHAUGEN

*Porteføljeforvalter eiendom
Ansatt 01.01.2020*

Jo kommer fra stilling som eiendomsdirektør i Oslo Areal hvor han hadde ansvaret for økonomisk og teknisk forvaltning av selskaps eiendomsportefølje. Han har tidligere vært analysesjef i UNION Gruppen og hatt ulike stillinger innen kapitalforvaltning i Storebrand. Jo er siviløkonom fra NHH med videreutdanning fra NFF/NHH innen porteføljeforvaltning.

TRYGVE SVARVE

*Senior porteføljeforvalter
Ansatt 01.01.2018*

Trygve kommer fra KLP hvor han har jobbet som renteforvalter. Trygve har tidligere jobbet i Oslo Pensjonsforsikring og Gjensidig Kapitalforvaltning og har utdannelse som diplomøkonom fra BI.

2.7 Styret

SVEIN TORE VALSØ

Leder

Direktør personal- og kompetanseutvikling i Helse Sør-Øst RHF

Svein Tore har bakgrunn som cand jur fra Universitet i Oslo, har vært styresekretær ved Helse Sør RHF, og har tidligere arbeidet med HR-relaterte problemstillinger i Helse Sør-Øst og helseforetak.

IDA MIRIAM ESPOLIN JOHNSON

Nestleder

Advokat i advokatfirmaet Haavind AS

Ida har bakgrunn som styreleder i KLP Pensjonsforsikring og KLP bedriftspensjon, styremedlem i KLP Skadeforsikring og KLP Kapitalforvaltning og juridisk direktør/Konserndirektør i Kommunal Landspensjonskasse.

METTE-LISE LINDBLAD

Styremedlem

Økonomidirektør ved Vestre Viken HF

Mette Lise har bakgrunn som økonomidirektør i offentlig og privat sektor og har også arbeidet innenfor revisjon i PwC.

ANNE-THEA HVAL

Styremedlem

Økonomidirektør ved Sykehuspartner HF

Anne Thea har bakgrunn som økonomidirektør i privat sektor i både Sverige og Norge.

MORTEN REYMERT

Styremedlem

Viseadministrerende direktør ved Oslo universitetssykehus HF

Morten har bakgrunn fra Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet, og som økonomidirektør på Rikshospitalet.

BIRGIT AANDERAA

Styremedlem

Foretakstillitsvalgt Norsk psykologforening Oslo universitetssykehus HF

Birgit har bakgrunn og erfaring innenfor psykisk helsevern ved helseforetak. Leder av Oslo psykologforening, visepresident i Psykologforeningen 2012 - 2016 og var varamedlem til styret i Helse Sør-Øst RHF 2009 - 2011.

ÅSULV SOLSTAD

Styremedlem

Leder avdeling for lederrådgivning i HR-divisjonen ved Akershus universitetssykehus HF

Åsulv har bakgrunn som cand jur fra Universitet i Oslo og statsvitenskap og arbeids- og organisasjonspsykologi fra Universitetet i Bergen og har tidligere arbeidet som advokatfullmektig, samt saksbehandler og leder i Likestilling og diskrimineringsombudet.

METTE VILHELMSHAUGEN

Styremedlem

Ansatterepresentant for YS

Mette har bakgrunn som Foretakstillsvalgt og koordinator ved Sunnaas sykehus HF. Hovedstyremedlem i Delta og YS. Ansattevalgt (vara) i Helse Sør-Øst RHF. Mette deltok i styringsgruppe vedrørende etableringsprosjekt ny pensjonskasse Helse Sør-Øst RHF.

SVEIN ØVERLAND

Styremedlem

Ansatterepresentant for LO

Svein har bakgrunn som konserntillsvalgt i Helse Sør-Øst og som styremedlem ved Sørlandet sykehus HF og Helse Sør-Øst RHF. Øverland deltok i styringsgruppe vedrørende etableringsprosjekt ny pensjonskasse Helse Sør-Øst RHF.

Styremøter

2020

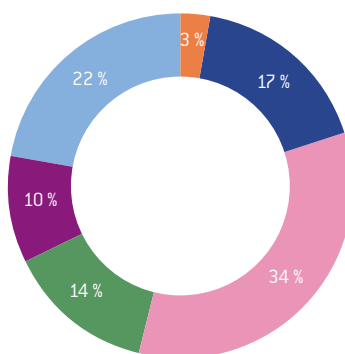
Antall møter: 9
Antall saker: 89

2019

Antall møter: 7
Antall saker: 65

2018

Antall møter: 9
Antall saker: 95

Fordeling på saksområder 2020

- Strategi
- Risiko og kontroll
- Regnskap
- Drift
- Orientering¹
- Personal

1) Orienteringssakene har i hovedsak vært relatert til kapitalforvaltningen.

3 Årets aktiviteter og resultater

1. januar 2020 trådte ny offentlig tjenstepensjon i kraft samtidig som PKH startet opp med egen saksbehandling. I mars kom Covid-19 pandemien til Norge, og med det redusert fysisk tilstedeværelse på arbeidsplass, ute på helseforetakene og ute blant våre medlemmer. Det ble for PKH, som for de fleste andre, en brå overgang til hjemmekontor og digitale møter. Pandemien forårsaket forsinkelser i lønns- og pensjonsoppgjøret som først ble klart på høsten. På tross av pandemien og mye nytt for pensjonstemaet oppnådde PKH likevel økt kundetilfredsheten blant pensjonister. Det ble ansatt 2 nye på pensjonsteamet i 2020, som nå teller 12 ansatte.

2020 var et nytt år hvor de fleste aktivaklasser presterte godt. Til tross for Covid-19 pandemien fikk våre helseforetak i 2020 en verdivestert avkastning på 7,1 prosent. Realisert (bokført) avkastning ble hele 5,3 prosent. Dette er godt over det vi har garantert overfor helseforetakene. Garantert rente er 2,3 prosent. Forvaltningskapitalen økte med 12,2 prosent gjennom året og var ved årsskiftet 33,1 milliarder kroner. Den største bidragsyteren til veksten i forvaltningskapitalen var avkastning.

3.1 Mål og resultater

– Pensjons- og forsikringsområdet

Fakta TELEFONTJENESTE

5273

► Totalt antall innkomne telefoner i 2020.

Styret i PKH har en overordnet strategi som fastsetter overordnede mål. Den revideres årlig. PKHs overordnede mål er å oppfylle de avtalte rettighetene på en slik måte at PKH skal være en foretrukket pensjonsleverandør. Det innebærer å levere rett pensjon til rett tid og med et høyt servicenivå. PKH utarbeider aktivitetsplaner for kommende år basert på resultater av den årlig KTI- og omdømmeundersøkelsen, direkte tilbakemeldinger fra kunder og medlemmer, og de endringer i regelverk og rammebetingelser som påvirker opptjening og ytelse. Både foretak og medlemmer skal være trygge på at PKH sørger for en kostnadseffektiv drift av pensjonskassen med god service.

MÅL OG STRATEGI

PKH skal være en trygg, god og forutsigbar leverandør av offentlig tjenstepensjon. Det betyr god service til medlemmer og helseforetak som viktigste prioritering. Det innebærer at data for opptjening av rettigheter til enhver tid skal være fullstendig og nøyaktige og at beregningene gjøres i henhold til det regelverket partene i arbeidslivet har blitt enige om. Det enkelte medlem skal kunne sjekke status for opptjeningen hos NAV og hos oss i pensjonskassen. Det er slik den enkelte selv kan gjøre gode individuelle valg for å planlegge sin egen pensjonsøkonomi.

Pensjon- og medlemservice er PKHs viktigste kjernevirksomhet. De prioriterte aktivitetene for ansatte i PKH er derfor:

- behandling av nye søknader og endringer av utbetalende pensjoner

- kvartalsvis ajourhold av medlemsregister og kvalitet i data
- personlige veiledninger
- informasjonsmøter om pensjon for ansatte i alle aldre
- seniorseminarer
- pensjonsfaglige fora for HR-ansatte
- pensjonsfaglige fora for økonomi-ansatte
- pensjonsfaglige fora for tillitsvalgte
- yte service overfor medlemmer og pensjonister via telefon, e-post og skriftlige henvendelser

Driftsmodellen til PKH ble endret fra 1. januar 2020. PKH utfører nå hele sin kjernevirksomhet med egne ansatte. Det innebærer at medlemsadministrasjon, saksbehandling og utbetaling av pensjon håndteres fullt og helt av PKHs egne ansatte. Med dette ønsker PKH å sikre god service og nærhet til medlemmer og pensjonister, samt få et større eierskap og kontroll rundt PKHs kjernevirksomhet. Vi fortsetter vårt nære samarbeide med dagens tjenesteleverandør på systemsiden, og har på sikt et felles mål om å utvikle mer fleksible informasjonsløsninger for våre medlemmer.

OPPSTART MED NY ORGANISASJON «PKH PENSJON»

Ved inngangen av 2020 utgjorde «PKH pensjon» 11 ansatte for å håndtere pensjons- og medlemsarbeidet. I løpet av første kvartal styrket vi bemanningen med ytterligere en ansatt for å øke kapasiteten på ajourhold og medlemservice. Oppstarten med egen saksbehandling har gått meget bra i 2020. Dette til tross for utfordringer knyttet til Covid-19 pandemien som rammet ►

hele landet. Vi fikk gjennomført nødvendig opplæring i nye systemer og rutiner før alle fra 13. mars 2020 har jobbet fra hjemmekontor. Til tross for at vi er en ung organisasjon har drift, systemløsninger og rutiner fungert meget bra i denne perioden, slik at forsvarlig daglig drift har vært opprettholdt uten at det har medført et lavere servicenivå for våre medlemmer og pensjonister. Vi ser imidlertid at en del av vårt forbedringsarbeid som var planlagt i 2020 ikke er kommet så langt som vi ønsket siden det gjøres mer effektivt med fysiske møter.

REDUSERT AKTIVITET FOR MØTER OG SEMINARER

Pandemien har medført at planlagte møter og seminarer ute hos foretakene måtte avlyses i 2020. Vi har derfor ikke nådd ut- og fått møtt så mange aktive medlemmer som tidligere år. Personlige veiledninger har imidlertid vært utført via telefon og det har fungert bra. Vi ser imidlertid fra vår KTI-undersøkelse at de aktive medlemmene er noe mindre fornøyd i 2020 enn tidligere år.

PKH har et delmål om at 98 prosent av all saksbehandling på nye pensjoner skal være beregnet og svart ut til medlemmet innen måneden før uttak av pensjon. For uførepensjon og etterlattepensjon skal medlemmet få svar innen to måneder fra det tidspunkt alle dokumenter er mottatt. Vi har ikke klart å oppfylle dette fullt ut i 2020, men syv av ti av våre nye pensjonister gjennom året oppgir at de har mottatt god informasjon før de mottok første pensjonsutbetaling, og alle nye alders- og AFP pensjoner ble igangsatt fra lønnsopphør der søknad ble mottatt en måned før fratreden.

Pensjonskassen har klart å bedre servicenivået til våre pensjonister og vi har aldri før hatt så fornøyde pensjonister siden vi startet opp i 2014. Vi ser også at antall telefoner fra medlemmer og pensjonister er synkende og det tyder på raskere behandling av søknader og henvendelser til PKH.

KVALITET I DATA

Gjennom vårt arbeid med omorganiseringen i 2019 og oppstart av saksbehandling i egen regi fra 2020 har behovet for å bedre datakvaliteten ytterligere forsterket seg. Dette er et krevende og viktig arbeid. Det er behov for både systemendringer og gjennomgang av enkelt saker. Denne omfattende oppgaven knyttet til datakvalitet vil fortsette til vi opplever at kvaliteten er god nok til å håndtere saksbehandlingen på en effektiv måte og at dataene gir riktige prognoser til bruk i pensjonsoppgave og etter hvert pensjonskalkulator på medlemsportal.

RESULTATER FRA DRIFTEN

2020 er første året hvor PKH med egne ansatte har stått for alt medlems- og pensjonsarbeidet. Dette arbeidet har i hovedsak vært utført av underleverandør tidligere, med unntak av telefoni og e-post behandling. Resultatene for 2020 er derfor ikke rett frem sammenlignbare med tidligere år. Vi har fra 2020 kortere SLA frister for saksbehandling enn det som har vært gjeldende hos tidligere tjenesteleverandør. Selv om vår måloppnåelse ikke er så god utfra våre internt satte frister, viser KTI undersøkelsen for 2020 at pensjonistene aldri har vært mer fornøyd med PKH enn i dag. Saksbehandling for pensjonister står for 80 prosent av all saksbehandling i PKH.

Vår stikkprøvekontroll som utføres hvert kvartal viser en kraftig forbedring i kvalitet i saksbehandling sammenlignet med tidligere år. PKH har en akseptabel kvalitet på de pensjonsberegninger som blir utført i et komplisert regelverk.

Men vi ønsker å ytterligere forbedre kvaliteten gjennom det kommende året. Dette må først og fremst gjøres gjennom systemforbedringer, som reduserer risiko for manuelle feil og inkonsistens i forsikringsløsningen.

Stikkprøver 2020	SLA	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	Samlet 2020
Rett pensjon	95 %	95,9 %	94,4 %	95,4 %	96,7 %	95,6 %
Rett tid	95 %	91,8 %	87,0 %	86,2 %	79,7 %	86,2 %
Refusjon	95 %	91,3 %	96,3 %	86,4 %	77,8 %	88,0 %
Brev	95 %	100,0 %	96,3 %	98,5 %	96,4 %	97,8 %

Pensjonskassens telefonitjeneste gjennom året 2020 har vært på et stabilt høyt nivå. Vi gikk inn i 2020 med gode resultater fra 2019 og med en

målsetting om å opprettholde et høyt service-nivå, hvor innringer får snakke direkte med en fagkonsulent på pensjon.

Telefontjeneste 2020	Samlet 2019	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal	Samlet 2020
Besvart i prosent	95 %	95 %	96 %	95 %	94 %	95 %
Totalt antall innkommende	5672	1805	1217	1045	1206	5273
Totalt antall besvarte	5378	1706	1166	988	1137	4997
Gjennomsnittlig ventetid i sek.	18	19	17	20	20	19
Tilbakeringt fra PKH	5	1	0	4	0	5

PKH jobber fortsatt med kvaliteten på sine nettsider slik at medlemmene i større grad kan finne svar på sine spørsmål uten å ta direkte kontakt med PKH. Det håper vi også skal øke tilfredsheten blant våre medlemmer i forhold til hvordan de opplever kvalitet i informasjon og service fra PKH. Vi vil i 2021 jobbe mer med de mulighetene som ligger i det CRM-verktøyet som er anskaffet med hensyn til nyttig informasjon og god oppfølging av våre medlemmer og pensjonister.

PKH gjennomførte i 2020 en medlemstilfredshet undersøkelse (KTI-undersøkelse) gjennom Opinion. Poengskalaen for å måle tilfredsheten var fra 0 til 100 prosent. Undersøkelsen for 2020 viser en samlet kundetilfredshet på et litt svakere nivå enn 2019 blant de aktive medlemmene. Dette skyldes nok blant annet at våre populære seniorseminarer for 2020 ble avlyst pga. Covid-19 pandemien. Derimot er det gledelig å se at pensjonistene er mer fornøyde med PKH i 2020 enn noen gang tidligere:

KTI (total inntrykk/tilfredshet)

	2020	2019	2018	2017
Aktive medlemmer	▼ 59 %	▼ 64 %	▲ 66 %	64 %
Tall i parentes er aktive medlemmer under 60 år	(59 %)	(62 %)	(62 %)	(60 %)
Aktive medlemmer, som har mottatt informasjon og husker hva de har mottatt	▼ 66 %	▼ 72 %	▲ 74 %	72 %
Pensjonister	▲ 78 %	▲ 76 %	▲ 69 %	67 %

Dette viser at PKH håndterer pensjonister som tar kontakt med en faglig høy standard og med høy grad av service både på telefon, og i daglig saksbehandling. De aktive medlemmene etter spør informasjon om hva pensjonen vil utgjøre når de tar den ut. Gode prognoser på fremtidig pensjon jobber vi med å få inn i de årlige pensjonsoppgavene som skal sendes ut i 2021. Dette er viktig for medlemmene og derfor høyt prioritert fra PKHs side.

PKH vil arbeide målrettet med å forbedre våre digitale løsninger sammen med våre systemleverandører. PKH har følgende ambisjoner for å bedre servicenivået med selvbetjenteløsninger, og en pensjonskalkulator som kan gi god forutsigbarhet for hvilken fremtidig pensjon det enkelte medlem kan ha rett til:

- Oppgradert portal for medlemmer og pensjonister
- Selvbetjente løsninger fra portal
- Pensjonskalkulator
- Digitalisering av seminarer og informasjonsmateriell
- Oppgradert kundeportal for foretak og sykehuspartner
- Datakvalitet i forsikringssystem
- Automatisere deler av saksbehandling av pensjon

PKH har laget et målbilde for hvor vi ønsker å være med hensyn til systemløsninger og digitale plattformer i 2023 – 2024. Arbeidet med å realisere dette målbildet starter i 2021.

PKHs bestand og nøkkeltall – aktive medlemmer:

PKH Fellesordningen	2020	2019	2018	2017
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag	519 819	538 013	519 915	502 447
Gjennomsnittlig kvinneandel	69 %	69 %	69 %	69 %
Gjennomsnittlig stillingsprosent	81 %	92 %	93 %	92 %
Gjennomsnittlig alder	41	44	43	43
Uføreandel	5,9 %	7,7 %	7,7 %	7,9 %

PKH Legeordningen	2020	2019	2018	2017
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag	959 435	960 042	918 124	905 474
Gjennomsnittlig kvinneandel	58 %	57 %	56 %	56 %
Gjennomsnittlig stillingsprosent	94 %	96 %	96 %	96 %
Gjennomsnittlig alder	42	43	43	43
Uføreandel	1,7 %	1,6 %	1,6 %	1,5 %

Nedgang i gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag, gjennomsnittlig stillingsprosent, gjennomsnittlig alder og uføreandel er et direkte resultat av at nedre grense for innmelding i pensjonsordningene ble fjernet med virkning fra 01.01.2020.

Som CRO er jeg ansvarlig for å vedlikeholde og videreutvikle PKHs risikostyringssystem slik at systemet til enhver tid er tilfredsstillende og i henhold til regulatoriske krav og policyer vedtatt av styret.

Pensjonsadministrasjon og pensjonsforvaltning er komplisert. Identifisering og evaluering av risiko i vårt selskap krever et tverrfaglig samarbeid. Jeg har gleden av å jobbe sammen med et dedikert team med høy kompetanse og lang erfaring i vår bransje.

Johann F.F. Despriée
CRO/CCO/Aktuar

3.2 Mål og resultater

– kapitalforvaltning og finansiell soliditet

PKHs hovedformål med kapitalforvaltningen er å sikre at medlemmenes avtalte pensjoner kan betales ut i rett tid. Videre skal kollektivporteføljen tilordnes en garantert avkastning på 2,3 prosent årlig. Garantert avkastning er noe høyere enn hva porteføljen kan oppnå ved å investere i lavrisikoobligasjoner. PKH må dermed ta noe finansiell risiko for å oppnå garantert avkastning.

Utover avkastningsgarantien er det ønskelig at PKH oppnår en avkastning som kan gi lave- og forutsigbare pensjonskostnader for helseforetakene. For å oppnå en god balanse mellom avkastningsforventning og forventet risiko har PKHs styre etablert policyer for kapitalforvaltning og risikostyring som balanserer disse hensynene.

MÅL OG STRATEGI

Styret i PKH har utarbeidet en «Policy for kapitalforvaltning» som fastsetter investeringsstrategien for plassering av finansielle midler. Policyen blir revidert årlig, og skal sikre at pensjonskassen oppnår god avkastning med en risiko som er tilpasset styrets risikovilje og pensjonskassens risikobærende evne. PKH skal innrette sine investeringer med sikte på å gi medlemsforetakene konkurransedyktig avkastning innenfor de risikorammer som er gitt.

Risikorammene innebærer at pensjonskassen

skal beskytte bufferkapitalen, søke stabil avkastning og ha en risikokapasitet som gjør at pensjonskassen kan opprettholde en tilfredsstillende porteføljesammensetning, også i år med store fall i kapitalmarkedene.

Måling og styring av risiko i pensjonskassen foregår i henhold til «Forskrift om utfyllende regler til det forenklede solvenskapitalkravet for pensjonskasser» datert 9 november 2018. Det legges i tillegg vekt på langsiktighet, risikospredning og kostnadseffektivitet samt en ansvarlig og bærekraftig forvaltning. Den daglige forvaltningen av porteføljen operasjonaliseres ved at PKH i 2020 hadde tre årsverk som arbeider med kapitalforvaltning. I løpet av 2018 ble forvaltningen av norske rentepapirer flyttet fra eksternt til intern forvaltning. I 2020 ble den interne forvaltningen styrket med en dedikert ressurs innen eiendomsinvesteringer. Den resterende kapitalforvaltningen utføres i hovedsak av eksterne forvaltere. Forvalterseleksjon, oppfølging av løpende forvaltningsmandater og risikokontroll utføres internt.

I forvaltningen er det en rekke finansielle risikofaktorer som PKH må forholde seg til. PKH har valgt en investeringsstrategi med mål om moderat til lav risiko. Dette er operasjonalisert ved bruk av risikorammer som avhenger av solvenskapitaldekningen:

Risikorammer	Grønn sone	Gul sone	Oransje sone	Rød sone	Insolvens
Solvenskapitaldekning	> 155 %	155 % - 135 %	135 % - 115 %	115 % - 100 %	< 100 %
BKU	< 65 %	65 % - 75 %	75 % - 85 %	85 % - 100 %	> 100 %
Markedsrisiko	< 58 %	58 % - 67 %	67 % - 76 %	> 76 %	
Forsikringsrisiko eksl. avgangsrisiko	< 3 %	3 % - 4 %	3 % - 4 %	> 4,5 %	
Avgangsrisiko	< 15 %	15 % - 20 %	20 % - 25 %	> 25 %	
Motpartrisiko	< 2 %	2 %	2 %	> 2 %	
Operasjonell risiko	< 2 %	2 % - 3 %	2 % - 3 %	> 3 %	

Fakta
**INVESTERINGS-
PORTEFØLJEN**

33,1 MRD

► Ved utgangen av 2020 var investeringsporteføljens verdi 33,1 milliarder kroner, en økning på 3,7 milliarder kroner siden utgangen av 2019.

Avhengig av hvilken «sone» solvenskapitaldeknin-gen er i, er det laget et sett med handlingsregler, som er definert i Policy for kapitalforvaltning.

I tillegg til risikorammene som vist over, følger administrasjon og styret opp utviklingen innenfor markeds-, kreditt- og motpartsrisiko i forbindelse med kapitalforvaltningen.

Markedsrisiko er den største risikofaktoren for PKH. Med markedsrisiko menes sannsynlighe-ten for tap som følge av svingninger i aktivaenes verdi. Den viktigste måten å styre risikoen i en portefølje på, er å spre risikoen på ulike aktiva-klasser som i minst mulig grad samvarierer med hverandre. Dette bidrar til å stabilisere porteføl-je og sikre at den har en relativt gunstig utvik-

ling uavhengig av markedsforholdene.

Helseforetakene har et langsiktig perspektiv for forvaltningen og har i tråd med dette etablert et tydelig rammeverk. Sammenlignet med mange andre investorer har pensjonskassen en solid risikobærende evne og lavt behov for likviditet. Dette gir grunnlag for å oppetre langsiktig og til tider motsyklisk.

RESULTATER

Rammer og risiko

Andelen risikable aktiva (aksje-, eiendom-, rente- og kredittisiko) for pensjonskassens kollektivportefølje ble i 2020 satt til et nivå som samsvarer med PKHs risikoevne og risikovilje:

Aktivklasse	Målsatt allokering	Min	Max
Obligasjoner	56 %	30 %	69 %
Norske omløpsobligasjoner – Investment grade	24 %	15 %	50 %
Hold til forfall eiendomsobligasjoner	8 %	5 %	10 %
Hold til forfall obligasjoner	10 %	5 %	20 %
Globale obligasjoner - IG	10 %	5 %	15 %
High Yield obligasjoner	4 %	0 %	5 %
Bankinnskudd/pengemarked	1 %	0 %	10 %
Aksjer	21 %	13 %	25 %
Norske aksjer	4 %	0 %	6 %
Utenlandske aksjer	17 %	13 %	21 %
Eiendom	14 %	10 %	19 %
Belånt eiendom	1 %	0 %	3 %
Ubelånt eiendom	13 %	10 %	16 %
Utlån	1 %	0 %	3 %
Alternative investeringer	8 %	0 %	10 %
Private Debt	2 %	0 %	4 %
Hedgefond	2 %	0 %	4 %
Infrastruktur	2 %	0 %	4 %
Private Equity	2 %	0 %	4 %

Målsatt allokering ble endret noe fra 2019 til 2020. De viktigste endringene var at målsatt allokering til «hold til forfall» obligasjoner steg med 4 prosent-poeng, og at målsatt allokering

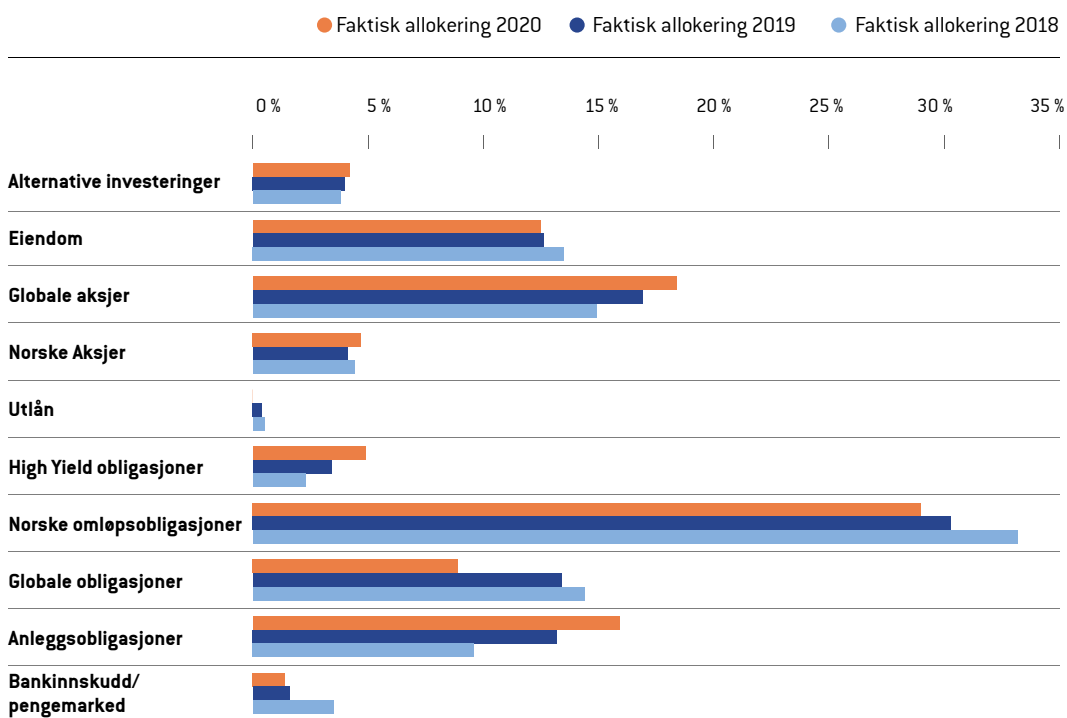
til globale obligasjoner ble tatt ned med tilsva-rende. Målsatt allokering til aksjer og eiendom ble økt med 1 prosent-poeng.

Etter å ha blitt forvaltet felles siden pensjonskassens opprettelse, ble selskap- og kollektivporteføljene splittet ved starten på 2020. Selskapsporteføljen utgjorde ca. 7 prosent av total forvaltningskapital. Selskapsporteføljen har en noe lavere risikoprofil enn kollektivporteføljen. Målsatt aksjeandel i selskapsporte-

føljen er 15 prosent, og selskapsporteføljen skal ikke være investert i alternative investeringer. Pensjonskassen har en portefølje av boliglån som er lånt ut til pensjonskassens medlemmer. Denne porteføljen er allokert i sin helhet til selskapsporteføljen.

Faktisk allokering kollektivporteføljen

Figuren under viser pensjonskassens allokering de siste tre årene:

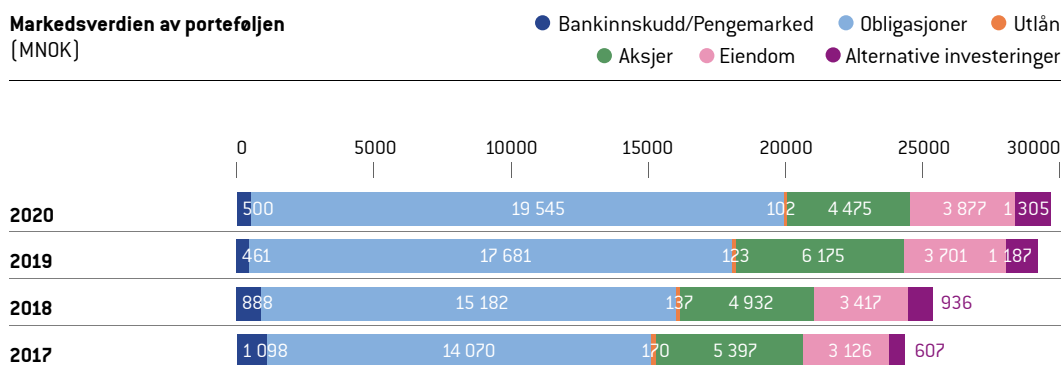
Andelen som er investert i aksjer, High Yield obligasjoner og anleggsobligasjoner har steget sammenliknet med de to foregående årene. Andelen i bankinnskudd/pengemarked, omløpsobligasjoner og globale obligasjoner har falt. Alle investeringsrammene var overholdt gjennom året.

I porteføljen til PKH skal valutasikring av utenlandske aksjeinvesteringer i utviklede markeder være minimum 80 prosent. Aksjeinvesteringer i fremvoksende markeder valutasikres i utgangspunktet ikke. Utenlandske obligasjoner valutasikres.

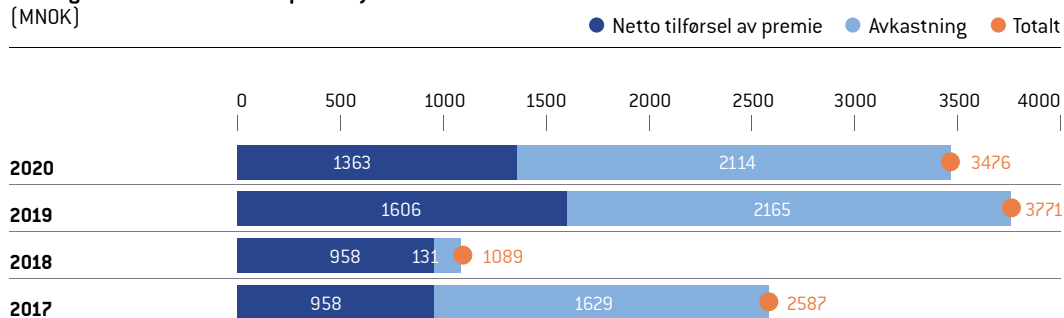
Ved utgangen av 2020 var investeringsporteføljens verdi (summen av kollektivporteføljen og selskapsporteføljen) 33,1 milliarder kroner, en økning på 3,7 milliarder kroner siden utgan-

gen av 2019. Avkastningen var på 2,1 milliarder kroner, mens pensjonskassen fikk en netto tilførsel fra pensjonspremier på 1,4 milliarder kroner.

Markedsverdien av porteføljen
(MNOK)

Endringer i markedsverdien av porteføljen
(MNOK)

Porteføljens samlede eksponering mot ulike markeder påvirker risiko og avkastning og tilpasses løpende. Porteføljen skal være investert i ulike markeder og land for å få en bred eksponering mot veksten i verdensøkonomien og ha en god diversifisering.

Per utgangen av 2020 hadde PKH 6,8 prosent av porteføljen plassert i indeks-aksjefond, opp fra 4,3 prosent ett år tidligere. Resten av porteføljen

er aktivt forvaltet. Aktiv forvaltning innebærer høyere kostnader, og PKH registrerer at akademia betviler at aktiv forvaltning gir merverdi over tid. PKH har imidlertid hatt gode erfaringer med aktiv forvaltning.

Pensjonskassen skal innenfor rammen av forsvarlig kapitalforvaltning bidra til en bærekraftig utvikling. PKHs strategi for samfunnsansvar er beskrevet i kapittel 2.5 i årsrapporten.

Investeringsklima i 2020

2020 startet bra, med en god avkastning ved årets start. I februar og mars snudde stemningen helt, og markedets fokus var fullt og helt på den globale pandemien. Markedsverdien på de fleste verdipapirer falt. Aksjemarkedene var ned 30-40 prosent i løpet av noen få uker. Utover i andre kvartal kom sentralbankene støttende til, med store kjøpsprogrammer for obligasjoner. Norges Bank støttkjøpte norske kroner for første gang på mange år. Stimuli og hjelp fra sentralbankene medførte at renter og kredittpremier falt. Aksjemarkedene og valutamarkedene normaliserte seg også utover sommeren. På høsten kom det gode nyheter rundt vaksiner, og Brexit og det amerikanske valget ble unnagjort uten store svingninger i kapitalmarkedene. For året sett under ett ga de fleste aktivklasser positiv avkastning.

Aksjemarkedene

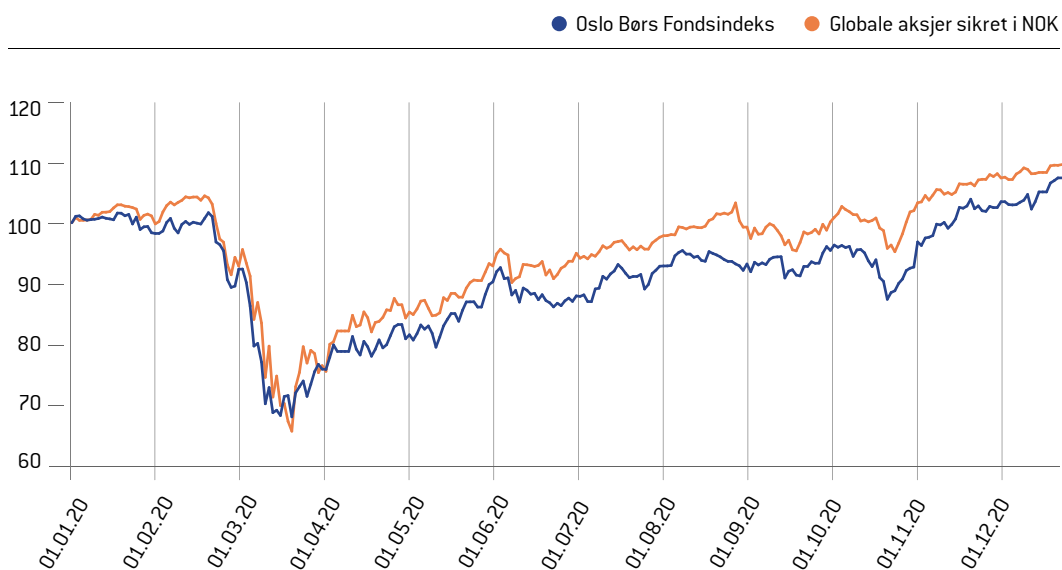
Inntjeningen til børsnoterte selskaper falt i

2020. Det var store forskjeller mellom ulike bransjer. Teknologi- og helseselskaper klarte seg godt, mens inntjeningen i oljeselskaper, industriselskaper og varige konsumselskaper (bilprodusenter for eksempel) falt mest. Selskaper som var høyt verdivurdert ved inngangen til året («vekstselskaper») hadde gjennomgående mye bedre aksjekursutvikling enn selskaper som hadde lav verdivurdering ved inngangen av året («verdiselskaper»).

Stigende aksjekurser og fallende inntjening ga et aksjemarked som fra et verdivurderingsperspektiv er blitt dyrere ved årets slutt enn ved årets start.

Indeksen for aksjemarkeder i vekstmarkeder (Emerging Markets) steg 16 prosent (målt i NOK) gjennom året. Verdensindeksen steg 9,5 prosent (målt valutasikret til NOK) mens Oslo Børs steg 7,3 prosent:

Avkastning aksjer 2020

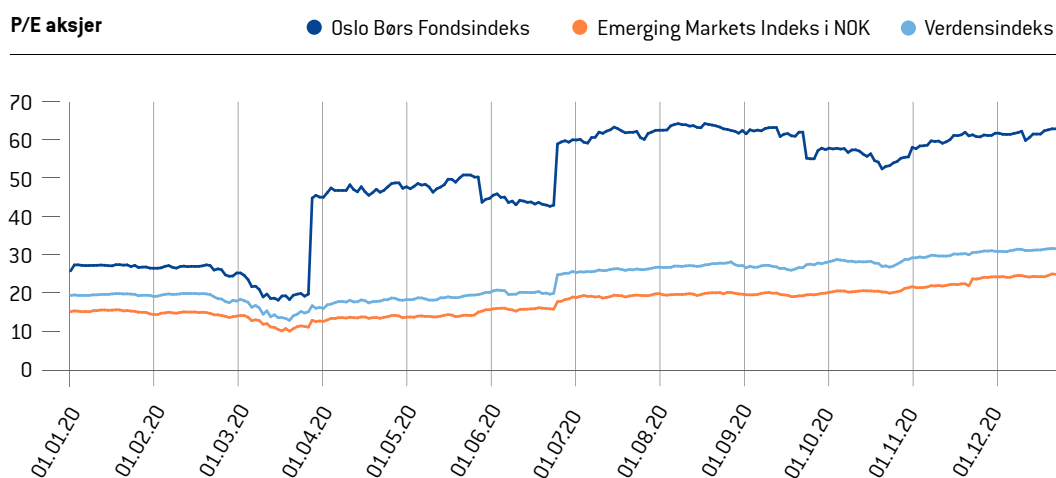

Prisingen i globale aksjemarkeder

Prisingen i aksjemarkedet, angitt med forholdet mellom Pris og Inntjening steg gjennom året. Selskapenes inntjening falt, og aksjekursene

steg. Målt på denne måten var det norske aksjemarkedet høyest verddivurdert gjennom hele året. Emerging Markets var verddivurdert lavest.

P/E aksjer

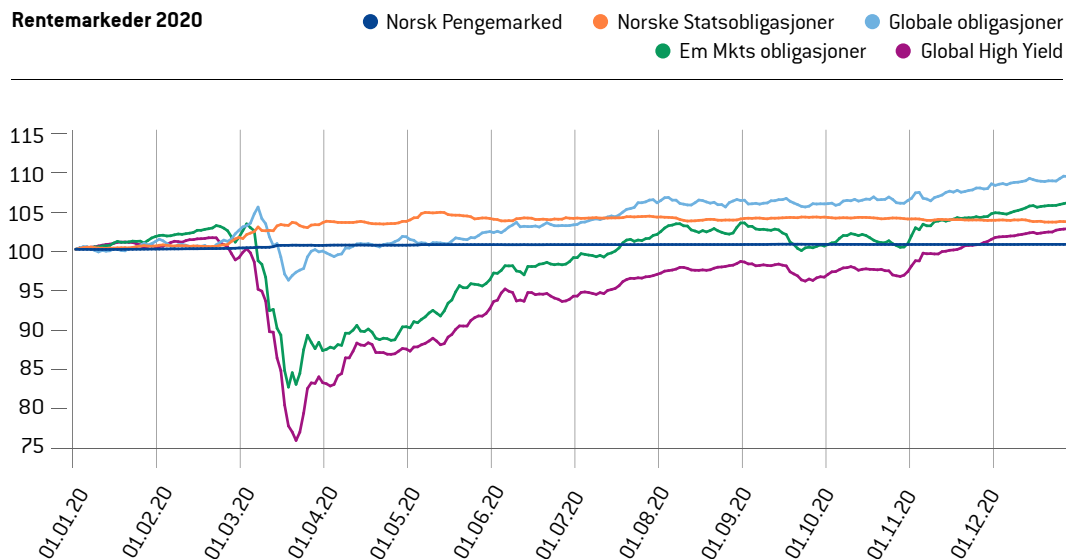

Rentemarkedene

Verdiutviklingen i verdens rentemarkeder var jevnt over sterk i 2020. Det var imidlertid store svingninger underveis knyttet til pandemien.

Alle store rentemarkeder ga positiv avkastning gjennom året.

Rentemarkeder 2020

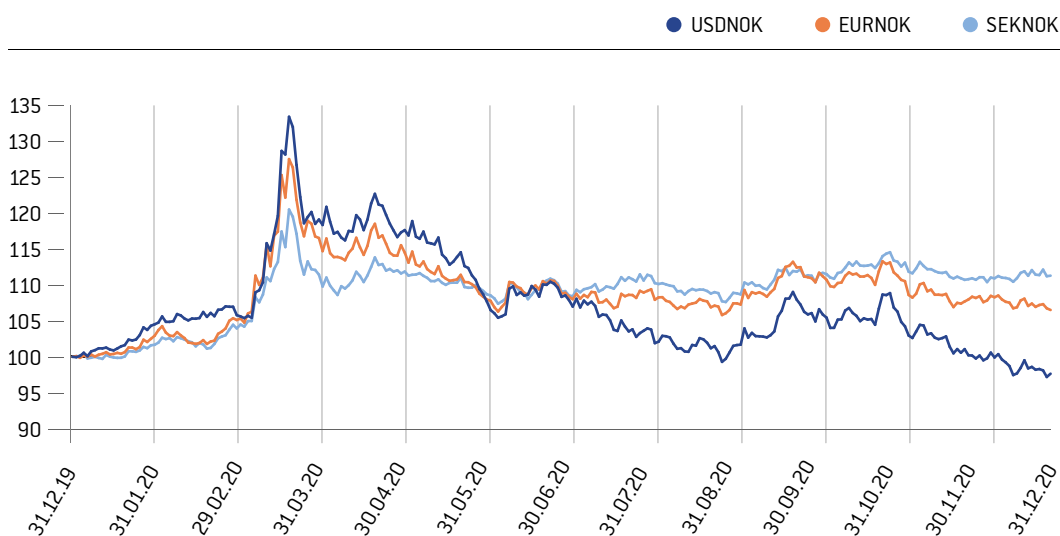
Eiendomsmarkedet

Markedet for næringseiendom i Norge var sterkt gjennom 2020, når man sammenlikner verddivurderinger ved årets slutt med verddivurderinger ved årets start. Markedet hadde lav aktivitet i andre kvartal, da usikkerheten var høy. Det var særlig god verdiutvikling for logistikk. Kontor hadde også god utvikling, mye drevet av et lavere rentenivå. For kjøpesenter og hotell var markedet svakere grunnet større implikasjoner fra myndighetenes tiltak med nedstengning i store perioder av året. Det ble gjort få reelle transaksjoner innen hotell og kjøpesenter.

Valutamarkedene

Det var større volatilitet i valutamarkedene i 2020 enn normalt. Først og fremst var det stor volatilitet knyttet til små valutaer som den norske. Den 20. mars hadde den norske kronen svekket seg med hhv. 33 prosent, 27 prosent og 20 prosent mot USD, EUR og SEK. Dette ga problemer for investorer som hadde sikret sin valuta, som PKH, da pensjonskassen måtte stille store beløp i sikkerhet overfor sine bankmotparter. Norges Bank intervenerte i valutamarkedet mot slutten av mars, noe som var første gang på mange år. Grafen under viser valutakurser rebasert til starten av 2020:

Valuta 2020

Avkastningsresultat for PKH i 2020

I henhold til Årsregnskapsforskriften for pensjonskasser er pensjonskassens eiendeler delt i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Porteføljene var inntil 31.12.2019 underlagt felles forvaltning. 2020 var det første året med separat forvaltning for de to porteføljene.

Kollektivporteføljens andel av den totale forvaltningskapitalen tilsvarende forsikringsmessige avsetninger (premiereserve, kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, erstatningsavsetnin-

ger, premiefond og risikoutjevningfond) og utgjør ved årsskiftet 93 prosent av total forvaltningskapital. Selskapskapitalen utgjør 7 prosent beregnet på grunnlag av innbetalt- og opptjent egenkapital og annen gjeld.

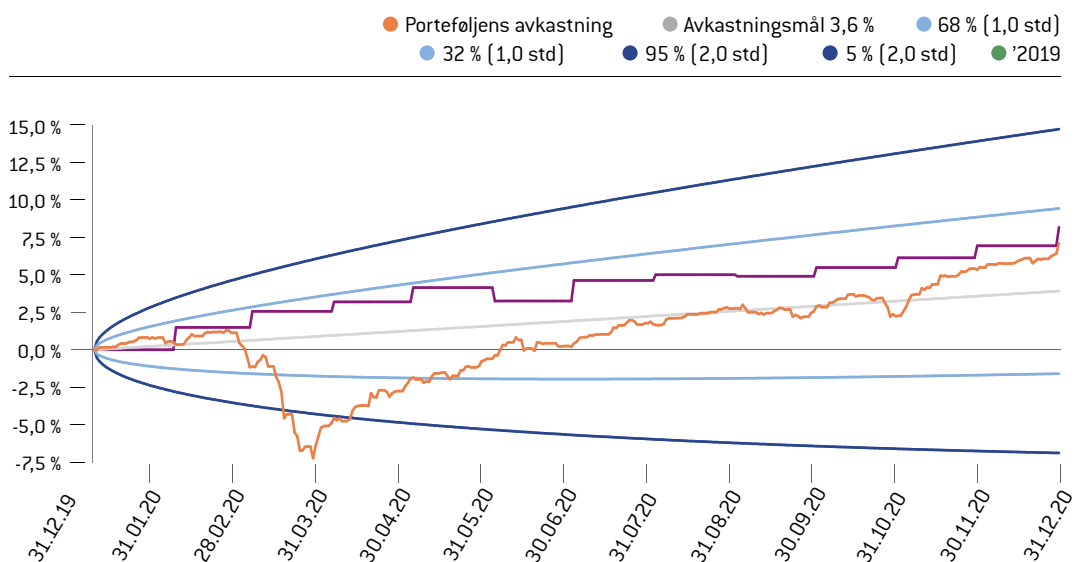
Kollektivporteføljene til PKH fikk i 2020 en verdijustert avkastning på 7,1 prosent. Bokført avkastning i 2020 ble 5,3 prosent. Selskapsporteføljene oppnådde en verdijustert avkastning på 4,4 prosent.

Forventet avkastning basert på forutsetningene som ble lagt til grunn for policy for kapitalforvaltning ved inngangen til 2020 var 3,9 prosent. Figuren viser porteføljens avkastning gjennom

året, sammenliknet med 2019, forventet avkastning og ulike utfallsrom (ett og to standardavvik fra forventning):

Porteføljens avkastningsutvikling hittil i år mot avkastningsmål og utfallsrom – kollektivporteføljen

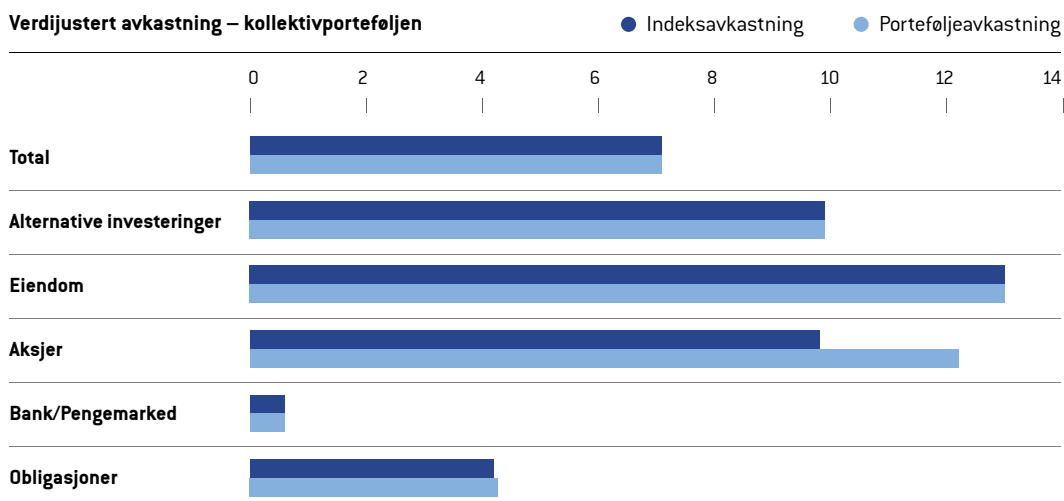

Som figuren over viser var verdjustert avkastning i 2020 nesten ett standardavvik sterkere enn forventet avkastning. Dette til tross for at avkastningen var mer enn to standardavvik

under forventning ved utgangen av mars.

Verdjustert avkastning fordelte seg som følger på de forskjellige aktivaklassene og indeks:

Verdjustert avkastning – kollektivporteføljen

Fakta
GOD AVKASTNING

5,4 %

► Siden oppstart av PKH i 2014 har gjennomsnittlig verdijustert avkastning vært 5,4 prosent, hvilket er om lag 3 prosentpoeng høyere enn rentegarantien.

Pensjonskassen hadde en samlet avkastning på linje med referanseindeksen. Avkastningen for aksjeporteføljene var bedre enn indeks. Allokeringseffekter (underallokering til eiendom og alternative investeringer i forhold til målsatt allokering) bidro negativt.

PHK har oppnådd en annualisert meravkastning siden oppstart i 2014 på om lag 0,9 prosent-

poeng, hvilket utgjør om lag 1,1 milliarder kroner totalt siden oppstart.

Siden oppstart av PKH i 2014 har gjennomsnittlig verdijustert avkastning vært 5,4 prosent, hvilket er om lag 3 prosentpoeng høyere enn rentegarantien. Dette har lagt et godt grunnlag for PKHs fremtidige risikobærende evne.

AVKASTNING ETTER HONORAR – kollektivporteføljen	2020	2019	2018	2017	Akkumulert siden oppstart	Annualisert siden oppstart
Total portefølje	7,1 %	8,2 %	0,7 %	7,3 %	44,6 %	5,4 %
Differanseavkastning etter honorar	0,0 %	0,4 %	0,1 %	1,5 %	5,3 %	0,7 %
Aksjeporteføljen	12,2 %	24,0 %	-6,4 %	18,4 %	101,3 %	10,5 %
Differanseavkastning etter honorar	2,4 %	0,0 %	0,8 %	3,3 %	17,3 %	2,3 %
Obligasjonsporteføljen	4,3 %	3,9 %	1,1 %	2,9 %	23,0 %	3,0 %
Differanseavkastning etter honorar	0,1 %	2,1 %	0,5 %	1,3 %	6,8 %	0,9 %

RISIKOMÅL – kollektivporteføljen	1 år	3 år	5 år	Siden oppstart
Avkastning portefølje	7,1 %	5,3 %	5,7 %	5,4 %
Avkastning referanseindeks	7,1 %	5,1 %	4,9 %	4,6 %
Std. avvik portefølje	6,3 %	4,1 %	3,4 %	3,0 %
Std. avvik referanseindeks	6,2 %	4,1 %	3,3 %	3,0 %
Tracking error	0,5 %	0,4 %	0,5 %	0,6 %
Differanseavkastning	0,0 %	0,2 %	0,8 %	0,8 %
IR	-0,1	0,4	1,4	1,3
Sharpe	1,0	1,1	1,5	1,5
Risikofri rente ST1X	0,6 %	0,8 %	0,7 %	0,8 %

Alle tall er annualiserte og regnet etter kostnader

Differanseavkastning (meravkastning/mindreavkastning) vurderes i forhold til referanseindeks etter at forvaltningskostander er trukket fra. Differanseavkastningen er et rimelig anslag på verdiskapning i aktiv forvaltning.

De eksterne forvalterne har stort sett levert gode resultater og vurderes som godt posisjonert for å skape meravkastning i fremtiden.

Markedene var volatile i 2020. Målt ved annualisert månedlig standardavvik var volatiliteten høyere i 2020 enn ett standardavvik som angitt i Policy for kapitalforvaltning. Dette må imidlertid forventes fra til annen, og ligger godt innenfor hvordan risikoprofilen til pensjonskassen er kalibrert. Volatiliteten i tidligere år har vært lavere enn hva som er forventet over tid. Volatiliteten til PKHs portefølje har hatt et standardavvik på 3,0 prosent siden oppstart i 2014, noe som er lavere enn hva som kan forventes over tid.

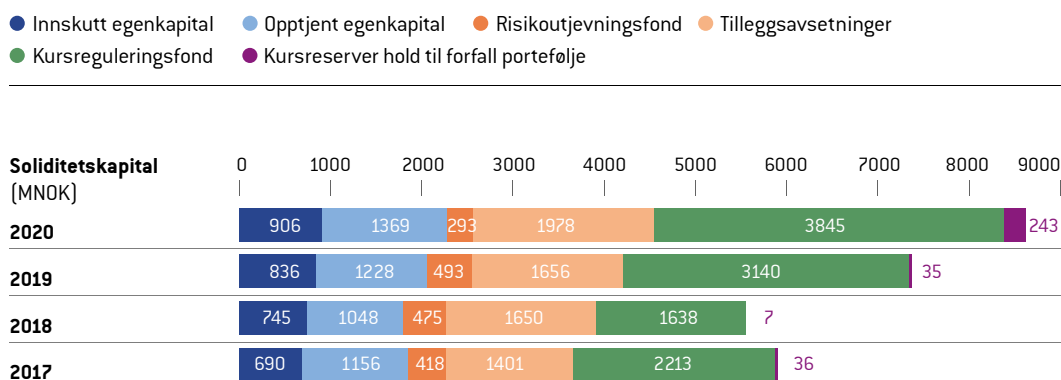
Finansiell soliditet, risiko og kapitalforhold

PKH legger vekt på å overvåke nivået på ansvar-

lig kapital fortløpende. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkravene for pensjonskasser. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og kapitalkrav.

Solvensmarginkapitalen består av ansvarlig kapital tillagt 50 prosent av tilleggsavsetningene og 50 prosent av risikoutjevningfondet. Solvensmarginkapitalen til pensjonskassen var 3 314 millioner kroner ved årsskiftet og endte på 306 prosent av kravet.

PKHs soliditetskapital består av egenkapital, tilleggsavsetninger, risikoutjevningfond, kursreserve på obligasjoner til amortisert kost og kursreserve på finansielle omløpsmidler. Midlene kan anvendes til å oppfylle renteforpliktelsen på forsikringsmidlene. Soliditetskapitalens elementer har forskjellige forutsetninger og tidshorisont. Soliditetskapitalen per 31.12.2020 utgjorde 8 571 millioner kroner, tilsvarende 27 prosent av forsikringstekniske avsetninger:

Fakta
SOLIDITET**197 %**

► Solvenskapitaldekningen til PKH var per 31.12.2020 på 197 prosent uten bruk av overgangsregler.

Pensjonskasser og livselskap har et årlig krav til avkastning, og må ha buffere som er tilstrekkelige til å møte kortsiktige svingninger i finansmarkedet og øvrige risikofaktorer. PKH bærer forsikringsmessig risiko, operasjonell risiko og finansiell risiko.

Forsikringsmessig risiko knytter seg i hovedsak til pensjonskassens avsetninger som blant annet skal hensynta økt levealder og sannsynlighet for uførhet. Forsikringspremiene bygger på tariffen basert på statistisk erfaringsmateriale. Endringer i forutsetningene kan medføre behov for styrking av reservene. Alle tariffen pensjonskassen anvender er meldt til Finanstilsynet, og er i tråd med gjeldende regelverk.

Operasjonell risiko er knyttet til tap som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer. Pensjonskassen har etablert rutiner som sikrer at uønskede hendelser løpende blir rapportert og at hendelsene blir fulgt opp med tiltak. Det er i tillegg etablert rutiner med årlig risikovurdering av alle kjerneprosesser hvor styret årlig behandler status av den etablerte internkontrollen.

Finansiell risiko er i hovedsak knyttet til pensjonskassens evne til å innfri kundenes årlige rentegaranti. Rentegarantien vil gradvis reduseres ettersom garantien på nye kontrakter og ny opptjening under eksisterende kontrakter er begrenset til maksimalt 2 prosent fra 01.01.2015. Finansiell risiko som følger av for-

ventninger til økt levealder i offentlig tjenestepensjonsordninger er begrenset med innføring av levealdersjustering i ytelsene.

Finansiell risiko inndeles i tre hovedkategorier; markeds-, kreditt- og likviditetsrisiko. Styringen av risikoene gjennomføres gjennom operative regler og rapporteringskrav som følges opp kontinuerlig. Styret fastsetter årlig rammene for kapitalforvaltningen gjennom behandling av en policy for kapitalforvaltning. Rammene utformes slik at den finansielle risikoen, samt lovpålagte krav til soliditet og solvens blir ivaretatt. Hensikten med risikostyringen er at pensjonskassen skal opprettholde en tilfredsstillende risikobærende evne og tilpasse pensjonskassens finansielle risiko til pensjonskassens soliditet samtidig som det skal legge grunnlaget for en god og konkurransedyktig avkastning. Sistnevnte forutsetter at pensjonskassen har en god soliditet og tilstrekkelig med bufferkapital.

Pensjonskassens totalrisikomål skal måles ved hjelp av solvenskapitaldekning som beskriver hvor pensjonskassens totalrisiko står i forhold til pensjonskassens beregnede ansvarlig kapital og dermed evnen til å møte dets pensjonsforpliktelser. Solvenskapitaldekning defineres som dens ansvarlige kapital delt med pensjonskassens solvenskapitalkrav. Kravet er minimum 100 prosent solvenskapitaldekning. Solvenskapitalkravet er beregnet til 5 317 millioner kroner, mens ansvarlig kapital utgjør 10 462 millioner kroner. Det gir en solvenskapitaldekning på 197 prosent.

4 Eierstyring, selskapsledelse og risikostyring

PKH er en pensjonskasse hvor egenkapitalen eies av helseforetakene i hovedstadsområdet. PKH har lagt vekt på å etablere et godt system for risikostyring og internkontroll som er tilpasset omfanget og arten av den virksomheten som drives i pensjonskassen. Retningslinje for risiko- og compliancefunksjonen er vedtatt av PKHs styre.

Fakta STYREMØTER

9

► Styret i PKH hadde 9 styremøter i 2020 og et styreseminar.

4.1 Styrende organer

PKHs vedtekter og gjeldende lovgivning legger til rette for en hensiktsmessig eierstyring og selskapsledelse. PKH er et finansforetak hvor innskutt kapital er eid av helseforetakene i hovedstadsområdet. Det er styret som er PKHs styrende organ. Styrearbeidet følger en fastsatt årsplan og gjennomføres i samsvar med en fastsatt styreinstruks som gir nærmere regler om styrets arbeid og saksbehandling, herunder hvilke saker som skal styrebehandles, og regler for innkalling og møtebehandling. Styret består av 9 medlemmer med representasjon fra konserntillitsvalgte og helseforetak samt et eksternt uavhengig medlem. Disse velges for to år av gangen. Styret er et kollegium som skal ivareta pensjonskassens og eiernes interesser samt følge opp etterlevelse av regelverk og konsesjonskrav. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, fastsette planer og budsjetter, holde seg orientert om pensjonskassens økonomiske stilling og plikter og påse at virksomheten, finansiell rapportering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret skal

føre tilsyn med den daglige ledelse og pensjonskassens virksomhet for øvrig. Det er i styreinstruksen en regulering om inhabilitet, og det enkelte styremedlem plikter selv å påse at man ikke er inhabil i behandlingen av en sak. I tvilstilfelle forelegges spørsmålet for styrets leder.

Styret hadde i 2020 9 styremøter og et styreseminar.

PKH har som pensjonskasse ikke generalforsamling, representantskap, valgkomite, revisjonsutvalg eller kompensasjonsutvalg.

Styremedlemmene i PKH har bred ledererfaring fra relevante bransjer som livsforsikring, kapitalforvaltning, advokatrådgivning, drift av sykehus, offentlig administrasjon og fagforeninger. Styret gjennomførte i 2020 en egevaluering. Det er i forlengelse av PKHs policy for egnethetsvurderinger og egevaluering etablert en kompetanseoversikt for å ivareta regulatoriske krav knyttet til styrets egnethet.

4.2 Selskapsledelse og styringsdokumenter

Pensjonskassens ledelse har bred erfaring innenfor alle kjerneprosesser i PKH. Ledergruppen har bakgrunn fra livselskap, pensjonskasser, offentlig sektor, kapitalforvaltning, eiendom og risikostyring/intern revisjon innenfor alle relevante regulatoriske områder for livselskap og pensjonskasser. Styret har fastsatt instruks for daglig leder og øvrige ledere har egne stil-

lingsinstrukser som regulerer intern ansvars- og oppgavefordeling.

Styret i PKH har fastsatt overordnede prinsipper og retningslinjer for styring og kontroll. Dette er formalisert og implementert gjennom følgende nivåer med styringsdokumenter:

Formål:	Dokumenttype:	Fastsettes av:
<p>Nivå 1: Strategiplan, corporate governance, etisk rammeverk osv.</p>	<p>Overordnede mål og strategier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overordnet strategi • Budsjett • Mål for bufferkapital • Styringsmodell • Fullmaktsmatrise • Etiske retningslinjer 	Styret
<p>Nivå 2: Overordnede holdninger til risikotoleranse og risikoappetitt samt prinsipper for styring og rapportering.</p>	<p>Overordnet risikostyring:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Risikostrategi • Retningslinje for funksjon: <ul style="list-style-type: none"> - Risiko- og compliance - Intern revisjon • Retningslinje for: <ul style="list-style-type: none"> - Aktuar 	Styret
<p>Nivå 3: Detaljerte dokumenter som skal veilede i større grad enn overordnede dokumenter. De skal sikre felles forståelse for hva som gjøres, hvem som er ansvarlig og hvordan det skal gjøres.</p>	<p>Policydokumenter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapitalforvaltning (inkl likviditetsstyring) • Eiendomsinvesteringer • Forsikringsrisiko • Utlån • Operasjonell risiko • Kommunikasjon (inkl beredskapsplan) • Godtgjørelse • Utkontraktering • Personopplysninger • IKT • Egnethet 	Styret
<p>Nivå 4: Risikovurderinger med handlingsplaner på kjerneprosesser samt overordnet nivå som skal sikre at gjenværende risiko er i tråd med styrets risikovilje.</p>	<p>Risikovurderinger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategi • Pensjonsberegningsprosessen inkl forsikringstekniske avsetninger og premie • Kapitalforvaltning • Utlån • Personopplysningsloven • IKT forskriften 	Ledergruppe

Det forenklete solvenskapitalkravet for pensjonskasser trådte i kraft 1. januar 2019 og er en forenklet versjon av Solvens II-kravet. Kravet innebærer blant annet at pensjonskassene må ha nok egenkapital til at de med en høy grad av sikkerhet vil kunne dekke potensielle tap fra alle deler av virksomheten.

Pensjonskasser er regulert gjennom det såkalte tjenstepensjonsdirektivet (IORP II). Direktivet ble vedtatt i EU 14. desember 2016. Direktivet er EØS-relevant og ble innlemmet i EØS-avtalen i februar 2021. Finansdepartementet sendte 24. juni 2019 ut et høringsnotat datert 31. januar 2019 utarbeidet av Finanstilsynet. Høringsnotatet inneholder forslag til gjennomføring av antatt fremtidige EØS-forpliktelser som tilsvarende direktivet i norsk rett.

Reglene som gjennomfører IORP II-direktivet, vil gjelde for pensjonsforetak, dvs. pensjonskasser og innskuddspensjonsforetak. Direktivet viderefører i det alt vesentligste bestemmelsene i tjenstepensjonsdirektivet (2003/41/EF) om anvendelsesområde, registrering/tillatelse, krav til forsikringsmessige avsetninger og kapitalkrav samt krav til forsvarlig kapitalforvaltning. De vesentligste endringene i direktivet gjelder områdene grensekryssende aktivitet, virksom-

hetsstyring, opplysningsplikt overfor medlemmer, tilsyn og åpenhet om virksomheten. Det foreslås endringer i finansforetaksloven og forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter samt forskrift om pensjonsforetak. Deler av direktivet er allerede gjennomført i norsk rett.

PKH har arbeidet med å utvikle et risikostyringssystem som er tilpasset det nye europeiske solvensregelverket. Det er innført en retningslinje for risiko- og compliance funksjon og en retningslinje for aktuar hvor et godt kontrollnivå ivaretas med et skille mellom utførende personer og kontrollerende personer. Gjennom disse retningslinjene for risikostyring har styret fastsatt at dagens forskrift for risikostyring skal gjelde for pensjonskassen og at helhetlig risikostyring skal benyttes som del av arbeidet for å nå finansielle mål, operasjonelle mål og etterlevelsesmål. Som et rammeverk for helhetlig risikostyring har PKH valgt å ta utgangspunkt i COSO, et rammeverk som er utarbeidet av The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission i 2004.

PKH er av den oppfatning at dagens ressurser og rammeverk er tilstrekkelig for å sikre en forsvarlig drift av pensjonskassen.

4.3 Risikostyring og internkontroll

ROLLER OG ANSVAR

Kontinuerlig overvåking – og aktiv styring av risiko er et kjerneområde i pensjonskassens virksomhet. Rolle- og ansvarsdelingen innenfor

risikostyringssystemet er organisert langs «tre forsvarslinjer». Dette er gjort for å sikre tilfredsstillende arbeidsdeling og uavhengighet mellom utførende personer og kontrollerende personer:

Styret har det overordnede ansvaret for at PKH har etablert hensiktsmessige og effektive prosesser for risikostyring og internkontroll. Det betyr å fastsette overordnet risikovilje, samt å sikre at styringen av vesentlige risikoer er hensiktsmessig organisert med hensyn til et operasjonelt oppfølgingsansvar og uavhengig overvåking av at risikoene håndteres i samsvar med overordnet risikovilje. Grunnlaget for risikostyringen legges i styrets årlige behandling av strategi- og policydokumenter med fastsettelse av risikovilje, risikomål og overordnede risikorammer for pensjonskassen.

Det er administrerende direktørs ansvar å sørge for at styrets føringer for styring og kontroll operasjonaliseres og implementeres i pensjonskassen.

Chief risk officer/chief compliance officer (CRO/CCO) har ansvar for risikostyring og internkontroll i PKH. Andre forsvarslinje består av et kontrollregime hvor det årlig etableres en kontrollkalender basert på årlige risikovurderinger for alle kjerneprosesser og sentrale støtteprosesser. Kontrollkalenderen skal ivareta at det er et klart skille mellom utførende og kontrollerende ►

Fakta
KONTROLLTILTAK**ISAE 3402
og 3000**

► ISAE 3402 og 3000 erklæringer innhentes på sentrale prosesser som pensjonsberegningssystemet, personvern og kapitalforvaltning.

personer slik at risikoen for egenkontroll unngås. Innenfor kapitalforvaltningen er ansvaret for porteføljeovervåking og rammekontroll delegert til Arctic Fund Management. Alle vesentlige utkontrakterte partnere skal kvartalsvis rapportere tilbake til pensjonskassen registrerte uønskede hendelser.

Det primære ansvaret for operative risikostyringsaktiviteter ligger ute hos de operasjonelle enhetene i første linjen. Risikostyring og internkontroll er en integrert del av lederansvaret i PKH der formålet er å identifisere, vurdere og styre risikoer som kan redusere pensjonskassens evne til å nå sine mål.

Tredje forsvarslinje er internrevisjonen som i PKH er konsernrevisjonen i Helse Sør-Øst RHF. De foretar uavhengige vurderinger av om pensjonskassens vesentligste risikoer er tilstrekkelig håndtert og kontrollert. Internrevisjonen arbeider etter instruks fastsatt av styret og rapporterer direkte til styret. Pensjonskassen er også underlagt faglig tilsyn fra Finanstilsynet som blant annet kontrollerer at finansinstitusjoner driver på en betryggende måte og i samsvar med lovgivningen. Finanstilsynet hadde stedlig tilsyn hos PKH i 2015.

PROSESS

PKH arbeider systematisk med risikostyring og internkontroll. Det gjennomføres en årlig systematisk gjennomgang av alle vesentlige risikoer på alle kjerneprosesser. Utgangspunktet for risikokartleggingen er fastsatte mål for pensjonskassen. Risiko som ikke fanges opp av kvantitative målemetoder, skal vurderes gjennom særskilte risikoanalyser. Disse analysene inkluderer både en vurdering av hvor sannsynlig det er at en hendelse inntreffer og hvilke konsekvenser de kan få for PKHs måloppnåelse (se kapittel 3, årets aktiviteter og resultater). I løpet av året er det gjennomført analyser for å identifisere risikoer PKH er utsatt for, og relevante risikoreducerende tiltak er iverksatt før gjenværende risiko er vurdert og akseptert.

Vurdering av operasjonelle risikoer er knyttet til pensjonskassens evne til å nå mål og gjennomføre planer. Alle deler av pensjonskassen er eksponert mot operasjonell risiko, herunder prosesser som ligger hos utkontrakterte partnere. Operasjonell risiko er definert som direkte – eller indirekte tap som følge av mangelfulle eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko søkes redusert gjennom tydelige rutiner, klare ansvarsbeskrivelser og avtaler med utkontrakterte partnere samt dokumentere fullmakter og mandater. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter. Pensjonskassen innhenter fra alle sentrale leverandører internkontroll bekreftelser basert på risikostyringsforskriften, IKT-forskrift og Personopplysningsloven. ISAE 3402 og 3000 erklæringer innhentes på sentrale prosesser som pensjonsberegningssystemet og personvern.

Styret har i retningslinje for risiko- og compliancefunksjonen fastsatt at operasjonell risiko skal måles og styres systematisk, og operasjonelle risikovurderinger skal inngå som del av beslutningsprosessene i PKH. Den operasjonelle risikoen skal være lav. Det er i forlengelse av risikovurderingene etablert en plan for årlig testing av nøkkelkontroller som legges frem for styret. Utviklingen i finansmarkedet er en vesentlig risiko for pensjonskassens resultat og solvensposisjon. I tillegg til å vurdere effekter av skift i aksjemarkedene eller rentenivå (stress-tester), benyttes scenarioanalyser for å estimere effekten av ulike forløp i finansmarkedet på pensjonskassens resultatutvikling og soliditet. Dette er vesentlig informasjon for styrets overordnede drøfting av risikovilje og risikoallokering.

Rapportering av det samlede risikobilde til styret skjer hvert kvartal med måling av risiko opp mot etablerte finansielle og operasjonelle mål samt eksterne regulatoriske krav rundt risiko og soliditet. Det gjøres også kvartalsvis analyser

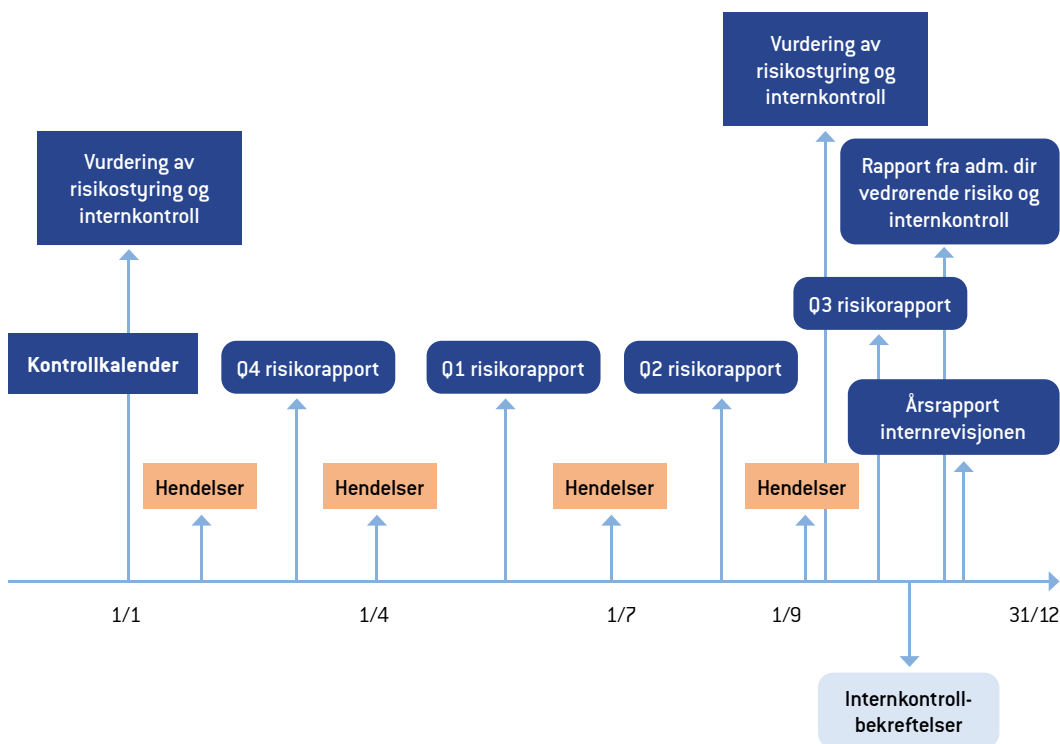
som viser solvenskapitaldekningens følsomhet for endringer i vesentlige risikofaktorer. I tillegg mottar styret en månedlig rapportering fra investeringsrådgiver på avkastning, risiko i porteføljen, ivaretagelse av rammer og regulatoriske krav. Alvorlige brudd skal rapporteres umiddelbart til styret. Tilsvarende dersom det oppstår hendelser i markedet som påvirker pensjonskassens soliditet. Det er definert krav for slik eskalering. Administrerende direktør utarbeider en gang årlig en samlet vurdering av risikosituasjonen og forelegger denne for styret til behandling.

HENDELSESREGISTRERING

Vesentlige hendelser registreres i et eget hendel-

sesregister, og systematisk oppfølging av hendelser utgjør en viktig del av tiltakene for å øke kvalitet i drift og internkontroll.

Registrering av hendelser er basert på egenrapportering. PKHs rutine for hendelsesregistrering har en hovedregel om at alle uønskede hendelser skal registreres for at styret og ledelsen skal ha tilstrekkelig kunnskap og kontroll med risikosituasjonen. Dette er uavhengig av om de er avdekket internt i PKH eller hos utkontrakterte leverandører. I forbindelse med kvartalsvis risikorapportering til styret skal leverandører av tjenester innenfor kjerneprosessene rapportere til PKH registrerte uønskede hendelser i perioden.

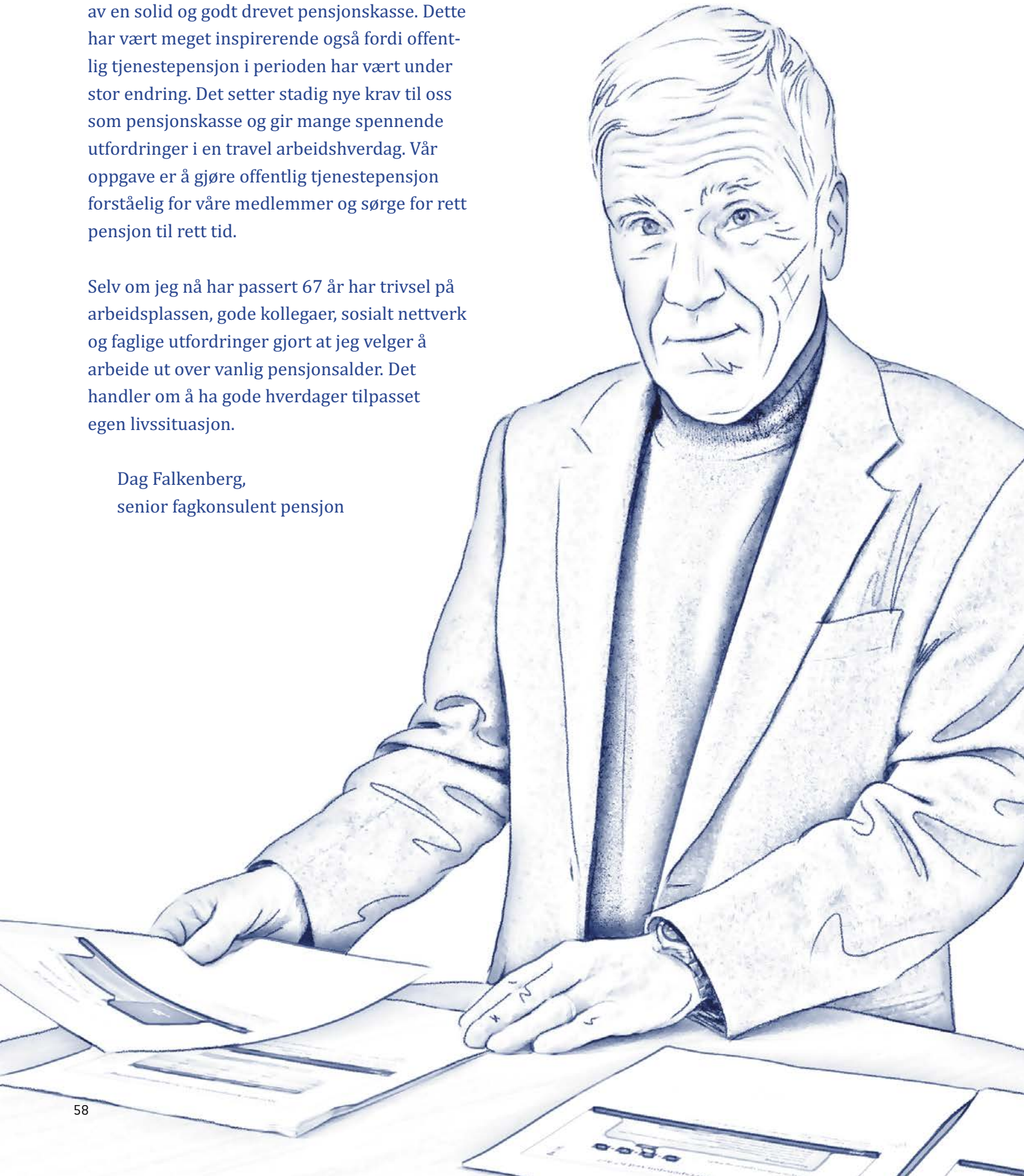

Figur 1 Risikostyring/Etterlevelse i PKH

Som PKHs første ansatte i 2013 har jeg fått gleden av å være med på etablering og utvikling av en solid og godt drevet pensjonskasse. Dette har vært meget inspirerende også fordi offentlig tjenstepensjon i perioden har vært under stor endring. Det setter stadig nye krav til oss som pensjonskasse og gir mange spennende utfordringer i en travel arbeidshverdag. Vår oppgave er å gjøre offentlig tjenstepensjon forståelig for våre medlemmer og sørge for rett pensjon til rett tid.

Selv om jeg nå har passert 67 år har trivsel på arbeidsplassen, gode kollegaer, sosialt nettverk og faglige utfordringer gjort at jeg velger å arbeide ut over vanlig pensjonsalder. Det handler om å ha gode hverdager tilpasset egen livssituasjon.

Dag Falkenberg,
senior fagkonsulent pensjon

5 Vurdering av fremtidsutsikter

PKH vokser videre i antall medlemmer. Fra 2021 vil alle nåværende og tidligere ansatte ved Kongsvinger sykehus (unntatt sykepleierne) meldes inn i PKH. Dermed tilføres 1600 nye medlemskap. I tillegg forventer vi også vekst i antall medlemmer som følge av nyansettelser ved helseforetakene. Selv om PKH har en forholdvis ung bestand vil vi oppleve en økning i antall pensjonister i årene fremover. Vi investerer derfor mye tid og ressurser på forbedring av fagsystem og digitale løsninger for medlemmer og helseforetak.

Offentlig tjenestepensjon er et komplekst produkt og vi jobber kontinuerlig med å forenkle vår kommunikasjon for at nåværende og kommende pensjonister skal motta nyttig og nødvendig informasjon. Vår innsats skal gi økt kunnskap og trygghet om pensjon, noe vi ønsker å oppnå med gratis pensjonsrådgivning, film om offentlig tjenestepensjon, utsending av årlig pensjonsoppgave og ved å tilby god informasjon i brev, på våre nettsider og gjennom vår medlemsportal. Med hjelp fra våre dyktige og engasjerte medarbeidere i PKH-pensjon, skal vi lykkes med dette.

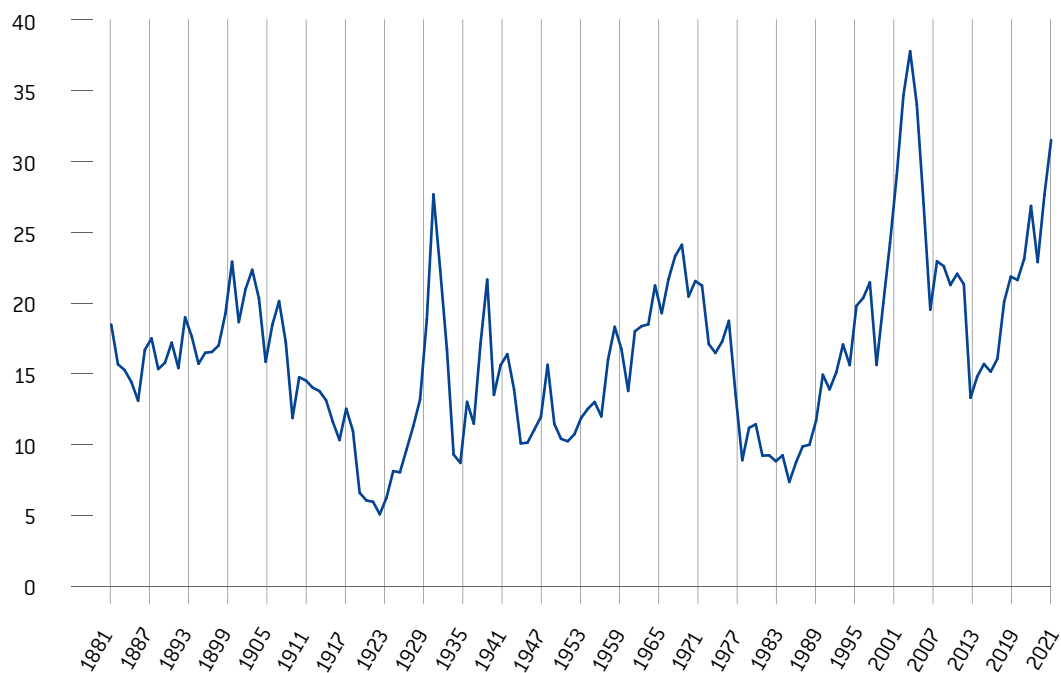
Etter flere gode år i finansmarkedene siden oppstarten i 2014, og med god avkastning for PKH, forventes det mer volatilitet og lavere avkastning i årene fremover. Lavt rentenivå samt høy verdivurdering av næringseiendom og aksjer medfører at vi forventer lavere avkastning og høyere volatilitet. Innen kapitalforvaltningen arbeides det kontinuerlig med å gjøre finansporteføljen mer robust. I tillegg fortsetter vi det gode arbeidet innen ESG og bærekraft.

5.1 Finansmarkedet og avkastningsforventninger fremover

Vi har etter finanskrisen vært gjennom en periode der de toneangivende sentralbankene Bank of Japan, Federal Reserve og Den Europeiske sentralbanken har stimulert verdensøkonomien gjennom lave renter og tilbakekjøp av lange obligasjoner (kvantitative lettelser). Disse stimulanseiltakene ble forsterket i 2021 som følge av de økonomiske konsekvensene av Covid-19 pandemien. Dette har medført høyere prising

av alle finansielle aktiva. Etter et raskt og dypt markedsfall i første kvartal 2020, er finansmarkedene igjen høyt verdivurdert ved slutten av 2020. Dette kan illustreres ved å se på nøkkeltallet Schiller PE, som normaliserer bedriftenes inntjening over 10 år og sammenlikner dette med dagens aksjekurser. Høy Schiller PE indikerer dyre markeder i et historisk perspektiv.

Schiller PE

(Kilde: www.multpl.com og Bloomberg)

Som følge av den globale pandemien falt rentene i 2020, og ved utgangen av året hadde vi de laveste rentene i historien. For pensjonskasser som PKH er det en utfordring med høyt vurderte kapitalmarkeder og lave renter. Sikre investeringer som høy-kvalitets obligasjoner kan ikke

dekke pensjonskassens avkastningsgaranti på 2,3 prosent. De historisk lave rentene er illustrert i grafen under, som viser 10 årsrenten for amerikanske statsobligasjoner tilbake til 1962. 10 årsrenten for norske statsobligasjoner lå på slutten av 2020 på 0,9 prosent.

USA 10 årsrente

(Kilde: Bloomberg)

Næringseiendom i Norge fremstår som dyrt sammenliknet med andre land. Forskjellen mellom løpende avkastning (yield) på næringseiendom og forventet lånerente for en typisk eiendomsinvestor er lav, både absolutt og relativt til andre land. Mange utenlandske eksperter har advart om dette en stund. Norges Bank har også satt søkelyset på dette. I Norge er det allerede priset inn leieprisvekst. Dersom leieprisveksten blir lavere enn forventet, eller finansieringskostnadene stiger, vil prisene på norsk næringsseiendom være sårbare for en negativ korreksjon.

Lave renter, høyt prisede aksjemarkeder og høy verdsettelse av næringseiendom tilsier at det kan forventes lavere avkastning på finansporteføljen til PKH fremover enn siden oppstart i 2014. Normalavkastningen for PKH fremover forventes på sikt å bli ca. 3,0 - 3,5 prosent per år med et standardavvik på ca. 6 prosent. PKH har ved inngangen til 2020 en moderat risikoprofil i porteføljen, solid bufferkapital og står godt rustet for volatile markeder fremover.

5.2 Pensjonsmarkedet og regelverksendringer

REGELVERKSENDRINGER

De store endringene i offentlig tjenstepensjon ligger nå bak oss. Året 2020 var året da ny påslagspensjon ble implementert og testet i våre systemer og rutiner. Tiden fremover vil gå til å utøve nye regler i fagsystemene og sørge for nødvendige forbedringer og tilpasninger som kommer i tiden fremover.

Det er store endringer som skal på plass. Ikke bare ny påslagsordning, men også overgangsordningene for årskullene 1954-1962. Denne gruppen skal ha nye samordningsberegninger som en overgangsløsning mellom gammel og ny pensjonsordning. Våre rådgivere og saksbehandlere er skolert på det nye regelverket og står klare for å regne pensjoner og gi personlig veiledning etter disse nye reglene.

Fra 01.01.2021 innføres det nye regler for etterlattepensjon. Brutto etterlattepensjon skal fases over til en nettobasert modell, med samme overgangsregime som folketrygden innførte ved overgang til ny alderspensjon i 2011. Netto etterlattepensjon ble innført i 2001 innen offentlig tjenstepensjon, og med de nye bestemmelsene som nå er tredd i kraft vil hele etterlattepensjonsregelverket harmonisere bedre.

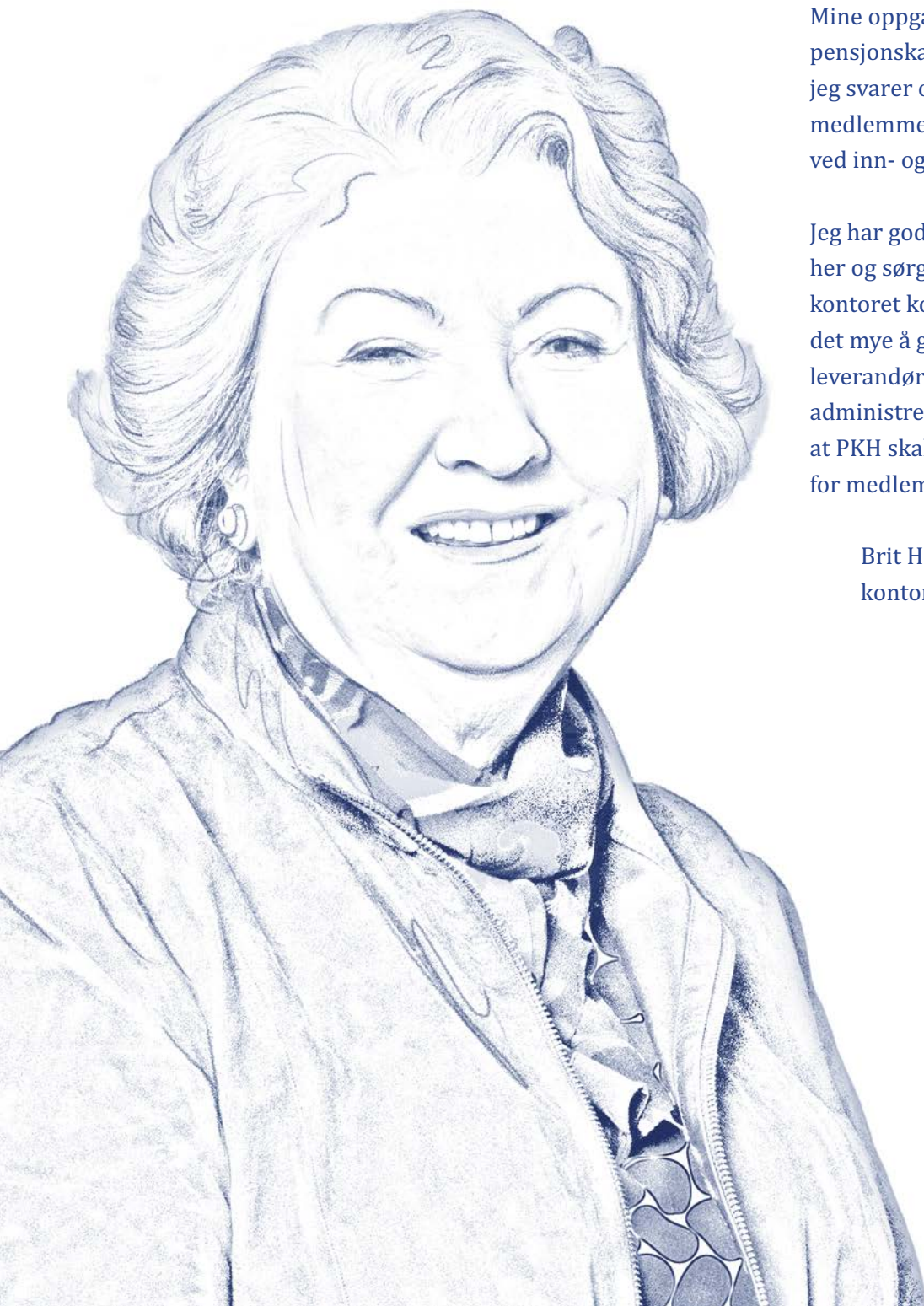
AVTALEFESTET PENSJON – AFP

Nytt regelverk for AFP for de som er født i 1963 og senere er ikke klart. I løpet av 2021 vil forhåpentligvis denne ordningen være avklart og på plass. Reglene for denne gruppen i offentlig sektor vil være helt avhengig av løsningen for AFP i privat sektor for samme årskull. Partene i arbeidslivet ble i 2018 enige om at AFP i offentlig sektor skal være etter samme mønster som i privat sektor.

SÆRALDERSGRENSER

Det er ennå ikke forhandlet frem en løsning angående særaldersgrenser og pensjonsløsningen knyttet til dette. For de som er født i 1963 og senere, og som i dag har stillinger med særaldersgrense, er dette svært viktig for deres fremtidige pensjonsmuligheter. Det betyr at det for denne gruppen ikke er mulig å si så mye om deres fremtidige pensjon foreløpig. Dagens regler (66 prosent bruttoordning) er derfor videreført inntil partene i arbeidslivet har kommet frem til en ny løsning som harmoniserer med den nye pensjonsregelverket.

Regjeringen har foreslått at plikten til å fratregge stillingen ved oppnådd særaldersgrense fjernes. Forslaget er til behandling, og vedtak er derfor ikke fattet ennå.

PKH er en spennende og allsidig arbeidsplass, også om man ikke jobber direkte med pensjon.

Mine oppgaver er primært knyttet til pensjonskassens administrasjon, men jeg svarer også ut telefonhenvendelser fra medlemmene i tillegg til å sende ut brev ved inn- og utmelding i pensjonskassen.

Jeg har god kontakt med alle som jobber her og sørger for at alt som trengs på kontoret kommer på plass. Dermed blir det mye å gjøre også overfor eksterne leverandører. Jeg er sekretær for administrerende direktør, og jobber for at PKH skal være en god pensjonskasse for medlemmene og de ansatte.

Brit Helen Nygård,
kontorleder

6 Årsregnskap 2020

6.1 Styrets årsberetning

PKH forvalter offentlig tjenstepensjon for Akershus universitetssykehus HF, Helse Sør-Øst RHF, Oslo universitetssykehus HF, Sunnaas sykehus HF, Sykehuspartner HF og Vestre Viken HF. PKH skal forvalte pensjonsordningene for medlemmene fra helseforetakene i hovedstadsområdet slik at de får rett pensjon til rett tid. Pensjonskassen skal videre sørge for en konkurransedyktig avkastning på pensjonsmidlene over tid, samt forutsigbare og lave administrasjonskostnader. Dette understøtter at helseforetakenes økonomiske kostnader og risiko knyttet til pensjonsordningene blir så lav som mulig.

Viktige områder for styrets arbeid i 2020 har vært å håndtere den ekstraordinære situasjonen knyttet til uroen i finansmarkedene i forbindelse med Covid-19 pandemien. Styret har sammen med administrasjonen arbeidet videre med å konsolidere pensjonskassens omorganisering av pensjonsområdet, utvikling av service til medlemmene og forberedelse til innføring av ny offentlig tjenstepensjon. En større del av saksbehandling og medlemsservice skal heretter ivaretas av egne ansatte, mens det er inngått lisensavtaler på systemsiden med eksterne tjenesteleverandører.

Avkastningen på pensjonsmidlene ble i 2020 svært god til tross for Covid-19 pandemien. PKH oppnådde en verdijustert avkastning på 7,1 prosent. Aksjer og eiendom bidro mest til avkastningen med henholdsvis 12,1 prosent og 13,0 prosent. Realisert (bokført) avkastning ble 5,3 prosent. Dette er godt over det pensjonskassen har garantert overfor sine kunder som er på 2,3 prosent.

PENSJONSKASSENS VIRKSOMHET

PKH startet sin virksomhet 1. januar 2014 og har frem til 2020 vokst fra 59 616 til 84 961 medlemskap og fra 14,5 milliarder kroner til 33,1 milliarder kroner i kapital til forvaltning. Pensjonskassen er eier av underliggende datterselskaper gjennom PKH Eiendomsinvest AS hvor virksomheten er knyttet til investering og forvaltning av pensjonskassens investeringer i eiendom.

Pensjonskassen skal sørge for pensjoner til nåværende og tidligere ansatte samt pensjonister hos helseforetakene, som har rettigheter etter pensjonskassens forsikringsvilkår. Ytelsene i offentlig tjenestepensjon er avtalt mellom partene i arbeidslivet. Helseforetakene er forpliktet overfor medlemmene til å sørge for en tjenestepensjon som oppfyller det regelverk som er fremforhandlet. Styret og administrasjonen i PKH er satt til å forvalte dette regelverket på vegne av helseforetakene. Styret er også ansvarlig for at virksomheten til enhver tid oppfyller gjeldende lovkrav og de krav Finanstilsynet stiller til pensjonskassen.

PKH skal utbetale riktig pensjon til rett tid og sørge for god informasjon og medlemsservice slik at medlemmene kan gjøre individuelle valg på et så godt grunnlag som mulig.

Helseforetakene bærer den økonomiske risikoen og de vesentligste kostnadene forbundet med tjenestepensjonsordningen. Styrets opp-

gave er å sikre grunnlaget for en konkurransedyktig avkastning over tid innenfor forsvarlige og tydelige risikorammer, samt forutsigbare og lave kostnader. God soliditet i pensjonskassen og langsiktighet i forvaltningen er avgjørende for å nå dette målet.

PENSJONSKASSENS ÅRSRESULTAT

Som følge av økt forventet levealder hos medlemmene i legeordningen, er tariffen for opplevelsrisiko (levealder) endret. Dette medfører krav til økt reservering som er finansiert gjennom 20 prosent opptjent egenkapital og 80 prosent fra risikoutjevningfondet. Denne økningen av premiereserven for legeordningen har medført et negativt årsresultat fra forsikringsvirksomheten i 2020. Renteresultat var imidlertid meget godt som følge av gevinster ved realisasjon av verdipapirer gjennom året. En del av realisasjonene var ledd i tilpasninger i investeringsporteføljen som følge av Covid-19 pandemien. PKHs strategi med å valutasikre utenlandske investeringer bidro negativt til renteresultatet, da norske kroner svekket seg mot hovedvalutene gjennom året. Bakgrunn for strategien med valutasikring er å fjerne volatilitet i avkastningen på grunn av svingninger i valutakursene.

Premieinntektene til pensjonskassen gikk fra 2.145 millioner kroner i 2019 til 1.919 millioner kroner i 2020. Nedgangen skyldes primært et lavere lønnsoppgjør enn forventet og dermed også en lavere reguleringspremie. ▶

Resultatet i kollektiv- og selskapsporteføljen er fordelt på følgende resultatelementer (TNOK):

	2020	2019
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 328 734	504 285
Garanterte renter	-530 679	-486 035
Renteresultat (a)	798 055	18 250
Frigjort administrasjonsreserve	15 536	14 416
Løpende administrasjonstillegg	38 061	42 985
Forsikringsrelaterte kostnader	-51 916	-51 664
Administrasjonsresultat (b)	1 681	5 737
Premie til avkastningsgaranti (c)	64 683	60 366
Risikoresultat (d)	-235 139	13 174
Resultat av teknisk regnskap før disponering		
(e) = (a) + (b) + (c) + (d)	629 280	97 527
Renteresultat overført til tilleggsavsetninger	-322 836	-5 666
Renteresultat overført til premiefond	-25 272	-1 332
Risikoresultat overført til premiefond	-29 635	-13 174
Renteresultat overført til premiereserve	-436 671	0
Resultat kollektivporteføljen	-185 134	77 355
Resultat selskapsporteføljen	96 825	137 154
Totalresultat til disponering før skatt	88 309	214 509

Renteresultatet (avkastningsresultatet til kollektivporteføljen) på 798,1 millioner kroner besto av forskjellen mellom den bokførte (realiserte) avkastningen og den garanterte renten på forsikringsmessige avsetninger. Bokført avkastning var i 2020 5,3 prosent, mens PKHs gjennomsnittlige rentegaranti var 2,3 prosent. Verdijustert avkastning (avkastning inkludert urealiserte gevinster) er høyere, og er reflektert gjennom en økning i kursreguleringsfondet på 705 millioner kroner.

Styret besluttet per 31.12.2019 å endre investeringsstrategi ved å skille forvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen. Det er for selskapsporteføljen vedtatt en egen investeringsstrategi med en noe lavere risikoprofil enn for kollektivporteføljen. Verdijustert avkastning for selskapsporteføljen var 4,4 prosent.

PKH hadde i 2020 et negativt risikoresultat på 235,1 millioner kroner. Risikoresultatet er et uttrykk for hvordan utviklingen av dødelighet og uførhet i forsikringsbestanden har vært i forhold til forventningene som er lagt til grunn ved

den årlige premiefastsettelsen. Bakgrunnen for PKHs negative risikoresultat i 2020 var behovet for å forsterke tariffen for opplevelse i legeordningen. Dette belastet risikoresultatet med 294,4 millioner kroner i form av en ekstra avsetning til premiereserven.

Vedvarende lave markedsrenter medfører utfordringer knyttet til å nå den faste avkastningsgarantien til kundene. I tillegg fikk pensjonsforetakene fra 2019 et absolutt krav til solvenskapitaldekningen. Styret har derfor over tid hatt fokus på tiltak for å styrke pensjonskassens soliditet, blant annet fordi PKH forventer at finansmarkedene fremover blir mer volatile. Når vi ser den krisen vi fortsatt står i med Covid-19 viruset, er det godt at pensjonskassen har brukt de gode årene bak oss til å bygge soliditet for å møte slike kriser. Soliditeten beskytter verdiene PKH forvalter og styrker pensjonskassens evne til å tåle langvarige økonomiske utfordringer uten at våre kunder blir uforholdsmessig belastet. Det er en av våre viktigste oppgaver å sikre stabile og forutsigbare pensjonskostnader over tid.

Gjeldende regelverk for pensjonskasser angir retningslinjer for fordeling av risikoresultatet og renteresultatet, som er utdypet i PKHs policy for forsikringsrisiko. Styret har valgt å disponere 322,8 millioner kroner av renteresultatet til tilleggsavsetninger. Tilleggsavsetninger bidrar til å opprettholde solvenskapitaldekningen, som er PKHs mest sentrale soliditetsmål. Midlene er en betinget tildeling til helseforetakenes kontrakter, og vil sammen med annen bufferkapital danne grunnlag for større avkastningsoverskudd til helseforetakene. Overskytende renteresultat på 475,2 millioner kroner fordeles med 25,3 millioner kroner til helseforetakenes premiefond, 13,3 millioner kroner til risikoutjevningfondet og 436,7 millioner kroner til oppreservering for å sette ned den garanterte grunnlagsrenten. Dette er et tiltak for å ta høyde for et marked med vedvarende lave renter og kravet til å levere en årlig avkastningsgaranti. Det vises til tabellen ovenfor for en nærmere gjennomgang av oppnådde resultater for 2020 og fordeling av resultatelementene fra kollektivporteføljen.

PKH har en klar ambisjon om å drive kostnads-effektivt, og andelen administrasjonskostnader i forhold til kapital til forvaltning lå på et lavt nivå i 2020.

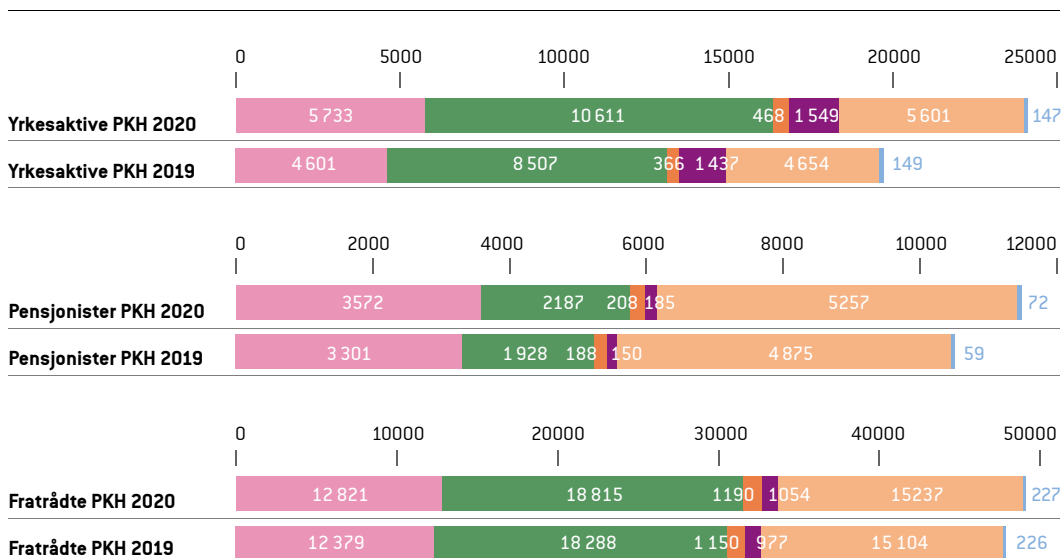
FORSIKRINGSVIRKSOMHETEN

PKHs pensjonsytelser følger av Hovedtariffavtalen innen Spekterområdet. Pensjonsytelsene omfatter alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. I tillegg administreres folketrygdens avtalefestede pensjon (AFP) via PKH. AFP 62-64 år er en tariffavtalt arbeidsgiverpensjon som beregnes og utbetales av pensjonskassen, men som i sin helhet finansieres av arbeidsgiver.

PKH er som Statens Pensjonskasse og de øvrige pensjonsordningene i offentlig sektor med i Overføringsavtalen. Avtalen sikrer at arbeidstakere som har vært medlem av flere offentlige pensjonsordninger får pensjon fra siste ordning som om de hele tiden hadde vært medlem av én og samme ordning. Overføringsavtalens Sikringsordning skal sikre pensjonsrettigheter opparbeidet hos en arbeidsgiver som opphører. Administrasjon av Overføringsavtalen og Sikringsordningen finansieres av arbeidsgiver ved egen avgift.

PKH følger løpende utviklingen i medlemsbestanden. Fra 2018 til 2019 har den totale bestanden økt fra om lag 75 000- til om lag 78 000 medlemskap. Fordelingen er som følger:

● Akerhus universitetssykehus HF ● Oslo universitetssykehus HF ● Sunnaas sykehus HF
● Sykehuspartner HF ● Vestre Viken HF ● Helse Sør-Øst RHF

Forsikringsvirksomheten er kjernevirksomheten til PKH. Det viktigste grunnlaget for strategisk utvikling og planlegging på dette området er fornøyde medlemmer og sponsorer.

PKH skal levere rett pensjon til rett tid med god service. Det gjennomføres årlig en medlemstilfredshetsundersøkelse for å kartlegge om PKH leverer på sine mål og verdier. Det er gledelig å konstatere at undersøkelsen bekrefter at PKHs medlemmer er fornøyde med de tjenestene pensjonskassen yter. I 2020 var det en økning i tilfredsheten blant nye pensjonister. Dette understøtter at det var en riktig strategisk beslutning å hente hjem saksbehandling og medlemsadministrasjon fra eksterne tjenesteleverandører. Det er likevel områder vi fortsatt må forbedre, spesielt overfor våre aktive medlemmer. De aktive medlemmene etterspør primært informasjon om hva pensjonen vil utgjøre når de tar den ut. Det er en målsetting å få gode prognoser for fremtidig pensjon fra PKH inn i de årlige pensjonsoppgavene som skal sendes ut i 2021. Dette er viktig for medlemmene og derfor høyt prioritert fra PKHs side. Pensjonsteamet betjente i 2020 rundt 5.000 telefonsamtaler med en gjennomsnittlig svartid fra en fagkonsulent på 19 sekunder. Det ble holdt totalt 484 individuelle veiledningssamtaler.

Det forventes fortsatt vekst i PKHs bestand som en følge av vekst i antall ansatte i helseforetakene som er omfattet av pensjonsordningene i PKH. Dette vil igjen føre til en økning i årskullene som tar ut pensjon i årene fremover.

Partene i arbeidslivet avtalte i 2018 innføring av en ny pensjonsordning for offentlig ansatte født i 1963 eller senere. En viktig brikke i pensjonsreformen er dermed på plass. Den nye pensjons-

løsningen gjør det enklere for offentlig ansatte å kompensere for effekten av levealdersjusteringen ved å stå lenger i jobb. Partene i arbeidslivet har ennå ikke fremforhandlet en løsning for de med særaldersgrense. Det er imidlertid avtalfestet at nåværende regler for særaldersgrenser gjelder inntil nye bestemmelser er på plass.

PKH behandler store mengder data om medlemmenes stillings- og lønnsforhold, samt helseopplysninger ved behandling av uføresaker. Det arbeides kontinuerlig med kulturbygging og opplæring relatert til informasjonssikkerhet og personvern internt i PKH.

KAPITALFORVALTNING

Formålet med kapitalforvaltningen er å sørge for at pensjonskassens eiendeler investeres slik at det oppnås en best mulig avkastning innenfor forsvarlige risikorammer og innenfor det til enhver tid gjeldende regelverk og egne policyer. Kapitalforvaltningen har som mål at pensjonskassen har en forsvarlig ansvarlig kapital og likviditet til å dekke sine estimerte forpliktelser og utbetalinger, samt å gi en avkastning over tid som reduserer behovet for innbetalinger fra arbeidsgiverne. Dette innebærer å optimalisere den finansielle risikoen i investeringsporteføljen i forhold til estimerte forpliktelser og tilgjengelig ansvarlig kapital.

Styret har vedtatt en Policy for kapitalforvaltning med klare rammer og fullmakter for hvilke risikoer som kan tas, og hvilke investeringer som er tillatt. Strategien innebærer at kapitalen plasseres ut fra et langsiktig perspektiv og med moderat risiko. Tabellen nedenfor viser faktisk og målsatt allokering i kollektivporteføljen samt avkastning:

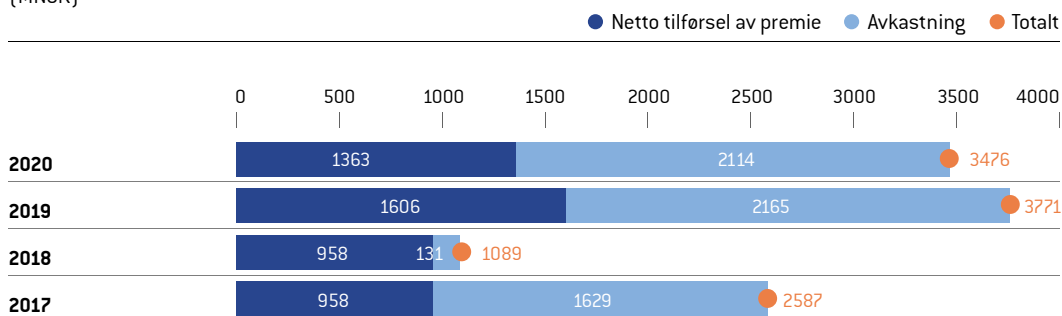
Kollektivporteføljen	Allokert 2020	Målsatt allokering	Avvik	MNOK	Avk i %
Bankinnskudd/pengemarked	1,4 %	1,0 %	0,4 %	433	0,6 %
Obligasjoner	58,7 %	56,0 %	2,7 %	18 138	4,3 %
Aksjer	23,1 %	21,0 %	2,1 %	7 138	12,1 %
Eiendom	12,5 %	14,0 %	-1,5 %	3 863	13,0 %
Alternative investeringer	4,2 %	8,0 %	-3,8 %	1 298	9,2 %
Total	100%	100%	0%	30 900	7,1 %

Policyen og fullmaktstrukturen i PKH gir etter styrets vurdering god kontroll med forvaltningen av pensjonskassens midler. Porteføljeutvikling og eksponering i forhold til rammer og mål i policyen samt forskrift for pensjonsforetak rapporteres månedlig til styret. PKH har gjennom 2020 jobbet med å øke eksponeringen til alternative investeringer og direkte investeringer i eiendom samt øke rente-

durasjonen i obligasjonsporteføljen.

Markedsverdien av investeringsporteføljen (kollektiv- og selskapsporteføljen) var 29,3 milliarder kroner ved inngangen til 2020 og 33,1 milliarder kroner ved årets utgang. Den største bidragsyteren til veksten i forvaltningskapitalen i 2020 var avkastning. Veksten i PKHs portefølje siden oppstart fordeler seg som følger:

Endringer i markedsverdien av porteføljen – kollektiv- og selskapsportefølje
(MNOK)

Bokført avkastning i kollektivporteføljen ble 5,3 prosent. Dette er vesentlig høyere enn den gjennomsnittlige avkastningsgarantien som for PKHs premiereserve er 2,3 prosent. Verdijustert avkastning endte på 7,1 prosent, noe som er en meget god avkastning tatt i betraktning det året som har gått med en Covid-19 pandemi.

Året 2020 startet bra, med en god avkastning ved årets start. I februar og mars snudde stemningen, og markedets fokus var fullt og helt på den globale pandemien. Markedsverdien på de fleste verdipapirer falt. Aksjemarkedene var ned 30-40 prosent i løpet av noen få uker. Utover i andre kvartal kom sentralbankene støttende til, med store kjøpsprogrammer for obligasjoner. Norges Bank støttekjøpte norske kroner for første gang på mange år. Stimuli og hjelp fra sentralbankene medførte at renter og kredittpremier falt. Aksjemarkedene og valuta-markedene normaliserte seg utover sommeren.

På høsten kom det gode nyheter rundt vaksiner. Brexit og det amerikanske valget ble unnagjort uten store svingninger i kapitalmarkedene. For året sett under ett ga de fleste aktivklasser i PKHs portefølje positiv avkastning. Stigende aksjekurser og fallende inntjening gir et aksjemarked som fra et verdiløst perspektiv er blitt høyere priset ved årets slutt enn ved årets begynnelse.

RISIKOSTYRING, FINANSIELL SOLIDITET OG RISIKOER

Kontroll og styring av risiko er en forutsetning for god verdiskapning og trygghet for pensjonsmidlene. Å identifisere, vurdere og kontrollere risikoene knyttet til både forsikrings- og kapitalforvaltningen, er derfor en viktig del av PKHs virksomhet.

Styret i PKH har vedtatt en risikostراتيجية som revideres årlig. Risikostراتيجيةen sammenfatter og definerer de overordnede rammer og retningslinjer fra styret som skal bidra til å ►

sikre at samlet risiko i pensjonskassen holdes innenfor styrets risikovilje. Risikoviljen er den samlede risikoen pensjonskassen er villig til å akseptere for å nå vedtatte overordnede mål. Risikoviljen definerer den akseptable balansen mellom utvikling, avkastning og risiko (handlingsrommet). Det iverksettes tiltak dersom faktisk risiko ikke samsvarer med risikoviljen. Styret har etablert rammer for risikovilje innenfor risikotypene kredittrisiko, motpartsrisiko, markedsrisiko, operasjonell risiko, likviditetsrisiko, forsikringsrisiko, forretningsmessig risiko og omdømmerisiko. Overordnet har pensjonskassen som risikomål å ha en solvenskapitaldekning på minimum 155 prosent etter reglene om forenklet solvenskapitalkrav ved normal drift.

Styring av risiko gjennomføres gjennom styringsdokumenter, risikovurderinger, rutiner og rapporteringskrav. I tillegg styres risikoen gjennom oppfølging og rapportering av etablerte overordnede mål knyttet til solvenskapitaldekning brutt ned på markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell

risiko. Styret og ledelse utfører årlig en gjennomgang av vesentlige risikoer i pensjonskassen og behandler risikovurderingene med dokumentasjon på etablerte styrings- og kontrolltiltak. Det er etablert rutiner for uavhengig kontroll og rapportering. Oppgaver er fordelt slik at interessekonflikter unngås og ansvar tydeliggjøres. Hensikten med risikostyringen er at pensjonskassen skal opprettholde en tilfredsstillende risikobærende evne og tilpasse pensjonskassens finansielle- og operasjonelle risiko til pensjonskassens soliditet. Styret er fornøyd med de styrings- og kontrolltiltakene som har blitt presentert i forbindelse med risikovurderingene.

PKHs finansielle soliditet var god ved utgangen av året, og er etablert på et nivå som gir den nødvendige handlefrihet for å drive konkurransedyktig- og god kapitalforvaltning. Risikomål på soliditet er knyttet til solvenskapitaldekning som måles gjennom å se ansvarlig kapital opp mot solvenskapitalkrav. Ansvarlig kapital var ved utgangen av året:

Ansvarlig kapital NOK mill.	2020	2019
Innskutt egenkapital	906	836
Opptjent egenkapital	1663	1228
Risikoutjevningfond	293	493
Tilleggsavsetninger	1979	1656
Kursreguleringsfond	3845	3140
Justering i avsetninger ved overgang til markedsverdier	1103	2157
Risikoreduserende effekt i beste estimat ved død og uførehet	137	115
Merverdier utlån og fordringer	243	35
Supplerende kapital	587	
Total	10 756	9 660

Ansvarlig kapital i solvenskapitalkravberegningene er den kapitalen som er tilgjengelig for å dekke beregnet tapspotensiale i pensjonskassens virksomhet. Den positive utviklingen i ansvarlig kapital kan tilskrives en vesentlig økning i kursreserver i investeringsporteføljen og avsetning til tilleggsavsetninger av årets renteresultat. PKH fikk i 2020 godkjent en søknad

til Finanstilsynet om å innregne et fremtidig ikke-innbetalt egenkapitalinnskudd tilsvarende 2,5 prosent av pensjonskassens premiereserve som supplerende kapital.

Solvenskapitalkravet etter art, i henhold til Finanstilsynets beregningsmodell, var ved utgangen av året:

Solvenskapitalkrav NOK mill.	2020	2019
Renterisiko	408	761
Aksjerisiko	3 419	2 899
Eiendomsrisiko	925	876
Valutarisiko	226	214
Kredittrisiko	1 618	1 444
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Korrelasjonsgevinst - markedsrisiko	-1 061	-1 308
Forsikringsrisiko (eks. avgangsrisiko)	472	
Avgangsrisiko	1 078	2 146
Motpartsrisiko	63	41
Operasjonell risiko	127	109
Korrelasjonsgevinst - total risiko	-1 020	-1 254
Tapspotensiale	6 255	5 928
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-938	-889
Total	5 317	5 039

Dette gir en solvenskapitaldekning uten bruk av overgangsregler på 197 prosent, noe som er fem prosentpoeng høyere enn fjorårets. Det er innenfor strategiens målsetting om å ha minimum 155 prosent ved normal drift.

Forsikringsrisiko

Risikobildet i forhold til forsikringsrisikoen drives av utviklingen innenfor uførehyppighet og levealder. PKH benytter levealdersforutsetningene i K2013. Det er imidlertid en strengere tariff enn K2013 for Pensjonsordningen for sykehusleger, ettersom de forsikrede i denne ordningen har en lengre observert levetid enn øvrige grupper. PKH innførte fra 01.01.2017 nye uføretariffer i tråd med oppdaterte risikoerfaringer. Alle tariffene pensjonskassen anvender er meldt til Finanstilsynet, og er i tråd med gjeldende regelverk.

Premiereserven ble fra 01.01.2020 regnet om som følge av nytt regelverk for samordning for alle medlemmer født 1954 og senere, samt endringer i regelverket for offentlig tjenstepensjon. Totalt medførte endringene en frigjøring av premiereserve på 360 millioner kroner som er disponert til helseforetakenes premiefond.

Finansiell risiko

PKH utarbeider årlig en policy for kapitalforvaltning med en investeringsstrategi for hvordan pensjonsmidlene skal investeres. Investeringsstrategien legger vekt på å utnytte risikobærende evne innenfor en ramme som tilsier stabilitet og langsiktighet i kapitalforvaltningen. Det defineres rammer for ulike finansielle risikoer som markedsrisiko, kredittrisiko, motpartseksponering, valutarisiko, bruk av derivater og likviditetsrisiko. Markedsrisikoen ►

er den dominerende i PKH, og er knyttet til at premiereserven, øvrige avsetninger og ansvarlig kapital er plassert i finansielle instrumenter, utlån og fast eiendom. PKH er dermed eksponert mot markedsrisiko som følge av endring i rentemarkedet, aksjemarkedet, eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta og endring av kredittmarginer. Den finansielle risikoen følges opp løpende for å påse at risikoen er tilpasset risikoevnen innenfor de rammene som investeringsstrategien har fastsatt. Styret har kvartalsvise gjennomganger av pensjonskassens risikoer med stresstesting og simuleringer. CRO (risikodirektør) i PKH har ansvar for å føre tilsyn med- og rapportere hvorvidt forvaltningen av pensjonskassens midler skjer innenfor fastsatte rammer, gjeldende fullmakter og retningslinjer gitt av styret, og for å varsle dersom faktisk risiko kommer utenfor fastsatte parametere.

Avkastningsrisiko

PKH har en årlig avkastningsgaranti på forvaltning av helseforetakenes pensjonsmidler som ved utgangen av året beløp seg til 2,3 prosent. For å stille denne garantien krever PKH en årlig rentegarantipremie. Rentegarantipremien prises med utgangspunkt i PKHs soliditet, investeringsrisiko i investeringsporteføljen og utviklingen i det generelle rentenivået. Rentegarantipremien prises på nytt hvert år, noe som bidrar til å begrense risikoen knyttet til avkastningsgarantien. PKH har brukt de gode årene bak seg til å bygge soliditet slik at rentegarantipremien fortsatt kan holdes lav selv om rentenivået er lavt sammenlignet med årlig avkastningsgaranti.

Likviditetsrisiko

PKH har god likviditet, med en betydelig beholdning av likvide verdipapirer som kan realiseres på kort sikt. Den reelle likviditetsbeholdningen er derfor mer enn innestående banksaldo på brukskonto, som er definisjon av kontanter og kontantekvivalenter i kontantstrømoppstillingen.

Kvartalsvis, forskuddsvis premieinnkalling med 30 dagers betalingsforfall sikrer jevnlig påfyll av likviditet gjennom året. Premieinnbetalingene skal dekke forpliktelser som først forfaller flere år fram i tid.

Covid 19 skapte i første kvartal 2020 en betydelig likviditetskrise. Dette skyldtes en global realøkonomisk krise forsterket av kollaps i oljeprisen og at den norske kronen svekket seg med 20-30 prosent mot USD og EURO. Dette ble ytterligere forsterket av at bankene forsvant som «market makers», samtidig som krav til sikkerhetstillegg for valutasikringer og store uttak fra investorer inntraff. PKHs valutasikringer medførte på et tidspunkt en samlet sikkerhetstillegg på 470 millioner kroner som følge av at kronen svekket seg. Takket være god likviditetsstyring klarte PKH å dekke opp for dette uten å komme i brudd med noen rammer. Kronen styrket seg relativt raskt, og vi var ved årets slutt tilbake på mer normale nivåer.

Operasjonell risiko

PKHs operasjonelle risiko er knyttet til uønskede hendelser som følge av svikt i interne arbeidsprosesser, feil begått av ansatte, misligheter og kriminalitet eller eksterne hendelser. Alle prosesser i hele verdikjeden er eksponert for ulike typer operasjonell risiko. PKH har etablert rutiner og rammeverk for å identifisere, overvåke og treffe nødvendige tiltak som reduserer risikoen for uønskede hendelser. Det er et lederansvar innenfor alle prosesser å identifisere og følge opp de avvik som inntreffer. Ledelsen har en årlig gjennomgang av vesentlige operasjonelle risikoer i virksomheten. Styret behandler årlig risikovurderinger med dokumentasjon på etablerte styrings- og kontrolltiltak.

STYRING

Styret er pensjonskassens øverste organ og består av ni medlemmer. Helse Sør-Øst RHF utpeker seks av styrets medlemmer. Fem av styremedlemmene som utpekes av Helse Sør-Øst RHF skal velges som representanter for helseforetakene. Tre styremedlemmer utpekes av hovedsammenslutningene (LO-stat, UNIO, Akademikerne, YS-Spekter) og SAN som representanter for pensjonskassens medlemmer (ansatte og pensjonister). PKH fikk i 2020 inn fire nye styremedlemmer.

Styret har avholdt 9 styremøter og ett styreseminar i 2020. Det ble behandlet 89 saker. Foruten oppfølging av driften, har styret hatt

spesiell oppmerksomhet rundt beredskap under Covid19 pandemien, gjennomføring av totalrisikoanalyser, arbeide med målbildet for pensjonsområdet, endring i styringsdokumenter, egenkapitalbehov og nye premiesatser.

Det er gjennomført styreevaluering i 2020. Styremedlemmene har samlet god kompetanse og erfaring på alle relevante områder for PKH.

INTERNREVISJON

Pensjonskassens internrevisjon, som ivaretas av konsernrevisjonen i Helse Sør-Øst RHF, foretar uavhengige vurderinger av finansielle-, forsikringsmessige- og operasjonelle risikoer. Det foretas vurderinger og testing av vesentlige- og risikoutsatte områder med hensyn til tilfredsstillende styring og kontroll. Resultatet med eventuelle anbefalinger om nødvendige tiltak har vært framlagt for ledelsen og styret.

PERSONAL OG MILJØ

PKH har 19 fast ansatte i 100 prosent stilling, en ansatt på 100 prosent engasjement og en ansatt på 20 prosent AFP. De ansattes gjennomsnittsalder er 47 år. Seks av de ansatte er kvinner og fjorten er menn. I ledergruppen er det en kvinne og fire menn. De ansatte er den viktigste innsatsfaktoren for at PKH skal nå sine mål. De ansattes trivsel er viktig for pensjonskassen og det er en målsetting å til enhver tid legge til rette for et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø preget av arbeidsglede.

PKH gjennomførte i 2020 et kulturbyggingsprosjekt. Bakgrunnen for initiativet er synet om at organisasjonskultur er like kritisk for prestasjon som strategi og organisering. De ansatte deltok i form av en spørreundersøkelse hvor fokuset var rettet mot verdispørsmål. I tillegg ble det holdt workshops. Resultatene viste at de ansatte i PKH opplever at nåværende verdier samsvarer godt med ønskede verdier. Dette gir en indikasjon på at PKH har en sunn organisasjonskultur.

Styret takker de ansatte for en god innsats i året som har gått.

Pensjonskassen disponerer gode kontorlokaler i Karenslyst allé 2 i Oslo. Sykefraværet var 1,3

prosent. Det skal ikke forekomme forskjellsbehandling på grunn av kjønn, legning eller etnisk bakgrunn i PKH.

Driften i PKH forurensrer det ytre miljø i begrenset grad.

SAMFUNNSANSVAR

Samfunnsansvar er knyttet til hvordan virksomheten påvirker mennesker, samfunn og miljø utover de rene forretningsmessige målene og kravet til å oppfylle lover og regler. Det er i utgangspunktet PKHs kunder som utfører viktige samfunnsoppdrag. PKHs bidrag er primært å sikre deres mål om så lave pensjonskostnader som mulig og trygge pensjonsordninger for helseforetakenes medarbeidere. Arbeidet for å ivareta samfunnsansvaret skal være en integrert del av den forretningsmessige utviklingen. Samfunnsansvar utover det som er knyttet til målet om lavest mulig pensjonskostnader, er særlig knyttet til oppfølging av medlemmene i pensjonsordningene og kapitalforvaltningen.

Saksbehandling og medlemsservice har fra og med 2020 vært av pensjonskassens egne ansatte, mens det er inngått lisensavtaler på systemsidene med eksterne tjenesteleverandører. I forlengelse av denne omorganiseringen er det etablert et målbilde, hvor PKH jobber sammen med tjenesteleverandørene på systemsidene for å utvikle nettløsninger som skal gjøre det enklere for de fleste medlemmene og arbeidsgiverne å kommunisere med pensjonskassen.

PKH har en investeringsportefølje på 33,1 mrd. norske kroner. Forvaltningen av denne skal foregå på en måte som gir tillit til PKH som investor. PKH skal bidra til transparens og ordnede kapitalmarkeder, og bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling i det omfang PKH har mulighet for innflytelse. Pensjonskassen er pålagt å ikke eie aksjer i selskaper som er utelukket av Statens pensjonsfond utland og de prinsippene som ligger til grunn for å ekskludere selskaper. Det er tett oppfølging for å sikre at eksterne forvaltere av PKHs midler utelukker de samme selskapene.

Pensjonskassen er utsatt for klimarisiko primært ►

gjennom forvaltningen av investeringsporteføljen. Klimarisiko er definert som både fysisk risiko og som endringer av verdier på investeringer knyttet til endringer i næringsstruktur som følge av klimaendringer eller av tiltak mot disse. PKH legger som langsiktig investor til grunn at klimaendringer vil påvirke verdien av aksjer, obligasjoner og eiendom. Styret og ledelse i virksomheter må ta hensyn til klimarisiko og omstille sine virksomheter for å få god tilgang på kapital og en attraktiv prising av aksjene. Myndighetene kommer fremover til å kreve at finansielle aktører skal rapportere klimarisiko.

Driften i pensjonskassen forurenser i liten grad det ytre miljøet utover den klimapåvirkning som følger av investeringsvirksomheten. Miljø er et viktig satsningsområde innen eiendomsporteføljen både når det gjelder vurdering av nye eiendommer og drift og utvikling av eksisterende eiendomsportefølje. Ved kjøp av nye bygg og rehabilitering av eksisterende bygg i porteføljen, skal miljøstatus og energieffektivitet være et av kriteriene.

FREMTIDSUTSIKTER

PKH er en pensjonskasse hvor helseforetakene i hovedstadsområdet skyter inn egenkapitalen. Det medfører at all verdiskapning tilfaller kundene. Når pensjonskassen går med overskudd, brukes dette enten til å styrke soliditeten, eller gis til helseforetakene i form av lavere fremtidige pensjonspremier.

Styret og administrasjonen vil i tiden framover fortsette sitt arbeid med å videreutvikle og drive PKH som en konkurransedyktig ordning til beste for medlemmer, pensjonister og arbeidsgivere. Innmelding av nyansatte og økning i opparbeidede rettigheter vil medføre at PKH vokser i årene som kommer. Styret legger vekt på at PKH skal yte god service til medlemmer og helseforetak. Det har imidlertid i 2020 vært utfordringer med å få etablert gode møteplasser både for medlemmer og helseforetak. Det har vært utstrakt bruk av digitale møteplasser for å drive veiledning og rådgivning.

Arbeidet med omorganiseringen av pensjonsområdet og systemutvikling vil fortsatt stå sentralt

i årene som kommer. Det er igangsatt et arbeid med målbildet i samarbeid med systemleverandører for å arbeide mer målrettet med å forbedre våre digitale løsninger både for medlemmene og helseforetakene.

Ved inngangen til 2021 er forskjellen mellom den realøkonomiske situasjonen og hva som er priset inn i finansmarkedene svært stor. Finansmarkedene har i stor grad diskontert at økonomien vender tilbake til tilstanden vi var i før mars. Det hviler store forventninger til hva koronavaksinene kan utrette. Utviklingen i finansmarkedene er usikker, og de fleste forventer større volatilitet i fremtiden.

Broen mellom den faktiske økonomiske situasjonen og finansmarkedene er sentralbankene. I 2021 er det en forventning om at verdens sentralbanker vil fortsette å støtte markedet. Driverne i markedet som skal bidra til god avkastning anses derfor fortsatt å være intakt. Lave renter, lave kredittpåslag, relativt høyt prisede aksjemarkeder og høy verdsettelse innen næringseiendom tilsier imidlertid at det kan forventes lavere avkastning på investeringsporteføljen fremover.

Økt fokus på sosialt ansvarlige investeringer representerer en strukturell endring i samfunnet. EUs taksonomi vil stille strenge krav til ulike industrier (primært miljøkrav). Nye forordninger stiller klare krav til klassifisering og rapportering av parametere som dekker miljø, sosiale forhold og eierstyring (ESG). I PKH har ansvarlige investeringer vært en naturlig del av hverdagen siden vi begynte med eksklusjonskriterier i 2014. Nå har rapporteringskravene imidlertid økt betraktelig og bransjen må vise hvordan investeringsporteføljen scorer på ESG-parametere. PKH vil bruke 2021 til å kartlegge hvordan dette skal innarbeides i måling og rapportering av investeringsporteføljen.

Behovet for å bygge egenkapitalen i takt med den forventede veksten i pensjonsmidlene er en utfordring. For å ivareta forutsigbarhet hos pensjonskassen og helseforetakene som sponsorer, utarbeides det årlig analyser over utviklingen av egenkapitalbehovet i årene fremover. Styret

har besluttet et årlig egenkapitalinnskudd som et viktig bidrag til pensjonskassens soliditet og risikobærende evne. Dette bidrar til en langsiktig- og forsvarlig forvaltning av pensjonskassens midler. En god soliditet er en forutsetning for å kunne ta en begrenset investeringsrisiko og samtidig ha risikobærende evne til å tåle svingninger i finansresultatene.

God risikostyring og god soliditet er avgjørende for pensjonskassen. For å sikre finansiell handlefrihet har PKH som målsetting å styrke de viktigste finansielle buffere; kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger. Krisen i mars har gitt økt fokus på likviditetsrisiko og likviditetsstyring. Dette gjelder både porteføljesammensetting og hvordan valutasikringer håndteres.

Styret mener at PKHs driftsmodell, risikostrategi og virksomhet gir et godt grunnlag for å håndtere de usikkerheter som ligger i framtidsutsiktene på en god måte. Styret vil i sitt arbeid framover fortsatt legge hovedvekt på god service til medlemmene og konkurransedyktige betingelser for helseforetakene. Helseforetakene og medlemmene skal oppleve at kommunikasjonen med PKH er enkel, forståelig og relevant.

ANDRE FORHOLD

Pandemien som inntraff i 2020 har ikke skapt usikkerhet om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Pensjonskassen har en god økonomisk og finansiell stilling. PKH legger vekt på en god

dialog med sine eiere. Dette gir pensjonskassen viktige impulser når det gjelder strategiske spørsmål samt nyttige tilbakemeldinger knyttet til den daglige drift. PKH arrangerer årlig møter med ledere i helseforetakene. I tillegg deltar pensjonskassen i ledermøter hos helseforetakene ved behov.

Styret bekrefter at regnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Det har ikke inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for pensjonskassens stilling og resultat.

Pensjonskassen gjennomfører internkontroll i henhold til de krav som er fastsatt i lovgivningen. Styret behandler årlig status i den etablerte internkontrollen. Styret mener at årsberetningen og årsregnskapet gir en riktig oversikt over pensjonskassens eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

DISPONERING AV ÅRETS TOTALRESULTAT

PKH har et negativt totalresultat på 54,9 millioner kroner som disponeres på følgende måte:

Avkastning til risikoutjevningssfond: 13,3 millioner kroner
Overført fra risikoutjevningssfond: 205,9 millioner kroner
Overført til opptjent egenkapital: 137,7 millioner kroner

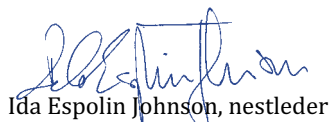
Oslo, 24. mars 2021

Styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Svein Tore Valsø, leder

Asuly Solstad

Svein Øverland

Ida Espolin Johnson, nestleder

Mette Lise Lindblad

Birgit Aanderaa

Morten Reymert

Mette Vilhelmshaugen

Anne Thea Hval

Mariann Steine Bedriss, adm dir.

ÅRSREGNSKAP

Innholdsfortegnelse

6.2	Resultatregnskap	s 78
6.3	Balanse	s 80
6.4	Endringer i egenkapital	s 82
6.5	Kontantstrømoppstilling	s 83
6.6	Noter	
	Note 1 Regnskapsprinsipper	s 84
	Note 2 Pensjonspremier	s 88
	Note 3 Utbetalte pensjoner	s 88
	Note 4 Forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	s 89
	Note 5 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad egne ansatte	s 89
	Note 6 Ytelser og lån til ledende ansatte og styre	s 91
	Note 7 Skattekostnad	s 93
	Note 8 Inntekter fra investeringer i datterforetak / verdiendring på eiendom	s 94
	Note 9 Verdiendringer på investeringer og kursreguleringsfond	s 95
	Note 10 Realiserte gevinster og tap	s 95
	Note 11 Resultatanalyse	s 96
	Note 12 Kapitalavkastning	s 96
	Note 13 Investeringseiendommer/aksjer og andeler i datterforetak	s 97
	Note 14 Obligasjoner til amortisert kost og utlån og fordringer	s 98
	Note 15 Aksjer og fondsandeler – kategorisert til virkelig verdi over resultat	s 100
	Note 16 Obligasjoner og obligasjonsfond	s 102
	Note 17 Finansielle derivater	s 103
	Note 18 Risikoer og risikostyring	s 104
	Note 19 Utlån og fordringer	s 106
	Note 20 Andre avsetninger og forpliktelser	s 107
	Note 21 Solvensmargin	s 107
	Note 22 Fordeling av egenkapital på helseforetak	s 108
	Note 23 Bevegelser i forsikringsforpliktelser	s 109
	Note 24 Følsomhetsberegning av premiereserven	s 109
	Note 25 Bestand, antall medlemskap	s 110
	Note 26 Premiefond	s 111
	Note 27 Transaksjoner med nærstående	s 111
	Note 28 Tilflyttet eller overførte midler	s 112
	Note 29 Hendelser etter balansedagen og fortsatt drift	s 112
6.7	Revisors beretning	s 113
6.8	Aktuarberetning	s 115
	Ordliste	s 116

6.2 Resultatregnskap

RESULTATREGNSKAP

TEKNISK REGNSKAP (1 000 kr)	Note	31.12.2020	31.12.2019
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	2,27	1 919 353	2 145 123
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier	2	-525	-495
Sum premieinntekter for egen regning		1 918 828	2 144 628
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	8	263 101	174 791
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		372 874	388 277
2.4 Verdiendringer på investeringer	9	705 135	1 501 934
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	10	689 962	-63 578
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		2 031 073	2 001 423
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		2 797	4 796
5. Pensjoner			
5.1 Utbetalte pensjoner	3	-575 406	-533 926
5.2 Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	28	-252	0
Sum pensjoner		-575 658	-533 926
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve mv.	23	-1 891 924	-1 889 080
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	23	-322 836	-5 666
6.3 Endring i kursreguleringsfond		-705 135	-1 501 934
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.			
6.4.1 Endring i premiefond	23	-535 454	-76 716
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-3 455 350	-3 473 396
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet	11	-25 272	-1 332
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	11	-29 635	-13 174
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		-54 908	-14 506
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader	4	-16 036	-13 327
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	4,5,6	-35 304	-37 803
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-51 339	-51 130
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-577	-533
11. Resultat av teknisk regnskap	11	-185 134	77 355

RESULTATREGNSKAP

IKKE-TEKNISK REGNSKAP (1 000 kr)	Note	31.12.2020	31.12.2019
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	8	0	13 973
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		44 110	31 039
12.4 Verdiendringer på investeringer	9	25 465	86 433
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	10	28 748	6 877
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		98 323	138 323
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader	4	-1 330	-1 065
14.2 Andre kostnader	4	-168	-103
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-1 498	-1 169
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		96 825	137 154
16. Resultat før skattekostnad		-88 309	214 509
17. Skattekostnader	7	36 908	-19 209
18. Resultat for andre inntekter og kostnader		-51 401	195 300
19. Andre inntekter og kostnader			
19.1.2 Estimaterendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	5	-3 545	-814
Sum andre resultatkomponenter		-3 545	-814
20. Totalresultat		-54 946	194 486
Avkastning til risikoutjevningfond		-13 275	-11 252
Overført fra risikoutjevningfond		205 892	0
Overført til annen opptjent egenkapital		-137 671	-183 235
Sum overføringer		54 946	-194 486

6.3 Balanse

BALANSE

EIENDELER (1 000 kr)	Note	31.12.2020	31.12.2019
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
1. Immaterielle eiendeler			
2. Investeringer			
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
2.3.2 Utlån og fordringer	14	464 328	405 993
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15	716 083	698 882
2.4.2 Rentebærende verdipapirer	16	1 034 415	927 920
2.4.3 Utlån og fordringer	19	31 208	120
Sum investeringer		2 246 034	2 032 916
3. Fordringer			
3.1 Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		264	751
3.2 Andre fordringer	19	60 449	153 806
Sum fordringer		60 713	154 557
4. Andre eiendeler			
4.1 Anlegg og utstyr		839	1 136
4.2 Kasse, bank	19	29 008	34 257
Sum andre eiendeler		29 847	35 393
5. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
5.2 Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		4 451	1 097
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		4 451	1 097
Sum eiendeler i selskapsporteføljen		2 341 044	2 223 963
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.2 Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	13	2 332 405	1 916 052
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.2 Utlån og fordringer	14	4 847 023	3 759 461
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15	9 648 640	8 113 427
6.4.2 Rentebærende verdipapirer	16	13 267 614	12 832 934
6.4.3 Utlån og fordringer	19	568 820	601 602
6.4.4 Finansielle derivater	17	89 687	48 557
Sum investeringer i kollektivporteføljen		30 754 188	27 272 033
Sum eiendeler i kundeporteføljene		30 754 188	27 272 033
SUM EIENDELER		33 095 233	29 495 996

BALANSE

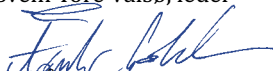
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER (1 000 kr)	Note	31.12.2020	31.12.2019
10. Innskutt egenkapital	22	906 093	836 393
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevningfond	22,23,24	293 390	486 007
11.2 Annen opptjent egenkapital - opptjent egenkapital *)	22	1 369 364	1 231 693
Sum opptjent egenkapital		1 662 754	1 717 700
13. Forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve mv.	23,24	23 452 572	21 560 647
13.2 Tilleggsavsetninger	23	1 978 982	1 656 146
13.3 Kursreguleringsfond	23	3 845 290	3 140 155
13.4 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner	23,26	906 140	381 978
Sum forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser		30 182 984	26 738 926
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	5	4 428	1 345
15.2 Forpliktelser ved skatt			
15.2.1 Forpliktelser ved periodeskatt	7	1 940	48 764
15.2.2 Forpliktelser ved utsatt skatt		29 241	67 529
15.3 Andre avsetninger for forpliktelser		20 768	18 476
Sum avsetninger for forpliktelser		56 377	136 114
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater	17	0	47 100
16.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp			
16.2.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp kollektivporteføjen	20	277 814	0
16.3 Andre forpliktelser	20	7 104	16 783
Sum forpliktelser		284 918	63 883
17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
17.2 Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	20	2 106	2 980
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		2 106	2 980
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		33 095 233	29 495 996
*Annen opptjent egenkapital - urealiserte verdier i selskapsporteføljen	9	97 962	72 497

Oslo, 24. mars 2021

Styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Svein Tore Valsø, leder

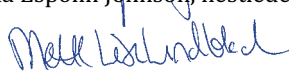
Asulv Solstad

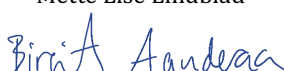
Svein Øverland

Ida Espolin Johnson, nestleder

Mette Lise Lindblad

Birgit Aanderaa

Morten Reymert

Mette Vilhelmshaugen

Anne Thea Hval

Mariann Steine Bedriss, adm dir.

6.4 Endring i egenkapital

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL (1 000 kr)

31.12.2020

	Annen innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital			Sum opptjent egenkapital	Sum egenkapital
		Risiko-utjevningssfond	Opptjent egenkapital	Urealiserte verdier i selskapsport.		
Egenkapital pr. 31.12.2018	745 283	474 755	912 785	135 674	1 523 214	2 268 496
Resultat for andre resultatkomp.			195 300			
Andre resultatkomponenter			-814			
Totalresultat			194 486		194 486	194 486
Endring i risikoutjevningssfond		11 252	-11 252		0	0
Årets urealiserte verdier i selskapsporteføljen			-86 433	86 433	0	0
Sum disponeringer		11 252	96 802	86 433	194 486	194 486
Endring i innskutt egenkapital	91 110					91 110
Egenkapital pr. 31.12.2019	836 393	486 007	1 009 586	222 107	1 717 700	2 554 093
Resultat for andre resultatkomp.			-51 401			
Andre resultatkomponenter			-3 545			
Totalresultat			-54 946		-54 946	-54 946
Endring i risikoutjevningssfond		-192 617	192 617		0	0
Årets urealiserte verdier i selskapsporteføljen			124 145	-124 145	0	0
Sum disponeringer		-192 617	261 816	-124 145	-54 946	-54 946
Endring i innskutt egenkapital	69 701					69 701
Egenkapital pr. 31.12.2020	906 093	293 390	1 271 402	97 962	1 662 754	2 568 848

6.5 Kontantstrømoppstilling

KONTANTSTRØMOPPSTILLING (1 000 kr)	2020	2019
Innbetalte premier	2 280 070	1 802 975
Utbetalt gjenforsikring	-525	-495
Utbetale pensjoner	-598 250	-410 020
Innbetalinger refusjoner	122 062	101 343
Utbetalinger refusjoner	-78 003	-70 439
Utbetalinger ved utmelding	-252	0
Innbetalinger av renter og utbytte	427 946	388 294
Utbetalinger av renter	-191	-173
Utbetaling av skatt	-48 203	-25 306
Utbetalinger vedrørende driften	-70 013	-33 489
Netto kontantstrøm av operasjonelle aktiviteter (A)	2 034 641	1 752 689
Realisert gevinst ved salg av investeringer	1 049 570	274 042
Realisert tap ved salg av investeringer	-319 099	-176 578
Netto inn-/utbetalinger ved kjøp/salg av investeringer	-2 544 336	-1 831 227
Innbetalinger fra konsernbidrag	-169 806	97 059
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)	-1 983 671	-1 636 703
Innbetaling av kjernekapital	69 701	91 110
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	69 701	91 110
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontatekvivalenter	-11 761	-4 556
Netto endring i kontanter og kontatekvivalenter (D)	-11 761	-4 556
Netto kontantstrøm i perioden (A+B+C+D)	108 910	202 540
Likviditetsbeholdning pr. 01.01	529 081	326 541
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	637 991	529 081

6.6 Noter

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for 2020 er avlagt i henhold til Lov om årsregnskap (Regnskapsloven) og Forskrift for årsregnskap for pensjonsforetak av 20. desember 2011.

Resultatregnskapet

Resultatregnskapet er sammensatt av teknisk regnskap og ikke-teknisk regnskap. Teknisk regnskap inneholder inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen og kostnader fra forsikringsdriften, mens inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og driftskostnader for pensjonskassen fremkommer under ikke-teknisk regnskap. Det har vært separat forvaltning av selskaps- og kollektivporteføljen.

Balansen

Eiendelssiden i balansen skiller mellom finansielle eiendeler i selskapsporteføljen og kollektivporteføljen. Finansielle eiendeler som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, er en blanding av eiendeler som omsettes i et aktivt marked, eiendeler som er verdsatt avledet av verdier i et aktivt marked og eiendeler som ikke har et aktivt marked. Verdien på de finansielle eiendelene fastsettes med varierende stor grad av sikkerhet inndelt i tre nivåer som viser graden av sikkerhet ved verdsettelsen, se avsnitt «måling av finansielle instrumenter». I hvilket nivå de finansielle eiendelene tilhører fremkommer av notene.

Gjeldssiden i balansen inneholder pensjonskassens egenkapital, forsikringsforpliktelser og andre avsetninger og forpliktelser. De forsikringsmessige forpliktelsene er beregnet av aktuar etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter, vedtekter, brev og rundskriv fra Finansdepartementet. Nivået på de regnskapsførte forsikringsforpliktelsene står i forhold til forsikringskundes kontraktmessige rettigheter.

Inndeling av forvaltningskapitalen

I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetslovens § 3-11 er pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kollektivportefølge og en selskapsportefølge. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktfastsatte forpliktelser, dvs. summen av de forsikringsmessige forpliktelsene, risikoutjevningfondet og andre forpliktelser som tilhører kollektivporteføljen. Selskapsporteføljen vil bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld.

Etter årets disposisjoner rebalanseres balansen slik at kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene og risikoutjevningfondet.

Resultatet som oppstår fra eiendeler i kollektivporteføljen og selskapsporteføljen tildeles den porteføljen hvor eiendelen tilhører.

Aksjer i datterselskaper og investeringseiendommer

Aksjer i datterselskap

Aksjer i datterselskap er innarbeidet etter egenkapitalmetoden. Datterselskapenes regnskap er omarbeidet i samsvar med de prinsipper pensjonskassens regnskap er utarbeidet etter. PKHs Investeringseiendommene eies av datterselskapene og verdsettes separat.

Investeringseiendom

Eiendommer som leies ut til leietakere utenfor pensjonskassen er klassifisert som investeringseiendommer. Investeringseiendommer vurderes til virkelig verdi. Verdien vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Endringer i verdi føres over resultatregnskapet i den tilhørende perioden. Eiendommene vurderes individuelt ved at antatt fremtidig netto inntektsstrøm diskonteres med avkastningskravet for den enkelte investering. I netto kontantstrøm er det tatt hensyn til eksisterende og fremtidige inntektstap som følge av ledighet, nødvendige investeringer og en vurdering av framtidig utvikling i markedsleie.

Avkastningskravet fastsettes ut fra forventet fremtidig risikofri rente og en individuelt fastsatt risikopremie, avhengig av utleiesituasjonen og byggets beliggenhet og standard. Det gjøres også en vurdering mot observerte markedspriser. Verdsettelsen er utført av eksternt part (Newsec) som har betydelig erfaring i å verdsette tilsvarende eiendommer i geografiske områder hvor pensjonskassens eiendommer er lokalisert.

Presentasjon av datterselskaper

Pensjonskassen har, i samsvar med regnskapsloven § 3-8, unnlatt å konsolidere inn datterselskapene i regnskapet da en slik konsolidering er vurdert å ikke ha betydning for å bedømme konsernets stilling. Det ville ikke endret vesentlig på presentasjonen av resultat og balanse med en konsernoppstilling, men primært vært endringer i klassifisering.

Finansielle instrumenter

Tidspunkt for registrering i balansen

Finansielle eiendeler og forpliktelser medtas i balansen når pensjonskassen foretar et bindende kjøp med en tredjepart. Kjøp og salg av finansielle instrumenter blir regnskapsført på transaksjonsdagen til virkelig verdi. Finansielle eiendeler tas ut av balansen ved forfall, eller når pensjonskassen foretar et bindende salg med en tredjepart. Finansielle forpliktelser tas ut av balansen når de er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet
- Utlån og fordringer

Pensjonskassen har ikke eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg.

Retningslinjer for klassifisering

Til virkelig verdi med verdiendring over resultatet

Aksjer, andeler, obligasjoner og andre verdipapirer er ført opp med virkelig verdi i regnskapet. For finansielle eiendeler innenfor denne kategorien kan eiendelen være pliktig eller bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet fordi disse styres og følges opp til virkelig verdi. Styret følger opp at pensjonskassen anvender konsistente prinsipper for fastsettelse av virkelig verdi i samsvar med IAS 39. Pensjonskassen benytter valuta- og rentederivater til styring av pensjonskassens valuta- og renteeksponering. Derivater regnskapsføres i kategorien virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, da pensjonskassen ikke har derivater som er klassifisert som sikring etter IAS 39. Derivatene klassifiseres henholdsvis som eiendel eller forpliktelse.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste, eller lar seg fastsette og som ikke blir notert i et aktivt marked. Utlån og fordringer måles til amortisert kost. Utlån består hovedsakelig av utlån til medlemmer av pensjonskassen, mens fordringer er knyttet til investeringer i obligasjonsmarkedet.

Måling av finansielle instrumenter*Virkelig verdi*

Finansielle eiendeler klassifisert til virkelig verdi over resultatet skal innregnes og måles til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for, eller en forpliktelse gjøres opp med, i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og frivillige parter. IFRS 13 fastsetter et hierarki for virkelig verdi som kategoriserer inndata for verdsettingsmetoder som benyttes til måling av virkelig verdi på tre nivåer.

Inndata på nivå 1 er noterte priser (gjeldende kurser) i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser som pensjonskassen har tilgang til på måletidspunktet.

Inndata på nivå 2 er andre inndata enn noterte priser som omfattes av nivå 1 og er observerbare for eiendeler eller forpliktelser, enten direkte eller indirekte. Dersom noterte priser ikke er tilgjengelig fastsettes virkelig verdi basert på noterte priser for lignende eiendeler eller forpliktelser i aktive markeder, noterte priser for identiske eller lignende eiendeler eller forpliktelser i markeder som ikke er aktive eller andre

inndata enn noterte priser som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen.

Inndata på nivå 3 er ikke-observerbare inndata for eiendeler eller forpliktelser:

Dersom markedet for eiendelen ikke er aktivt, notert på børs eller tilsvarende, benytter pensjonskassen verdsettelsesteknikker basert på observerbare markedsdata for å estimere markedsverdien.

Verdivurderinger for nivå 3 fondseiendeler er hentet fra forvalternes siste offentliggjorte verdivurderingsrapporter.

Dersom det er kommet vesentlig ny informasjon etter sist offentliggjorte verdivurderingsrapport er dette hensyntatt.

Endringer i netto urealiserte mer- eller mindreverdi resultatføres. Kollektivporteføljens andel føres mot kursreguleringsfondet hvis dette er positivt, deretter direkte mot egenkapitalen, mens selskapsporteføljens andel føres mot annen opptjent egenkapital – urealiserte verdier i selskapsporteføljen.

Amortisert kost

Etter førstegangsinregning måles investeringer i utlån og fordringer til amortisert kost ved hjelp av effektiv rentemetoden. Ved beregning av effektiv renter diskonteres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår i den forventede løpetiden. På balansedagen foretas det en vurdering av hvorvidt det finnes objektive indikatorer for verdiforringelse av den enkelte finansielle eiendel eller en gruppe av ensartede finansielle eiendeler. Ved vurderingen om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt utsteder har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd/mislighold, om det er sannsynlig at skyldner går konkurs, om det ikke lenger foreligger et aktivt marked for eiendelen eller om det observeres en målbar nedgang i forventet kontantstrøm. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på et verdifall foretas det en nedskrivning.

Forsikringskontrakter

Den offentlige tjenstepensjonsordningen i PKH er en ytelsesbasert tjenstepensjonsordning som i hovedsak følger Lov om Statens pensjonskasse. Alle arbeidsgivere med offentlig tjenstepensjonsordning i PKH er avtaleparter i Overføringsavtalen som forvaltes av Statens pensjonskasse.

Pensjonsordningens ytelser samordnes med folketrygden og gir samlet et brutto pensjonsnivå på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening. I tillegg omfatter ordningen uføre-, ektefelle- og barnepensjon. Ordningen er basert på sluttlønnsprinsippet, regulering av løpende pensjoner og regulering av oppsatte rettigheter. De ansatte er obligatoriske medlemmer av den kollektive tjenstepensjonsordningen og må være arbeidsføre ved innmelding. Pensjonsgrunnlaget er begrenset til 12G. PKH er lovpålagt å tilby medlemmer som meldes ut av den kollektive ordningen en individuell

fortsettelsesforsikring som skal premieberegnes ut fra det kollektive beregningsgrunnlaget uten å kreve helseattest.

Alle kontrakter forvaltes under overskuddsmodellen med forhåndsprising av rentegarantien. Premie og avsetninger beregnes med forutsetning om en garantert avkastning, som fastsettes av PKH. Maksimal beregningsrente fastsettes imidlertid av Finanstilsynet. Premiene kan endres på årlig basis, også for eksisterende kunder, forutsatt at prisendringen varsles kundene senest fire måneder i forveien. Alle de kollektive kontraktene innenfor henholdsvis fellesordningen og legeordningen har lik pristariff. Forsikringsvirksomhetsloven åpner for å endre pristariffen for inngåtte kontrakter, slik at pristariffen til enhver tid kan justeres for fremtidig risiko. Det er imidlertid ikke mulig å belaste kundene for tap knyttet til den risikoen som allerede er overtatt, unntatt i særlige tilfeller hvor man kan søke om tillatelse til å bruke avkastnings- og risikooverskudd. Alle livforsikringselskap og pensjonskasser ble pålagt av Finanstilsynet å endre dødelighetsgrunnlaget fra 01.01.2014. PKH var fullfinansiert ved oppstart per 01.01.2014.

Forsikringsforpliktelser

Kontraktfastsatte forpliktelser i regnskapet utgjør pensjonskassens forsikringsforpliktelser i kollektivporteføljen og består av premiereserven inkludert erstatningsavsetning og administrasjonsreserve. I tillegg er det avsatt til en buffer for eventuelt verdifall på finansielle instrumenter i form av tilleggsavsetninger, og det foreligger et kursreguleringsfondet som er forskjell mellom virkelig verdi og kostpris på finansielle eiendeler.

Premiereserven

Premiereserven er beregnet i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserven utgjør kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag for kontantverdien av fremtidige avtalte premier.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, dvs. samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrnlag og kostnadssatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Administrasjonsreserve

Administrasjonsreserve er en lovbestemt avsetning innen kollektiv rente- og pensjonsforsikring. Den avsatte administrasjonsreserven inngår i premiereserven og inneholder avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader.

Tilleggsavsetning

Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet og reduserer dermed årsresultatet.

Avsetningen kan benyttes til styrking av forsikringskontraktene dersom pensjonskassens avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke rentegarantien i kontraktene. Den føres i resultatregnskapet i posten til/ fra tilleggsavsetning. Det som kan trekkes årlig av tilleggsavsetningen er begrenset oppad til ett års rentegaranti.

Premiefond

Premiefondet er PKH sin konto for forskuddsbetalte premier og innskudd med en tilført garantert rente. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning består av avsetning for erstatninger som er inntruffet, men ikke meldt til pensjonskassen og erstatningstilfeller som er meldt, men ikke ferdigbehandlet eller oppgjort. Disse er regnskapsført sammen med premiereserven.

Kursreguleringsfond

Kursreguleringsfondet består av urealiserte gevinster og tap på finansielle eiendeler (med unntak av investeringseiendom) til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Dette inkluderer også urealiserte valutagevinster og - tap som skyldes endring i valutakurser på finansielle instrumenter i utenlandsk valuta, så fremt urealisert verdi på instrumentet normalt inngår i kursreguleringsfondet. Dersom denne porteføljen av finansielle eiendeler viser en akkumulert netto mindreverdi kostnadsføres dette tapet. Dersom finansielle eiendeler vurderes til å ha et konstatert varig verditap blir verdiendringen på disse papirene resultatført.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassens kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen gir en definert ytelse. Pensjonsforpliktelsene med tilhørende kostnader er basert på en rekke økonomiske og aktuarielle forutsetninger. Slike forutsetninger skal være innbyrdes konsistente, realistiske og basert på en enhetlig forventning til fremtid utvikling. Det vil imidlertid være en betydelig usikkerhet knyttet til utvikling i estimerer rundt realrenten, lønnsvekst, folketrygdens grunnbeløp og fremtidig inflasjon. Endringer i aktuarielle og økonomiske forutsetninger kan vesentlig påvirke pensjonskassens avsetning for forpliktelser og pensjonskostnader. Netto forpliktelse er forskjellen mellom virkelig verdi av pensjonsmidler og virkelig verdi av brutto pensjonsforpliktelse.

Regnskapsmessig effekt av endrede forutsetninger resultatføres uten bruk av korridor som er i tråd med IAS 19.

Inntekts- og kostnadsføringsprinsipper

Forfalte premier samt reguleringspremie for inneværende år omfatter alle inntekter som er opptjent i løpet av regnskapsåret. Leieinntekter forskuddsfaktureres og periodi-

seres over leieperioden. Gevinster/tap føres som inntekt/kostnad på realisasjonstidspunktet. Urealiserte gevinster/tap på finansielle omløpsmidler føres som inntekt/kostnad knyttet til finansielle eiendeler og kollektivporteføljens andel føres til/fra kursreguleringsfondet. Gevinster/tap ved salg av aksjer beregnes etter FIFO-metoden, mens gevinster/tap ved salg, innløsning og avdrag av obligasjoner og sertifikater beregnes i forhold til gjennomsnittlig anskaffelseskost. Leieavtaler kostnadsføres løpende.

Premieinntekter

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie. Forhåndsprising av premie for rentegaranti, administrasjon og fortjeneste er inkludert i premieinntektene.

Utbetalte pensjoner

Pensjoner for egen regning omfatter utbetalte pensjoner fra trukket fraflyttede premiereserver og endring i erstatningsavsetning. Avsetning for ikke-ferdigbehandlede eller ikke-utbetalte pensjoner ivaretas ved avsetninger.

Overføring av premiereserve m.v. (flytting)

Overføring av premiereserve ved flytting av forsikringer mellom forsikringsselskaper føres over resultatregnskapet. Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i de forsikringsmessige avsetningene tilsvarende. Flyttebeløpet inkluderer også kontraktens andel av tilleggsavsetning, kursreguleringsfond og årets resultat. Tilflyttede tilleggsavsetninger vises ikke under premieinntekter, men under posten sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser. Flyttebeløpene klassifiseres som kortsiktig fordring/gjeld til oppgjør finner sted. Oppgjørsrenten ved flytting føres under regnskapslinjene andre inntekter og kostnader. Beholdningen beregnes i henhold til gjeldende regler i Lov om foretakspensjon og Lov om forsikringsvirksomhet.

Resultat til forsikringskundene

Garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt øvrig avkastning til kundene resultatføres under posten midler tilordnet forsikringskontraktene. Avkastning på risikoutjevningfondet føres under overføringer.

Skatt

Pensjonskassen skatlegges etter samme regelverk som livforsikringsselskaper. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar inntektsskatt, regulert med for lite/for mye avsatt tidligere år, betalbar formuesskatt og endring

i utsatt skatt. Beregning av utsatt skatt/skattefordel er forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld. De regnskapsmessige verdiene vil i noen tilfeller være basert på estimater og forutsetninger som er beheftet med usikkerhet og derav kunne avvike fra endelige skattemessige verdier. Utsatt skattefordel er regnskapsført når det er sannsynlig at pensjonskassen vil ha tilstrekkelig skattemessige overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre seg skattefordelen.

Pensjonskassen ilegges 0,15 prosent i formuesskatt av ligningsmessig nettoformue.

Fritaksmetoden er i pensjonskassen kun gjeldende for investeringer i selskapsporteføljen. Den andel av realisert gevinst og tap som tilordnes ikke-teknisk regnskap på investeringer innenfor fritaksmetoden behandles som permanent forskjell, og er ikke skattepliktig.

Transaksjoner med nærstående parter

Ved utgangen av 2020 hadde følgende helseforetak forsikringsavtale med PKH:

- Oslo universitetssykehus HF
- Akershus universitetssykehus HF
- Vestre Viken HF
- Sunnaas sykehus HF
- Helse Sør-Øst HF
- Sykehuspartner HF

Transaksjoner med helseforetakene er knyttet til forsikringskontraktene.

Flytting

Ved overføring av reserver og fondsmidler til andre, beregnes beholdningene i henhold til gjeldende regler i Lov om foretakspensjon og Lov om forsikringsvirksomhet.

Risikoutjevningfondet

Pensjonskassen har anledning til å avsette inntil 50 prosent av samlet overskudd på risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Hensikten med avsetning til risikoutjevningfondet er å utjevne svingninger i risikoresultatet over tid. Risikoutjevningfondet er ikke fordelt på de enkelte kontrakter og avsetningen anses heller ikke å være tilknyttet pensjonskassens forsikringsrisiko for eksisterende eller fremtidige kunder. Risikoutjevningfondet kan kun anvendes til å styrke premiereserven med hensyn til risiko knyttet til person og er klassifisert som opptjent egenkapital i balansen, mens det regnes som en forsikringsmessig avsetning etter forsikringsvirksomhetsloven.

NOTE 2 Pensjonspremier (1 000 kr)

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsene i pensjonsordningen etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar.

	2020	2019
Ordinær årspremie	1 381 440	1 210 791
Reguleringspremie	275 839	713 227
Særskilte engangspremier	159 330	117 754
Adminstrasjonspremie	38 061	42 985
Premie for rentegaranti	64 683	60 366
Avgitte gjenforsikringspremier	-525	-495
<i>Sum premieinntekter</i>	<i>1 918 828</i>	<i>2 144 628</i>

Avgitt gjenforsikringspremie representerer premiekostnad på katastrofeforsikring via Independent Broking Solutions Ltd. Reassuranseforsikringen dekker utbetalinger mellom 10 millioner kroner og 150 millioner kroner på en enkeltstående ulykke.

NOTE 3 Utbetalte pensjoner (1 000 kr)

Forsikringsytelsene omfatter direkte utbetalte pensjoner og refusjonspensjoner i hht. overføringsavtalen.

	2020	2019
AAlderspensjon	409 208	385 101
Uførepensjon	95 893	87 837
Etterlattepensjon	38 735	35 268
Barnepensjon	6 930	8 826
AFP	68 699	47 798
<i>Sum utbetalte pensjoner</i>	<i>619 465</i>	<i>564 830</i>
Mottatte refusjoner	-122 062	-101 343
Utbetalte refusjoner	78 003	70 439
<i>Netto pensjonsutbetalinger</i>	<i>575 406</i>	<i>533 926</i>

NOTE 4 Forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (1 000 kr)

	2020	2019
Forvaltningskostnader	16 036	13 244
Omkostninger vedr. utlånsforvaltning	0	83
<i>Sum forvaltningskostnader i kollektivporteføljen</i>	<i>16 036</i>	<i>13 327</i>
Lønn og andre arbeidsrelaterte ytelser	18 495	14 281
Aktuarhonorar	2 118	2 604
Bistand fra tjenesteleverandører	9 995	17 016
Husleie	1 459	1 550
Andre kostnader lokaler	104	140
Kurs, konferanser og opplæring	156	363
Andre driftskostnader	2 977	1 849
<i>Sum forsikringsmessige administrasjonskostnader i kollektivporteføljen</i>	<i>35 304</i>	<i>37 80</i>
Forvaltningskostnader	1 248	1 059
Omkostninger vedr. utlånsforvaltning	82	7
<i>Sum forvaltningskostnader i selskapsporteføljen</i>	<i>1 330</i>	<i>1 065</i>
Andre kostnader	168	103
<i>Sum andre kostnader i selskapsporteføljen</i>	<i>168</i>	<i>103</i>
Sum forvaltnings- og forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	52 838	52 299

Pensjonskassen hadde pr. 31. desember 2020 20 ansatte i 17,9 årsverk.

Kostnadsført godtgjørelse til revisor inkl MVA	2020	2019
Lovpålagt revisjon	423	413
Annen bistand	192	114
<i>Sum godtgjørelse til revisor</i>	<i>615</i>	<i>526</i>

NOTE 5 Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad egne ansatte (1 000 kr)

PKH er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning for sine ansatte som tilfredsstiller lov om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Pensjonskassens ansatte omfattes av pensjonskassenes kollektive pensjonsordning på lik linje med andre medlemmer. Pensjonsordningen er ytelsesbasert i henhold til tariffavtalen i kommunal sektor, som tilfredsstiller kravene i Lov om obligatorisk tjenstepensjon. Pensjonsordningen gir rett til definerte ytelser, avhengig av antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Den kollektive ordningen omfatter 20 personer og 2 fratrådte medlemmer.

Forutsetninger ved slutten av året (UB)	31.12.2020	31.12.2019
Diskonteringsrente	1,70 %	2,30 %
Antatt fremtidig lønnsøkning	2,25 %	2,25 %
Antatt fremtidig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,00 %
Antatt fremtidig økning av løpende pensjoner	1,25 %	1,25 %
Antatt fremtidig avkastning	1,70 %	2,30 %
Sats for arbeidsgiveravgift	19,10 %	19,10 %
Variabler ved begynnelsen av året (IB)	31.12.2020	31.12.2019
Sats for arbeidsgiveravgift	19,10 %	19,10 %

Brutto pensjonsforpliktelse	2020	2019
IB pensjonsforpliktelse	22 277	6 264
+ Årets pensjonsopptjening	1 959	1 475
+ Rentekostnad	551	200
+ (Redusert)/Økt forpliktelse ved pensjonsplanendring i løpet av året	0	-475
- Pensjonsutbetalinger (faktisk)	-518	-91
+/- Estimatavvik	5 745	14 905
Brutto pensjonsforpliktelse	30 014	22 277
Pensjonsmidler	2020	2019
IB pensjonsmidler	21 148	5 489
+ Innbetalinger til pensjonsordningen, inkl. adm. kostn.	2 437	1 411
+ Forventet avkastning av pensjonsmidler	507	159
- Pensjonsutbetalinger	-518	-91
- Administrasjonskostnader	-47	-41
+/- Estimatavvik	2 769	-14 222
Pensjonsmidler	26 296	-7 295
Netto pensjonsforpliktelse	2020	2019
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	3 718	1 129
Periodisert AGA	710	216
Netto pensjonsforpliktelse 31.12 inkl. AGA 31.12	4 428	1 345
Balanseført pensjonsforpliktelse 31.12.	4 428	1 345
Årets kostnad i resultat før andre resultatkomponenter	2020	2019
Verdi av årets pensjonsopptjening (Service Cost Component - SCC)	1 959	1 475
+ Rentekostnad av PBO, Service Cost og pensjonsutbetalinger	551	200
- Forventet avkastning av pensjonsmidler	-507	-159
+ Amortisering av (reduert)/økt forpliktelse ved pensjonsplanendring	0	-475
Til sammen, eksklusive administrasjonskostnader	2 003	1 041
Administrasjonskostnader	47	41
Til sammen, inklusive administrasjonskostnader	2 050	1 082
Påslag arbeidsgiveravgift	391	207
Til sammen, inklusive arbeidsgiveravgift	2 441	1 289
Forsikringsmessige gevinst/(tap), ekskl. AGA	2020	2019
I brutto pensjonsforpliktelse	-5 745	-14 905
I pensjonsmidler	2 768	14 222
Sum forsikringsmessige gevinster og tap	-2 975	-683
Påslag arbeidsgiveravgift	-568	-131
Årets forsikringsmessige gevinst/(tap), inklusive arbeidsgiveravgift	-3 545	-814

Endring i pensjonsforpliktelser/pensjonsmidler for egne ansatte føres til kostnad/inntekt under forsikringsrelaterte administrasjonskostnader. Årets forsikringsmessige gevinst/(tap), inklusive arbeidsgiveravgift bokføres under utvidet resultat.

NOTE 6 Ytelser og lån til ledende ansatte og styre (1 000 kr)

2020 (1 000 kr)

	Lønn etc.	Pensjonskostnader	Annen godtgjørelse	Sum ytelser
Ledende ansatte				
Adm. direktør Mariann Steine Bendriss	1 912	349	10	2 271
Investeringsdirektør Jens Kristian Bøe	1 874	311	10	2 195
Risiko- og Compliance-direktør Johann F. Despriée	1 797	323	8	2 128
Pensjonsdirektør Pål Jevne	1 183	333	8	1 524
Økonomisjef/CFO Geir Grønseth	997	298	8	1 303
Sum	7 763	1 614	44	9 421

Styrehonorar

Styret	
Svein Tore Valso (styreleder fra og med 22. oktober 2020)	66
Nils Fredrik Wisløff (styreleder til og med 30. juni 2020)	139
Ida Miriam Espolin Johnson (nestleder) ¹	188
Morten Reymert ²	135
Anne Thea Hval (fra og med 25. juni 2020)	67
Åsulv Solstad (fra og med 25. juni 2020)	67
Mette Lise Lindblad (fra og med 25. juni 2020)	67
Aasmund Magnus Bredeli	127
Svein Øverland	127
Mette Vilhelmshaugen	127
Ann-Margrethe Mydland (til og med 24. juni 2020)	80
Sum	1 190

Varamedlemmer	
Ørjan Angel Sandvik	5
Hilde Westlie (fra og med 25. juni 2020)	80
Jørn Arthur Limi (fra og med 25. juni 2020)	68
Rita Huitfeldt Von Der Fehr	0
Steinar Fuglevaag	0
Birgit Aanderaa	0
Sum	153

1) Ida Miriam Espolin Johnson fungerte som styrets leder i perioden fra og med 1. juli til og med 21. oktober 2020.

2) Morten Reymert fungerte som styrets nestleder i perioden fra og med 1. juli til og med 21. oktober 2020.

Styret i Pensjonskassen har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse. Godtgjørelse i foretaket skal være konkurransedyktige, men ikke markedsledende. Lønnspolitikken skal bidra til at foretaket evner å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med nødvendige kvalifikasjoner til å ivareta foretakets oppgaver og ansvar. Fast godtgjørelse blir normalt reforhandlet en gang i året. Ingen ansatte mottar variabel lønn. PKHs ansatte er medlem av samme pensjonsordning som ansatte i foretakene.

Ingen ansatte eller styremedlemmer har lån i pensjonskassen.

2019 (1 000 kr)

	Lønn etc.	Pensjonskostnader	Annen godtgjørelse	Sum ytelser
Ledende ansatte				
Adm. direktør Mariann Steine Bendriss	1 871	319	15	2 205
Investeringsdirektør Jens Kristian Bøe	1 814	299	10	2 124
Risiko- og compliancedirektør Johann F. Despriée	1 788	317	13	2 118
Pensjonsdirektør Pål Jevne ¹	1 097	360	9	1 466
Økonomisjef Geir Grønseth ²	308	87	3	398
Sum	6 880	1 381	50	8 311

1) Pål Jevne ble ansatt som pensjonsdirektør den 1. januar 2019.

2) Geir Grønseth ble ansatt som økonomisjef den 16. september 2019.

	Styreonorar	Lån i pensjonskassen	Sikkerhetstillelse
Styret			
Nils Fredrik Wisløff (styreleder)	240	2 569	60 %
Ida Miriam Espolin Johnson (nestleder)	167		
Ann-Margrethe Mydland	119		
Aasmund Magnus Bredeli	119		
Hilde Westlie	119		
Morten Reymert	119		
Svein Øverland	119		
Mette Vilhelmshaugen	119		
Jørn Arthur Limi	74		
Ida Kinn, sluttet	20		
Sum	1 217	2 569	
Varamedlemmer			
Steinar Fuglevaag	14		
Ørjan Angel Sandvik	9		
Rita Huitfeldt Von Der Fehr	0		
Torstein Schrøder-Aasen	0		
Sum	24		

Styret i Pensjonskassen har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse. Godtgjørelse i foretaket skal være konkurransedyktige, men ikke markedsledende. Lønnspolitikken skal bidra til at foretaket evner å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere med nødvendige kvalifikasjoner til å ivareta foretakets oppgaver og ansvar. Fast godtgjørelse blir normalt reforhandlet en gang i året. Ingen ansatte mottar variabel lønn. PKHs ansatte er medlem av samme pensjonsordning som ansatte i foretakene.

For lån til styremedlem i pensjonskassen gjelder ordinære medlemsvilkår.

NOTE 7 Skattekostnad [1 000 kr]

Oversikt over grunnlag for betalbar skatt:	2020	2019
Resultat før skattekostnad	-88 309	214 509
Permanente forskjeller:		
Renter iliknet skatt	167	97
Andel fra datterselskap etter egenkapitalmetoden i selskapsporteføljen	-13 696	-8 711
Verdiøkning fra selskapsporteføljen innenfor fritaksmetoden	-23 171	-65 501
Korreksjon midlertidige forskjell overgangsregel 2018	-86 503	22 337
Netto real. gev./tap aksjer innenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen	-15 268	-5 916
Aksjeutbytte innenfor fritaksmetoden i selskapsporteføljen	-13 696	-637
+ 3 % av utbytte aksjer innenfor fritaksmetoden	822	194
Skattemessig realisasjon ved splitt av porteføljer	0	14 439
Sum permanente forskjeller	-151 345	-43 698
Endring av midlertidige forskjeller	40 958	12 487
Alminnelig skattepliktig inntekt	-198 696	183 298
Overført til/fra underskudd til fremføring		
Grunnlag for betalbar skatt	0	183 298
Betalbar skatt	0	45 825
Avsatt formuesskatt	1 943	2 939
Forpliktelse ved periodeskatt	1 943	48 764
Årets skattekostnad fremkommer slik:	2020	2019
Betalbar formuesskatt	1 943	2 939
For mye avsatt formuesskatt	-2	0
Skattekorreksjon tidligere år	-561	-32 677
Endring i utsatt skatt	-38 288	3 122
Betalbar inntektsskatt	0	45 825
Årets skattekostnad	-36 908	19 209

Oversikt over midlertidige forskjeller:

	2020		2019		Netto endring
	Positive	Negative	Positive	Negative	Endring
Midlertidige forskjeller					
Finansielle anleggsmidler - hold til forfall obl.	4 094		2 884		1 210
Pensjonsforpliktelse, endring i netto forpliktelse	4 428		1 345		3 084
Urealiserte midler i selskapsporteføljen utenfor fritaksmetoden	30 456		28 163		2 293
G/T inntektsføring av urealiserte gevinster i kollektivportef. pr 2018	190 179		237 724		-47 545
Netto midlertidige forskjeller	229 157		270 116		-40 958
Fremførbart underskudd		112 192			-112 192 371
Utligning					
Grunnlag for beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel	116 965		270 116		-153 151
Skattesats		25 %		25 %	
Balanseført utsatt skatt	29 241		67 529		-38 288

NOTE 8 Inntekter fra investeringer i datterforetak/verdiendring på eiendom [1 000 kr]**2020**

Inntekt fra investeringer i datterselskaper	Konsernbidrag	Utbytte	Inntektsført ihht	
			EK-metoden	Totalt
Netto inntekt fra Grønland 55, Drammen	23 988	0	4 524	28 513
Netto inntekt fra PKH Eiendomsinvest AS	43 274	8 071	0	51 346
Netto inntekt fra Glynitveien 13, Ski	0	0	23 469	23 469
Netto inntekt fra Anolitveien 1-3, Ski	0	0	22 403	22 403
Netto inntekt fra Karvesvingen 2, Hasle	0	0	62 542	62 542
Netto inntekt fra Karvesvingen 3, Hasle	0	0	74 828	74 828
<i>Sum inntekter fra investeringer i datterselskaper</i>	<i>67 263</i>	<i>8 071</i>	<i>187 767</i>	<i>263 101</i>

2019

Inntekt fra investeringer i datterselskaper	Konsernbidrag	Utbytte	Inntektsført ihht	
			EK-metoden	Totalt
Netto inntekt fra Grønland 55, Drammen	23 507	0	14 532	38 039
Netto inntekt fra PKH Eiendomsinvest AS	33 657	13 923	0	47 580
Netto inntekt fra Glynitveien 13, Ski	0	0	19 161	19 161
Netto inntekt fra Anolitveien 1-3, Ski	0	0	7 932	7 932
Netto inntekt fra Karvesvingen 2, Hasle	0	0	66 436	66 436
Netto inntekt fra Karvesvingen 3, Hasle	0	0	9 615	9 615
<i>Sum inntekter fra investeringer i datterselskaper</i>	<i>57 165</i>	<i>13 923</i>	<i>117 676</i>	<i>188 763</i>

Fordelt på:

	2020	2019
2.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak - kollektivportefølje	263 101	174 791
12.1 Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak - selskapsportefølje	0	13 973
<i>Sum begge porteføljer</i>	<i>263 101</i>	<i>188 763</i>

NOTE 9 Verdiendringer på investeringer og kursreguleringsfond (1 000 kr)

Det har vært følgende urealiserte gevinster og tap i perioden:

	2020	2019
Urealisert gevinst/tap på aksjer og andeler	141 298	22 442
Urealisert gevinst/tap på aksjefond	467 511	1 124 844
Urealisert gevinst/tap på obligasjoner	113 224	50 285
Urealisert gevinst/tap på obligasjonsfond	-3 672	169 341
Urealisert gevinst/tap på andre fond	-18 590	-28 683
Urealisert gevinst/tap på derivater	30 829	100 529
Effekt ved splitt av portefølje 31.12.2019	0	149 609
Sum urealisert gevinst/tap på investeringer	730 599	1 588 367

Fordelt på:

2.4 Verdiendringer på investeringer - kollektivportefølje	705 135	1 501 934
12.4 Verdiendringer på investeringer - selskapsportefølje	25 465	86 433
Sum begge porteføljer	730 599	1 588 367

Kursreguleringsfond (1 000 kr)

	Anskaffelseskost 31.12.2020	Virkelig verdi 31.12.2020	Kursreserver 31.12.2020	Kursreserver 31.12.2019
Kursreserver aksjer	285 665	340 757	55 092	2 148
Kursreserver aksjefond	4 539 268	7 563 373	3 024 105	2 602 069
Kursreserver eiendomsfond	1 303 822	1 560 591	256 769	212 907
Kursreserver renteplasseringer	13 833 407	14 302 029	420 427	322 318
Kursreserver andre fond	792 530	900 003	107 472	24 654
Kursreserver derivater	10 301	89 687	79 386	48 557
Urealiserte verdier i investeringer	20 764 993	24 756 439	3 943 252	3 212 652
Urealiserte gevinster til selskapsporteføljen			97 962	72 497
Kursreguleringsfond			3 845 290	3 140 155
Sum			3 943 252	3 212 652

NOTE 10 Realiserte gevinster og tap (1 000 kr)

Det er i 2019 realisert følgende gevinster og tap i verdipapirporteføljen:

	2020	2019
Realisert gevinst/tap på aksjer og andeler	66 306	0
Realisert gevinst/tap på aksjefond	416 470	79 923
Realisert gevinst/tap på obligasjoner	28 743	-5 118
Realisert gevinst/tap på obligasjonsfond	164 320	120 514
Realisert gevinst/tap på andre fond	11 200	22 433
Realisert gevinst/tap på derivater	43 431	-120 287
Realisert gevinst/tap på annet	-11 760	-4 556
Effekt ved splitt av portefølje 31.12.2019	0	-149 609
Sum realisert gevinst/tap på investeringer	718 710	-56 700

Fordelt på:

2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer - kollektivportefølje	689 962	-63 578
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer - selskapsportefølje	28 748	6 877
Sum begge porteføljer	718 710	-56 701

NOTE 11 Resultatanalyse (1 000 kr)

	2020	2019
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	1 328 734	504 285
Garanterte renter	-530 679	-486 035
Renteresultat (a)	798 055	18 250
Frigjort administrasjonsreserve	15 536	14 416
Løpende administrasjonstillegg	38 061	42 985
Forsikringsrelaterte kostnader	-51 916	-51 664
Administrasjonsresultat (b)	1 681	5 737
Premie til avkastningsgaranti (c)	64 683	60 366
Risikoresultat (d)	-235 139	13 174
Resultat av teknisk regnskap før disponering		
(e) = (a)+(b)+(c)+(d)	629 280	97 528
Renteresultat overført til tilleggsavsetninger	-322 836	-5 666
Renteresultat overført til premiefond	-25 272	-1 332
Risikoresultat overført til premiefond	-29 635	-13 174
Renteresultat overført til premiereserve	-436 671	0
Teknisk resultat	-185 134	77 355

Renteresultatet hensyntatt kursreguleringsfondet kan avsettes med inntil 100 prosent til tilleggsavsetninger (inntil 12 prosent av premiereserven) og overskytende til kundens premiefond.

Risikoresultatet kan avsettes med inntil 50 prosent til risikoutjevningfond og overskytende til kundens premiefond.

Administrasjonsresultatet disponeres til egenkapitalen.
Premie for avkastningsgaranti disponeres til egenkapitalen.

NOTE 12 Kapitalavkastning

Beregnet etter Dietz' modifiserte beregningsmetode for både selskap- og kollektivporteføljen

Kollektivporteføljen	2020	2019	2018	2017	2016
Bokført totalavkastning	5,3 %	2,4 %	3,8 %	3,4 %	4,4 %
Verdijustert avkastning	7,1 %	8,2 %	0,7 %	7,3 %	5,5 %
Selskapsporteføljen	2020	2019	2018	2017	2016
Verdijustert avkastning	4,4 %	8,2 %	0,7 %	7,3 %	5,5 %

NOTE 13 Investeringseiendommer/aksjer og andeler i datterforetak [1 000 kr]

	2020	2019
Verdi i balansen ved periodens begynnelse	1 916 052	1 828 969
+/- Tilgang/avgang i perioden	281 583	0
+/- Resultatandel	34 949	71 087
+/- Utbytte/konsernbidrag	-52 448	-101 681
+/- Verdiendring eiendommer	152 269	117 676
Sum	2 332 405	1 916 052
6.2.1 Aksjer og andeler i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak – kollektivportefølje	2 332 405	1 916 052

Verdsettelsen av eiendommen er i hovedsak i henhold til ekstern verdivurdering. Dersom direkte eide eiendommer og ubelånte eiendomsfond (note 15) stresstestes med +/- 10 prosent endring i markedsverdi vil markedsverdisensitiviteten være +/- 116 millioner kroner.

1) Grønland 55 AS, Drammen

Pensjonskassen eier 100 prosent av aksjene i Grønland 55 AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier en kontoreiendom med adresse Grønland 55, Drammen. Lokalene er fullt utleid på lange kontrakter, for det meste til offentlig virksomhet (NAV). Driftsresultatet for 2020 var 23,8 millioner kroner og resultatet før skatt var 23,9 millioner kroner.

2) Anolitveien 1-3 AS, Ski

Pensjonskassen eier 90,1 prosent av aksjene i Anolitveien 1-3 gjennom sitt heleide datterselskap PKH Eiendomsinvest AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier et kontor- og lagerbygg i Ski Næringspark som PKH kjøpte av Ski Næringspark AS i 2014. Lokalene er fullt utleid på lange kontrakter til Trio Ving og Assay Abloy. Driftsresultatet for 2020 var 7,4 millioner kroner og resultatet før skatt var 7,4 millioner kroner.

3) Glynitveien 13 AS, Ski

Pensjonskassen eier 90,1 prosent av aksjene i Glynitveien 13 gjennom sitt heleide datterselskap PKH Eiendomsinvest AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier et lagerbygg i Ski Næringspark som PKH kjøpte av Ski Næringspark AS i 2014. Lokalene er fullt utleid på lang kontrakt til Orkla Lilleborg. Driftsresultatet for 2020 var 8,8 millioner kroner og resultatet før skatt var 8,9 millioner kroner.

4) Karvesvingen 3 AS, Hasle

Pensjonskassen eier 90,1 prosent av aksjene i Karvesvingen 3 gjennom sitt heleide datterselskap PKH Eiendomsinvest AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier en kontoreiendom med adresse Karvesvingen 3, Hasle, som ble kjøpt av PKH Eiendomsinvest i 2015. Driftsresultatet for 2020 var 22,9 millioner kroner og resultatet før skatt var 22,9 millioner kroner.

5) Karvesvingen 2 AS, Hasle

Pensjonskassen eier 90,1 prosent av aksjene i Karvesvingen 2 gjennom sitt heleide datterselskap PKH Eiendomsinvest AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier en kontoreiendom med adresse Karvesvingen 2, Hasle, som ble kjøpt av PKH Eiendomsinvest i 2016. Driftsresultatet for 2020 var 20,6 millioner kroner og resultatet før skatt var 20,6 millioner kroner.

6) Håndverksveien 13-17, Langhus

Pensjonskassen eier 100 prosent av aksjene i Håndverksveien 13-17 AS gjennom sitt heleide datterselskap PKH Eiendomsinvest AS. Selskapets virksomhet er utleie av eiendom, herunder drift og forvaltning av egen eiendom. Selskapet eier kontor- og lagerbygginger med adresse Håndverksveien 13, 15 og 17, Langhus, som ble kjøpt av PKH Eiendomsinvest i 15. desember 2020. Driftsresultatet for 2020 var 5,7 millioner kroner og resultatet før skatt var minus 0,9 millioner kroner.

NOTE 14 Obligasjoner til amortisert kost og utlån og fordringer (1 000 kr)**Selskapsporteføljen****Obligasjoner til amortisert kost**

Debitorkategori	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansinstitusjoner	51 500	51 426	51 291	54 437
Offentlig sektor	64 000	64 045	64 051	68 015
Andre utstedere	242 719	242 827	242 956	254 478
Sum		358 298	358 298	376 930

Opptjent ikke forfalte renter			4 286	
Sum			362 584	

Modifisert durasjon	5,3			
Gjennomsnittlig effektiv rente	3,5 %			

Beholdningsendringer:

Inngående balanse	282 834			
Netto tilgang/avgang	75 464			
Opptjent ikke forfalte renter	4 286			
Utgående balanse	362 584			

Utlån og fordringer

Styret har vedtatt en egen policy for utlån til medlemmer i PKH. Medlemmer som er innmeldt i PKH kan søke lån. Det vil si at det ytes lån til ansatte hos helseforetakene som har pensjonsordning i PKH. Medlemmer som mottar pensjon kan også søke om lån.

Det ytes lån inntil tre ganger husholdningens inntekt innenfor 80 prosent av lånetakst med første prioritets pant i primærbolig. Sannsynligheten for tap i utlånsporteføljen er svært liten så det er ikke foretatt noen avsetning for tap ved utgangen av året.

	2020	2019
Lån til medlemmer	101 381	122 449
Påløpte renter	362	710
Bokførte utlån	101 743	123 159
2.3.2 Utlån og fordringer selskapsportefølje	405 993	197 187

Kollektivporteføljen
Obligasjoner til amortisert kost

Debitorkategori	Pålydende verdi	Anskaffelses-kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansinstitusjoner	707 000	705 765	703 954	746 782
Offentlig sektor	872 000	872 615	872 699	924 854
Andre utstedere	3 210 348	3 214 538	3 213 725	3 364 617
Sum		4 792 918	4 790 378	5 036 253
Opptjent ikke forfalte renter			56 645	
Sum			4 847 023	

Modifisert durasjon	5,3
Gjennomsnittlig effektiv rente	3,5 %

Beholdningsendringer:

Inngående balanse	3 759 461
Netto tilgang/avgang	1 030 917
Opptjent ikke forfalte renter	56 645
Utgående balanse	4 847 023

	2020	2019
6.3.2 Utlån og fordringer kollektivportefølje	4 847 023	3 759 461

NOTE 15 Aksjer og fondsandeler – kategorisert til virkelig verdi over resultat (1 000 kr)

Selskapsportefølje	Anskaffelses- kost	Balanseverdi	Virkelig verdi hierarki
Norske og utenlandske aksjer			
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS (selskap)	2 997	3 622	3
<i>Sum norske og utenlandske aksjer</i>	<i>2 997</i>	<i>3 622</i>	
Utenlandske aksjefond			
KLP Aksjeglobal Indeks II	232 970	258 141	1
Nordea Stabile Aksjer Global	100 000	95 710	1
<i>Sum utenlandske aksjefond</i>	<i>332 970</i>	<i>353 851</i>	
Andeler i KS/ANS i eiendomsselskaper			
Aberdeen Norge I IS (selskap)	312 611	358 610	3
<i>Sum KS/ANS eiendomsselskaper</i>	<i>312 611</i>	<i>358 610</i>	
<i>Sum aksjer og fondsandeler</i>	<i>648 578</i>	<i>716 083</i>	
2.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost) – selskapsportefølje		716 083	

Totalt ga aksjer og fondsandeler en avkastning på 8,6 prosent for 2020.

Tallene inkluderer valutasikringer på disse investeringene. Investeringene i fondsandeler er en veldiversifisert portefølje. Porteføljen er spredt på ulike forvaltningsselskaper, egenkapitalinstrumenter og regioner. Konsolidert vil utlån og aksjer datterselskap være inkludert i direkteieid eiendom.

Kollektivportefølje

	Anskaffelses- kost	Balanseverdi	Virkelig verdi hierarki
Norske og utenlandske aksjer			
Norreak AS	23 269	20 775	3
Union Core Real Estate Fund AS	1 500	1 689	3
Pareto Eiendomsfellesskap AS	2 271	2 569	3
Olav Thon Eiendomsselskap	50 354	70 648	1
Pandox B	49 002	75 806	1
Hirco PLC	10 497	0	3
<i>Sum norske og utenlandske aksjer</i>	<i>136 893</i>	<i>171 486</i>	
Norske aksjefond			
Arctic Norwegian Equities Class D	266 074	441 057	1
KLP AksjeNorge Indeks	400 016	454 687	1
Alfred Berg Norge Inst	74 794	554 016	1
<i>Sum norske aksjefond</i>	<i>740 884</i>	<i>1 449 760</i>	
Utenlandske aksjefond			
C WorldWide Asia A	370 000	497 199	1
Baillie Gifford Wldwd Glb Alp Choice HBA	213 713	422 575	1
Ardevora GLEQ C NOK	378 899	762 396	1
Odin Sverige II	113 634	716 760	1
KLP AksjeGlobal Indeks I	100 002	108 890	1
KLP Aksjeglobal Indeks II	905 059	1 394 805	1
Nordea Stabile Aksjer Global	682 857	985 530	1
DNB Teknologi	300 830	378 740	1
Sector Healthcare Value Fund	319 833	331 300	1
<i>Sum utenlandske aksjefond</i>	<i>3 384 825</i>	<i>5 598 193</i>	

Andeler i KS/ANS i eiendomsselskaper

Harbert European Real Estate Fund	52 129	52 284	3
Aberdeen IPP Asia	25 661	120	3
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	440 798	534 128	3
Union Core Real Estate Fund IS	147 276	167 338	3
Pareto Eiendomsfelleskap IS	207 190	254 291	3
Profi Fastigheter IV	70 703	155 152	3
Sum KS/ANS eiendomsselskaper	943 757	1 163 312	

Alternative investeringsfond

DNB Private Equity IV IS	65 173	77 484	3
Norgesinvestor IV A	21 178	17 302	3
Norgesinvestor IV B	2 353	1 922	3
Storebrand International Private Equity 18 Limited	40 000	41 142	3
Storebrand International Private Equity 19 Limited	37 500	35 955	3
Danske PEP III EUR	10 750	2 486	3
Danske PEP III USD	6 555	4 905	3
Danske PEP IV EUR	22 891	17 595	3
Danske PEP IV USD	21 975	18 635	3
Saga VI EUR	51 967	64 392	3
Saga VI USD	39 851	47 288	3
CS Global Infrastructure Fund	2 133	5 528	3
Waste Resources Fund L.P.	29 769	2 745	3
MV Partners Subordinated IV	74 661	82 367	3
Nordkinn Fixed Income Macro	113 710	118 456	3
Northzone VI	32 669	34 650	3
Northzone IX	26 329	47 491	3
Global Infrastructure Partners III	101 405	100 289	3
Global Infrastructure Partners IV	7 753	889	3
Copenhagen Infrastructure III	83 632	99 827	3
China New Enterprise Investment Fund II	31 746	127 589	3
Sector Zen Fund Class C USD	97 906	111 624	1
Cheyne European Strategic Value Credit Fund Class 1 Series E	85 000	91 996	3
Idekapital Fund 2 IS	4 444	4 444	3
Cubera Int.PE 20	7 897	7 106	3
Sector Healthcare	47 100	101 779	1
Sum alternative investeringsfond	1 066 348	1 265 888	

Sum aksjer og fondsandeler	6 272 708	9 648 640	
-----------------------------------	------------------	------------------	--

6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost) – kollektivportefølje	9 648 640
--	------------------

Beskrivelse av nivåene	Nivå
Aktivt marked	1
Avledet av aktivt marked	2
Ikke aktivt marked	3

Verdivurderinger for nivå 3 fondseideler er hentet fra forvalternes siste offentliggjorte verdivurderingsrapporter. Dersom det har kommet vesentlig ny informasjon etter sist offentliggjorte verdivurderingsrapport er dette hensyntatt.

Totalt ga aksjer og fondsandeler en avkastning på 12,6 prosent for 2020. Tallene inkluderer valutasikringer på disse investeringene. Investeringene i fondsandeler er en veldiversifisert portefølje. Porteføljen er spredt på ulike forvaltningselskaper, egenkapitalinstrumenter og regioner. Konsolidert vil utlån og aksjer datterselskap være inkludert i direkte eiet eiendom.

Dersom alternative investeringer på nivå 3 stresstestes med +/- 10 prosent endring i markedsverdi vil markedsverdisensitiviteten være +/- 116 millioner kroner.

Kommitert, ikke innkalt kapital vedr. investeringer i eiendomsfond/selskaper, private equity fond, private debt fond og infrastruktur fond utgjør ved utgangen av året ca. kr. 1,6 milliarder kroner.

Aksjer og andeler som måles til virkelig verdi fordelt på nivå samlet for selskaps- og kollektivporteføljen (1000 kr)

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Aksjer og andeler	7 761 662		2 603 062	10 364 724

NOTE 16 Obligasjoner og obligasjonsfond (1 000 kr)**Selskapsportefølje**

	Anskaffelseskost	Balanseverdi	Virkelig verdi hierarki
Norske obligasjonsfond			
Nordea Obligasjon III	650 134	658 017	2
<i>Sum norske obligasjonsfond</i>	<i>650 134</i>	<i>658 017</i>	

Utenlandske obligasjonsfond

Alfred Berg Nordic Investment Grade Inst	313 600	328 127	2
BlueBay Global High Yield ESG Bond Fund	40 226	48 271	2
<i>Sum utenlandske obligasjonsfond</i>	<i>353 825</i>	<i>376 398</i>	

<i>Sum obligasjoner og andre verdipapir med fast verdijustert avkastning</i>	<i>1 003 959</i>	<i>1 034 415</i>	
--	------------------	------------------	--

<i>2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast verdijustert avkastning inkl. opptjente renter - selskapsportefølje</i>		<i>1 034 415</i>	
--	--	------------------	--

Omløpsporteføljen av norske omløpsobligasjoner hadde en avkastning på 4,3 prosent, og globale omløpsobligasjoner inklusive high yield hadde en avkastning på 3,2 prosent inklusive valutasikring. Durasjonen på den norske- og globale renteporteføljen var på henholdsvis 2,6 og 1,3.

Debitorkategori	Pålydende	Anskaffelseskost	Balanseverdi inkl. påløpte renter	Virkelig verdi hierarki
Offentlig sektor		2 127 702	2 157 612	2
Finansinstitusjoner		5 105 822	5 234 561	2
Andre utstedere		1 576 338	1 600 447	2
<i>Sum omløpsobligasjoner - diskresjonære porteføljer (kollektiv)</i>		<i>8 809 862</i>	<i>8 992 620</i>	

Utenlandske obligasjonsfond	Anskaffelseskost	Balanseverdi	
BlueBay Global High Yield ESG Bond Fund	767 139	904 466	2
Arctic High Return Class D	602 736	618 853	2
Arctic Nordic Investment Grade	1 007 533	1 044 599	2
DNB Low Carbon Credit	1 642 179	1 707 076	2
<i>Sum utenlandske obligasjonsfond</i>	<i>4 019 587</i>	<i>4 274 993</i>	

<i>Sum obligasjoner og andre verdipapir med fast verdijustert avkastning</i>	<i>12 829 448</i>	<i>13 267 614</i>	
--	-------------------	-------------------	--

<i>6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast verdijustert avkastning inkl. opptjente renter - kollektivportefølje</i>		<i>13 267 614</i>	
---	--	-------------------	--

Omløpsporteføljen av norske omløpsobligasjoner hadde en avkastning på 4,8 prosent, og globale omløpsobligasjoner inklusive high yield hadde en avkastning på 4,4 prosent inklusive valutasikring. Durasjonen på den norske- og globale renteporteføljen var på henholdsvis 2,7 og 2,4.

NOTE 17 Finansielle derivater (1 000 kr)

Finansielle derivater klassifisert som omløpsmidler/kortsiktig gjeld	Pålydende verdi i utenlandsk valuta	Eiendeler/Gjeld
Valutaavtale SEK	880 000	-338
Valutaavtale USD	150 000	83 909
Valutaavtale EUR	78 000	8 420
Valutaavtale CHF	2 200	141
Valutaavtale GBP	6 000	779
Valutaavtale JPY	1 100 000	2 347
Basisswap Float (NOK)	-2 800 000	-2 797 371
Renteswap Fixed (NOK)	2 800 000	2 791 404
Option CBOE S&P INDEX500 Jan 2021 Put 2.800		-265
Option CBOE S&P INDEX500 Jan 2021 Put 3.150		661
Sum		89 687

91 prosent av aksjeporteføljen og 100 prosent av obligasjonsporteføljen i utenlandsk valuta var sikret per 31.12.2020.

NOTE 18 Risikoer og risikostyring**Forretningsmessig risiko**

Forretningsmessig risiko defineres som risikoen for manglende samsvar mellom endringer i inntekter og kostnader fra andre forhold enn forsikringsrisiko, markedsrisiko, motpartsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko. De vesentligste identifiserte risikofaktorene er endringer i regelverk for pensjonskasser som IORP II med skjerpede krav til virksomhetsstyring og fremtidige regnskapsregler for forsikringskontrakter (IFRS 4).

Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko er risiko for at forsikringspremier og reserveringer blir utilstrekkelig for den risiko som tegnes gjennom pensjonskassens avtaler. Forsikringsrisikoen er knyttet til usikkerhet i estimater for levealder samt forskjellige former for uførhet. Forsikringsrisiko reduseres ved at pensjonskassen opprettholder et tilstrekkelig premienivå og setter av til forsikringsmessige avsetninger.

Styret i PKH har vedtatt en policy for forsikringsrisiko med målsetting om et forsikringsteknisk beregningsgrunnlag som gir et positivt risikoresultat og 50 prosent avsetning til Risikoutjevningfondet fra risikoresultatet, men innenfor maksimal grense i Forsikringsvirksomhetsloven.

Risiko- og administrasjonsresultatet følges opp kvartalsvis av styret. Det forsikringstekniske oppgjøret kontrolleres av pensjonskassens ansvarshavende aktuar.

Finansiell risiko

Den samlede finansielle risikoen i PKH er i hovedsak knyttet opp mot pensjonskassens evne til å innfri den årlige rentegarantien til kundene. Dersom avkastningen ikke er tilstrekkelig til å dekke garantien vil manglende avkastning dekkes gjennom bruk av kursreserver og tilleggsavsetninger.

Finansiell risiko deles vanligvis inn i tre hovedkategorier; markedsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko. Styret fastsetter rammene for hver av disse i PKHs policy for kapitalforvaltning som revideres minimum årlig.

Markedsrisiko

Markedsrisiko innebærer risikoen for at et finansielt instruments virkelig verdi vil svinge på grunn av endringer i markedspriser. Dette kan være endringer i rentenivå, aksjemarkedet, eiendomsmarkedet, endring i kursen på utenlandsk valuta, endring i kredittspreader samt konsentrasjonsrisiko. Risikoen styres gjennom at det er definert rammer for ulike aktivaklasser, diversifisering mellom geografiske områder, krav til forvaltere, durasjon i renteporteføljer, valutasikring på utenlandske papirer og en målsatt bufferkapitalutnyttelse.

Kredittrisiko

Kredittrisiko innebærer risikoen for at en part i et finansielt instrument påfører pensjonskassen et finansielt tap ved ikke å innfri en fordring eller lån. Risikoen styres gjennom at det er krav om investment grade i rating på utstedere. Investeringsstrategien stiller også krav til diversifisering på geografi og maks/min nivåer på durasjon.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko innebærer risikoen for at pensjonskassen vil støte på vanskeligheter med å oppfylle sine plikter tilknyttet finansielle forpliktelser. PKH har som policy å ha likvide midler tilsvarende tre måneders likviditetsbehov i daglig drift. Den faktiske aktivaallokeringen er betydelig mer likvid enn det som kreves i henhold til likviditetsrammen.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige – eller sviktende interne prosesser, systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Pensjonskassen har også definert compliance risiko som del av operasjonell risiko. Styret i pensjonskassen har vedtatt en egen policy for operasjonell risiko som revideres årlig. Forøvrig bygger internkontrollen i PKH på prinsipper og systematikk som er nedfelt i risikostyringsforskriften. Det gjennomføres periodisk vurdering av operasjonell risiko med kartlegging av risikoer og utforming av nødvendige tiltak for å redusere eller styre risikoene. Det er etablert egen rutine for hendelsesregister i pensjonskassen.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko defineres som risiko for tap som følge av at motparter i fordringer (herunder derivater, bankinnskudd og lån med pant i eiendom) ikke kan møte sine forpliktelser. Motpartsrisikoen styres gjennom kun godt kapitaliserte banker som bankforbindelser og lav LTV (loan to value) og pantesikkerhet.

Soliditetskrav for pensjonskasser

Nytt soliditetskrav trådte i kraft 01.01.2019 for pensjonskasser. Kravet skal fange opp risiko i hele virksomheten, og er basert på markedsverdier, på samme måte som Solvens II-kravet for forsikringsforetak. Måling av de ulike risikoer i hele virksomheten (det såkalte solvenskapitalkravet) bergenes og sammenstilles mot den ansvarlige kapitalen. I den anledning anvendes Finanstilsynets standard beregningsmodell.

Solvenskapitaldekning

Solvenskapitalkravet pr. 31.12 består av følgende elementer:

(Millioner kroner)	2020	Endelig rapport 2019	2019
Renterisiko	408	761	761
Aksjerisiko	3 419	2 899	2 899
Eiendomrisiko	925	876	876
Valutarisiko	226	214	214
Kreditrisiko	1 618	1 444	1 444
Korrelasjonsgevinst markedsrisiko	-1 061	-1 308	-1 309
Forsikringsrisiko eks. avgangrisiko	472	404	2 144
Avgangrisiko	1 078	1 742	
Motpartrisiko	63	41	41
Operasjonell risiko	127	109	-1 253
Korrelasjonsgevinst totalrisiko	-1 020	-1 254	107
Justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt	-938	-889	-889
Samlet solvenskapitalkrav	5 317	5 039	5 037

Samlet solvenskapitalkrav etter forskrift om pensjonsforetak kap. 4 var på 5 317 millioner kr per 31.12.2020

Pensjonskassens solvenssituasjon viser pr 31.12.2020:

(Millioner kroner)	2020	Endelig rapport 2019	Rapport januar 2019
Innskutt EK	906	836	836
Risikoutjevningfond	293	486	493
Annen EK	1 369	1 232	1 228
Supplerende kapital	586	0	0
Tilleggsavsetninger	1 979	1 656	1 656
Kursreguleringsfond	3 845	3 140	3 140
Justering i avsetninger ved overgang til markedsverdi og korreksjon for beste estimat død/uførhet	1 105	2 158	2 157
Merverdi (eller mindreverdi) av eiendeler utover bokført verdi	243	35	35
Beste estimat for død og uførhet som gir buffer i fht dagens avsetninger	137	115	115
Ansvarlig kapital	10 463	9 658	9 661
Samlet solvenskapitalkrav	5 317	5 037	5 037
Overskudd/underskudd (+/-) av ansvarlige kapital	5 146	4 621	4 624
	2020	2019	2019
Solvenskapitaldekningen	197 %	192 %	192 %

Fristen for innsending av solvenskapitaldekning til Finanstilsynet er 31. januar påfølgende år. Årsregnskapet med disponeringer blir imidlertid vedtatt av styret etter denne datoen. Oppdatert solvenskapitaldekningsberegninger oversendes Finanstilsynet etter at styret har vedtatt årsregnskapet.

NOTE 19 Utlån og fordringer (1 000 kr)

Fordringer i balansen består av:

	Selskap	Kollektiv	2019
Sikring av derivater	0	-68 950	0
Fordringer på diverse forvaltere - uoppgjorte transaksjoner	-1	205	120
Mellomværende konsernbidrag, Grønland 55 AS	0	113 870	10 979
Mellomværende konsernbidrag, PKH Eiendomsinvest AS	0	0	86 338
Forfalt utbytte	0	4 906	12 429
Forskuddsbetalt premie	0	0	148 617
Fordringer på ansatte	0	0	3
Fordring på pensjon	1 464	0	2 139
Justering fordring mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Kollektiv)	0	-58 969	-151 664
Justering fordring mellom Selskaps- og kollektivporteføljen (Selskap)	58 969	0	151 664
Sum fordringer	60 432	-8 938	260 705
Bankkontoer, klassifisert som fordringer:			
Forvalterkontoer	31 225	254 412	18 909
DnB - forvalter	0	0	338 771
Andre bankkontoer	0	323 347	137 144
Sum forvaltningskontoer	31 225	577 758	494 823
Sum fordringer og forvaltningskontoer	91 657	568 820	755 528
Fordelt på:			
3.2 Andre fordringer - selskapsporteføljen	60 449	0	153 806
2.4.3 Utlån og fordringer - selskapsporteføljen	31 208	0	120
6.4.3 Utlån og fordringer - kollektivporteføljen	0	568 820	601 602
Sum begge porteføljer	91 657	568 820	755 528

Skattetreksmidler holdes på egen bankkonto. Innestående saldo 18 821 tusen kr er tilstrekkelig til å dekke skyldig skattetrekk pr. 31.12.2020

NOTE 20 Andre avsetninger og forpliktelser (1 000 kr)**Andre forpliktelser – Selskapsporteføljen**

	2020	2019
<i>Leverandørgjeld</i>		
Helse Sør-Øst RHF	313	0
Sykehuspartner HF	0	3
Diverse leverandører	1 218	1 865
<i>Sum leverandørgjeld</i>	<i>1 531</i>	<i>1 868</i>
Avsetning for ubetalte refusjoner fra tidligere år	1 369	1 369
Tilgode pensjon	1 106	25
Tilgode innbetalt AFP 62-64	2 996	1 447
Gjeld til meglere	102	12 074
<i>Sum forpliktelser</i>	<i>5 573</i>	<i>14 915</i>
<i>16.3 Andre forpliktelser</i>	<i>7 104</i>	<i>16 783</i>

Andre forpliktelser – Kollektivporteføljen

	2020	2019
Forsukksbetalt premie	277 814	0
<i>Sum forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp kollektivporteføljen linje 16.2.2</i>	<i>277 814</i>	<i>0</i>

Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter i Selskapsporteføljen

Diverse avsatte kostnader	2 106	2 980
<i>17.2 Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter</i>	<i>2 106</i>	<i>2 980</i>

NOTE 21 Solvensmargin (1 000 kr)

Kravet til Solvensmarginkapital bestemmes av størrelsen og sammensetningen av pensjonskassens forpliktelser. Pr. 31.12.2020 er kravet beregnet å utgjøre 1 083 576 tusen kr. Dekningen av kapitalkravet er som følger:

	2020	2019
Sum innskutt egenkapital	906 093	836 393
Sum opptjent egenkapital (ekskl. risikoutjevningssfond og merverdier i selskapsporteføljen)	1 271 402	1 159 196
50 % av tilleggsavsetninger	989 491	828 073
50 % av risikoutjevningssfond	146 695	243 003
Solvensmarginkapital	3 313 682	3 066 665

Med dette utgjør solvensmarginkapitalen 305,8 prosent av kravet i 2020.

NOTE 22 Fordeling av egenkapital på helseforetak (1 000 kr)

	Akershus universitets- sykehus HF	Oslo universitets- sykehus HF	Sykehus- partner HF	Vestre Viken HF	Sunnaas sykehus HF	Helse Sør-Øst RHF	SUM
Innskutt egenkapital 01.01.2014	106 969	94 673	8 298	176 281	4 361	4 854	395 437
Omsetning av EK bevis – 01.01 – innskutt	-29 663	31 181	5 133	-13 253	3 084	3 518	
Opptjent egenkapital 01.01.2014	248 416	14 390		186 772	2 116		451 695
Omsetning av EK bevis – 01.01 – opptjent	-69 041	70 655	5 459	-14 096	3 280	3 742	
Sum egenkapital 01.01.2014	256 682	210 901	18 890	335 704	12 841	12 114	847 132
Innskudd 2014 – styrevedtak 10.12	43 000	41 000	6 000	56 000	2 000	2 000	150 000
Opptjent egenkapital 2014 – fordelt	44 772	30 205	3 351	53 947	1 738	1 587	135 600
Sum egenkapital 31.12.2014	344 454	282 105	28 241	445 652	16 579	15 701	1 132 732
Innskudd 2015 – styrevedtak 10.12	1 622	26 753	4 860	8 518	842	1 362	43 957
RUF – ufordelt							166 273
Opptjent egenkapital 2015	37 117	35 124	4 480	47 314	1 941	1 792	127 766
Sum egenkapital 31.12.2015	383 192	343 982	37 581	501 484	19 361	18 855	1 470 729
Innskudd 2016 – styrevedtak 28.09	4 386	28 369	5 436	7 620	245	2 094	48 150
RUF – ufordelt							8 709
Opptjent egenkapital 2016	54 070	52 744	6 383	70 028	2 809	2 798	188 831
Sum egenkapital 31.12.2016	441 648	425 095	49 400	579 131	22 415	23 747	1 716 419
Innskudd 2017 – ihht styrevedtak 30.08.2017	8 970	30 918	4 047	6 685	1 107	372	52 098
RUF – ufordelt							243 307
Opptjent egenkapital 2017	71 255	72 683	8 883	92 087	3 737	3 806	252 451
Sum egenkapital 31.12.2017	521 873	528 696	62 330	677 903	27 259	27 925	2 264 276
Innskudd 2018 – ihht styrevedtak 29.08.2018	9 803	36 274	5 494	2 977	567	526	55 641
RUF – ufordelt							56 466
Opptjent egenkapital 2018	-30 800	-30 225	-3 435	-40 206	-1 567	-1 653	-107 886
Sum egenkapital 31.12.2018	500 875	534 745	64 389	640 674	26 260	26 797	2 268 497
Innskudd 2019 – ihht styrevedtak 15.09.2019	22 217	42 307	6 486	17 233	1 446	1 421	91 110
RUF – ufordelt							11 252
Opptjent egenkapital 2019	50 686	56 250	6 995	63 883	2 700	2 720	183 235
Sum egenkapital 31.12.2019	573 778	633 303	77 871	721 790	30 406	30 938	2 554 093
Innskudd 2020 - ihht styrevedtak 26.08.2020	3 349	61 088	3 857			1 407	69 701
RUF - ufordelt							-192 617
Opptjent egenkapital 2020	37 624	34 923	7 590	52 344	2 210	2 980	137 671
Sum egenkapital 31.12.2020	614 751	729 314	89 318	774 134	32 616	35 324	2 568 848

NOTE 23 Bevegelser i forsikringsforpliktelse (1 000 kr)

	Premiereserve	Tilleggsavsetning	Kursreguleringsfond	Premiefond
1. Inngående balanse	21 560 647	1 656 146	3 140 155	381 978
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
2.1 Netto resultatførte avsetninger	1 891 924 ¹	322 836	705 135	535 454 ²
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet				25 272
2.3 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene				29 635
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	1 891 924	322 836	705 135	590 362
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse				
3.1 Overføringer mellom fond				-66 200
3.2 Overføringer til/fra pensjonskassen				
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	-	-	-	-66 200
4. Utgående balanse	23 452 572	1 978 982	3 845 290	906 140

1) Årets bevegelser i premiereserven: Det ble i 2018 avtalt innføring av en helt ny pensjonsordning for offentlig ansatte født etter 1962. Denne ble vedtatt innført av Stortinget i juni 2019 med virkning fra 1. januar 2020. Fra samme tidspunkt gjelder ny bransjeavtale om standardberegnet folketrygd i offentlig tjenestepensjon vedtatt av Finans Norge. I tillegg gjelder overgangsregler for årskullene 1963-1970. Ny offentlig tjenestepensjon bidro til en frigjøring av midler som beløp seg til 360,0 millioner kroner. Premiereserven ble tilsvarende redusert med 360 millioner kroner. Det ble i 2020 vedtatt å styrke tariffen for opplevelsrisiko i legeordningen. Det medførte en ekstra avsetning til premiereserven med 294,4 millioner kroner. Tariffendringen er finansiert ved bruk av risikoutjevningssfond og opptjent egenkapital. Det er vedtatt å bruke deler av årets renteresultat for å senke grunnlagsrenten fra 2,3 prosent til 2,2 prosent. Dette beløper seg til 436,7 millioner kroner og øker premiereserven tilsvarende. Søknad er i den anledning sendt til Finanstilsynet. Ytterligere bevegelser i premiereserven er forklart med at premiereserven er tilført en garantert avkastning på 515,4 millioner kroner fra renteresultatet samt en generell økning i periodens forpliktelse på grunn av reguleringer og et år til med opptjening for aktive i bestanden. Dette er finansiert gjennom forsikringspremier. Se nedenfor for ytterligere spesifikasjoner av bevegelser i premiereserven.

2) Årets bevegelse i premiefond: Frigjøring av premiereserve på grunn av ny offentlig tjenestepensjon skal i sin helhet tilføres premiefondet. Se nedenfor for ytterligere spesifikasjoner av bevegelser i premiefondet.

Midler som ble frigjort som følge av endringene i tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor er overført til premiefondet med 360 millioner kroner. Risikoresultatet for 2020 er negativt med 235,1 millioner kroner etter endring i opplevelsstariffen til Legeordningen. Tariffendringen er finansiert ved overføring fra risikoutjevningssfond og opptjent egenkapital på til sammen 294,4 millioner kroner.

Premiereserve 01.01.2020	21 385 647
Premier	1 816 084
Utbetalinger	-575 406
Overføringer	-252
Frigjort admin. reserve	-15 536
Garanterte renter	515 363
Overført til premiefond	-520 138
Risikoresultat	235 139
Overført fra teknisk resultat	436 671
13.1 Premiereserve 31.12.2020	23 277 572
Tilleggsavsetninger 01.01.2020	1 656 146
Avsatt	322 836
13.2 Tilleggsavsetninger 31.12.2020	1 978 982
Erstatningsavsetninger 01.01.2020	175 000
13.1 Erstatningsavsetninger 31.12.2020	175 000
Premiefond 01.01.2020	381 978
Garantert rente, 2,0 % p.a.	15 316
Tilbakeført fra reserve	520 138
Benyttet til premiebetaling	-66 200
Fra årets renteresultat	25 272
Fra årets risikoresultat	29 635
13.4 Premiefond 31.12.2020	906 140
Risikoutjevningssfond 01.01.2020	486 007
Avkastning til risikoutjevningssfondet	13 275
Overført til risikoutjevningssfond	-205 892
– herav overført til premiereserven	-235 527
– herav tilført av årets risikoresultat	29 635
11.1 Risikoutjevningssfond 31.12.2020	293 390

Erstatningsavsetninger er i balansen regnskapsført som en del av premiereserven.

NOTE 24 Følsomhetsberegning av premiereserven

Beregningsforutsetning	Endring	Effekt på brutto premiereserve	
		1000 kr	Prosent
Dødelighet	- 10%	496 957	2,1 %
Uførhet	+ 15%	90 672	0,4 %

Tabellen viser effekten på premiereserven (i tusen kr.) ved en økning i dødelighet på 10 prosent, og ved en øking i uførehypighet på 15 prosent.

NOTE 25 Bestand, antall medlemmer**Fellesordningen:**

	Akershus universitets- sykehus HF	Oslo universitets- sykehus HF	Sunnaas sykehus HF	Sykehus- partner	Helse Sør-Øst RHF	Vestre Viken HF	PKH	SUM
Aktivt medlem	4 507	8 056	411	1 549	147	4 381	19	19 070
Oppsatt	10 492	14 397	1 042	1 054	227	13 046	6	40 264
AFP 65/67	70	36	5	17	4	63		195
Alderspensionist	2 211	575	122	89	53	3 513	1	6 564
Barnepensionist	18	40		6		25		89
Ektefellepensionist	161	64	5	8	4	373		615
Uførepensionist	653	494	43	65	11	917	1	2 184
Sum	18 112	23 662	1 628	2 788	446	22 318	27	68 981

Legeordningen:

	Akershus universitets- sykehus HF	Oslo universitets- sykehus HF	Sunnaas sykehus HF	Vestre Viken HF	SUM
Aktivt medlem	1 226	2 555	57	1 220	5 058
Oppsatt	2 329	4 418	148	2 191	9 086
AFP	8	7		10	25
Alderspensionist	330	708	22	267	1 327
Barnepensionist	7	19	2	8	36
Ektefellepensionist	62	144	5	38	249
Uførepensionist	52	100	4	43	199
Sum	4 014	7 951	238	3 777	15 980

NOTE 26 Premiefond (1 000 kr)

	2020	2019	2018
Premiefond 31.12.	906 140	381 978	475 125
Årets premie	1 919 353	2 145 123	1 974 539
Premiefondets størrelse i forhold til årets premie	47,2 %	17,8 %	24,1 %

Premiefondets anvendelse de siste 3 år:

	2020	2019	2018
Inngående balanse	381 978	475 125	737 082
Innbetalt til premiefond			
Benyttet til premiebetaling	-66 200	-188 700	-421 217
Overføringer i løpet av året	520 138	69 515	58 391
Overført ved flytting		4 330	
Garantert rente, 2,0 % p.a.	15 316	7 201	7 330
Fra årets renteresultat	25 272	1 332	52 968
Fra årets risikoresultat	29 635	13 174	40 571
Utgående balanse	906 140	381 978	475 125

Premiefond fordeles pr. foretak, men kontoføring gjøres først etter at årsregnskapet er avlagt.

Frigjøring av midler som følge av ny offentlig tjenstepensjon med 360 millioner kroner er ført over resultatet og tilbake til kundens premiefond.

NOTE 27 Transaksjoner med nærstående (1 000 kr)

	2020		2019	
	Innbetalt premie	Innbetalt AFP	Innbetalt premie	Innbetalt AFP
Akershus universitetssykehus HF	587 831	12 031	440 313	12 255
Helse Sør-Øst RHF	22 047	138	21 510	
Sykehuspartner HF	131 222	5 995	110 654	3 845
Oslo universitetssykehus HF	916 183	11 198	684 934	9 315
Sunnaas sykehus HF	33 468	911	26 490	771
Vestre Viken HF	586 551	1 320	517 657	12 565
PKH	2 437		1 418	
Sum	2 279 738	31 592	1 802 975	38 751
Diverse administrasjonskostnader inkl. internrevisjon:	2020	2019		
Helse Sør-Øst RHF	625	738		
Sum	625	738		

NOTE 28 Tilflyttet eller overførte midler (1 000 kr)

	2020	2020	2019	2019
	Antall medlemmer	Beløp (1 000 kr)	Antall medlemmer	Beløp (1 000 kr)
Tilflyttet premiefond		0		4 330
Tilflyttet midler fra andre forsikringsforetak/pensjonsforetak				4 330
Overført premiereserve	1	252		0
Overført midler til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	1	252		
<i>Sum netto overføring</i>		252		4 330

NOTE 29 Hendelser etter balansedagen

Det har ikke inntruffet hendelser etter balansedagen som har vesentlig betydning for pensjonskassens stilling og resultat. Pandemien som inntraff i 2020 anses ikke å ha skapt vesentlig vedvarende usikkerhet om pensjonskassens evne til fortsatt drift.

Årsregnskapet er derfor avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

6.7 Revisors beretning

Til styret i Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdets årsregnskap som består av balanse per 31. desember 2020, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2020, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

---

*PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapførerselskap*

Uavhengig revisors beretning - Pensjonskassen for helseforetakene i hovedstadsområdet

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til:
<https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 24. mars 2021
PricewaterhouseCoopers AS

Thomas Steffensen
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

6.8 Aktuarberetning

GABLER

AKTUARBERETNING FOR 2020 FOR PENSJONSKASSEN FOR HELSEFORETAKENE I HOVEDSTADSOMRÅDET

Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS er ansvarshavende aktuar for PKH. Som pensjonskassens ansvarshavende aktuar skal vi sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte.

Etter vår vurdering er dette forholdet i samsvar med lov og forskrifter, og pensjonskassen oppfyller gjeldende krav til avsetninger. Fordelingen i henhold til Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-13 (Tilordning av avkastning, overskudd) og § 3-14 (Overskudd på risikoresultatet) er vurdert å være i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-18 (Anvendelse av overskudd tilordnet kontraktene).

Pensjonskassen har benyttet pristariffer som er meldt til Finanstilsynet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-7 (Meldeplikt og tilsyn med pristariffer). I Fellesordningen benyttes beregningsgrunnlaget K2013 for dødelighet og et tilpasset grunnlag for uførhet. I Legeordningen benyttes K2013 forsterket med om lag 26 % for menn og 8 % for kvinner, og et tilpasset grunnlag for uførhet. Forsterkningen økte fra tidligere 5 % for både kvinner og menn pr. 01.01.2020. Tilpasningen av uføregrunnlagene skjedde sist pr. 31.12.2017.

Premiereserven for de kontraktfastsatte forpliktelsene er beregnet i samsvar med Lov om Forsikringsvirksomhet § 3-9 (Premiereserve knyttet til kontraktfastsatte forpliktelser).

Forsikringsteknisk resultat og dets anvendelse fordelte seg slik i 2020:

Resultatelement (tusen kr)		Resultat tilordnet				
		Premiereserve	Premiefond	Tilleggs- avsetning	Risikoutjevning- fond	Opptjent egenkapital
Administrasjons- resultat	1.681	-	-	-	-	1.681
Renteresultat	798.055	436.671	25.272	322.836	13.276	-
Risikoresultat	-235.139	-	29.635	-	-205.892	-58.882
Rentegarantipremie	64.683	-	-	-	-	64.683
Til sammen	629.280	436.671	54.907	322.836	-192.616	7.482

Gjennomsnittlig grunnlagsrente er 2,3 % før disponering og 2,2 % etter disponering. Beregningsrente for premie var 2,0 % i 2020.

Solvenskapitaldekningen pr. 31.12.2020 er 197 % uten overgangsregel.

Oslo, 24. mars 2021
For Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS
Et selskap i Gabler-konsernet

Pål Lillevold
Aktuar

Henrik Paulov Hammer
Aktuar

Ordlister

<i>Ordlister</i>	<i>Definisjon</i>
Administrasjonsreserve	Administrasjonsreserve er en lovbestemt avsetning innen kollektiv rente- og pensjonsforsikring. Den avsatte administrasjonsreserven inngår i premiereserven og inneholder avsetning til dekning av fremtidige administrasjonskostnader inklusiv oppgjørskostnader.
Administrasjonsresultat	Administrasjonsresultatet viser forholdet mellom de premiene for administrasjon som er betalt og de faktiske kostnader for å administrere avtalene i pensjonskassen.
Bokført avkastning	Bokført avkastning er realisert avkastning som er sikret gjennom disposisjoner som salg av eiendeler.
Differanseavkastning	Avkastningen til porteføljen fratrukket avkastningen til referanseindeks. Beskriver hvorvidt forvalter har oppnådd merverdi gjennom å avvike fra referanseindeksens sammensetning.
Egenkapital	Egenkapital består av innskutt kapital, opptjent egenkapital inkludert risikoutjevningfondet og fond for urealiserte verdier i selskapsporteføljen.
Forsikringsrisiko	Forsikringsrisiko er risiko for tap som følge av endret uføre eller dødelighetsintensitet.
Garantert rente	Rente som blir lagt til grunn ved beregning av premie og premiereserven, og som pensjonskassen minst må tilføre kundene hvert år for å sikre avtalt pensjon.
Informasjonsrate (IR)	Måler i hvilken grad forvalter har oppnådd meravkastning justert for relativ volatilitet. Definert som differanseavkastning/relativ volatilitet.
Kollektivporteføljen	Kollektivporteføljen består av den andel av forvaltningskapitalen som består av de eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser.
Kursreguleringsfond	Kursreguleringsfondet består av urealiserte gevinster og tap på finansielle eiendeler (med unntak av investeringseiendom) til virkelig verdi over resultatet, forutsatt at porteføljen har en netto urealisert merverdi. Dette inkluderer også urealiserte valutagevinster og -tap som skyldes endring i valutakurser på finansielle instrumenter i utenlandsk valuta, så fremt urealisert verdi på instrumentet normalt inngår i kursreguleringsfondet. Dersom denne porteføljen av finansielle eiendeler viser en akkumulert netto mindrev verdi kostnadsføres dette tapet. Dersom finansielle eiendeler vurderes til å ha et konstatert varig verditap blir verdiendringen på disse papirene resultatført.
Markedsrisiko	Markedsbevegelser som påvirker pensjonskassens evne til å oppfylle forpliktelsene, herunder renterisiko, akjserisiko, eiendomsrisiko og valutarisiko.
Meravkastning	Positiv differanseavkastning (se over).
Motpartrisiko	Motpartrisiko er risiko som følge av at motparter i derivat, reassurans og øvrige fordringer ikke kan møte sine forpliktelser.
Operasjonell risiko	Operasjonell risiko er risiko for tap som følge av svikt i interne prosesser eller systemsvikt.
Premiefond	Premiefondet er PKH sin konto for forskuddsbetalte premier -og innskudd fra kundene etter skatteloven med en tilført garantert rente. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.
Premiereserve	Premiereserven er beregnet i samsvar med forsikringsvirksomhetsloven. Premiereserven utgjør kontantverdien av pensjonskassens samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag for kontantverdien av fremtidige avtalte premier
Relativ volatilitet	Det annualiserte standardavviket til differansen mellom avkastningen på en portefølje av faktiske investeringer og avkastningen på en referanseportefølje. Måler i hvilken grad en aktivt forvaltet portefølje har gitt avvikende avkastning i forhold til en referanseindeks.

Rentegarantipremie	Rentegarantipremien er premie for den risikoen pensjonskassen har for å levere den garanterte avkastning. Denne premien vil være avhengig av hvor høy den garanterte renten er, og av nivået på finansielle buffere og markedsrisiko.
Renteresultat	Renteresultatet utgjør differansen mellom bokførte finansinntekter og garanterte renter.
Resultat av ikke-teknisk regnskap	Avkastningsresultat på midler i selskapsporteføljen (med unntak av risikoutjevningfondet).
Resultat av teknisk regnskap	Forsikringsteknisk resultat fra kollektivporteføljen som består av administrasjon-, rente- og risikoresultatet. Det tekniske resultatet fremkommer etter disponering til tilleggsavsetninger og premiefondet.
Risikoresultat	Resultat som følge av at dødelighet og uførhet i perioden avviker fra det som er forutsatt i premietariffen.
Risikoutjevningfond	Pensjonskassen har anledning til å avsette inntil 50 prosent av samlet overskudd på risikoresultatet til risikoutjevningfondet. Hensikten med avsetning til risikoutjevningfondet er å utjevne svingninger i risikoresultatet over tid. Risikoutjevningfondet er ikke fordelt på de enkelte kontrakter og avsetningen anses heller ikke å være tilknyttet pensjonskassens forsikringsrisiko for eksisterende eller fremtidige kunder. Risikoutjevningfondet kan kun anvendes til å styrke premiereserven med hensyn til risiko knyttet til person og er klassifisert som opptjent egenkapital i balansen, mens det regnes som en forsikringsmessig avsetning etter forsikringsvirksomhetsloven.
Selskapsporteføljen	Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer pensjonskassens ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.
Sharpe Ratio	Kvantitativt mål på i hvilken grad en portefølje har gitt avkastning justert for risiko. Definert som: $(\text{avkastning til porteføljen} - \text{risikofri avkastning}) / \text{porteføljens standardavvik}$.
Solvensmargin	Solvensmargin kapital/Solvensmargin krav.
Solvensmargin kapital	Pensjonskassens samlede solvensmargin kapital er lik summen av pensjonskassens ansvarlige kapital og annen solvensmargin kapital (halvparten av pensjonskassens avsetninger i risikoutjevningfondet og halvparten av pensjonskassens tilleggsavsetninger i forsikringsfondet).
Solvensmargin krav	Pensjonskasser skal beregne solvensmargin kravet etter reglene i Forskrift om pensjonsforetak § 7 til § 10. Kravet til solvensmargin bestemmes av størrelsen og sammensetningen av pensjonskassens forpliketsker.
Solvenskapitaldekning	Pensjonskasser skal til enhver tid ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et forenklet solvenskapitalkrav. Det forenklete solvenskapitalkravet utgjør summen av kapitalkrav for livsforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, markedsrisiko og motpartsrisiko, summert ved anvendelse av en korrelasjonsmatrise, kapitalkrav for operasjonell risiko, og en justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt.
Tilleggsavsetninger	Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet og reduserer dermed årsresultatet. Avsetningen kan benyttes til styrking av forsikringskontraktene dersom pensjonskassens avkastning ikke er tilstrekkelig til å dekke rentegarantien i kontraktene. Den føres i resultatregnskapet i posten til/ fra tilleggsavsetning. Det som kan trekkes årlig av tilleggsavsetningen er begrenset oppad til ett års rentegaranti.
Tracking Error	Se relativ volatilitet.
Verdijustert avkastning	Verdijustert avkastning er all avkastning som er oppnådd på forvaltning av kapitalen for en angitt periode. Denne avkastningen inneholder også urealisert avkastning, dvs avkastning som ikke er sikret ved salg av eiendelene.

FRAM
BRIG GRUPPEN
RWE Energy
Chevron
Høibestad
SYMFONI

30

Kontakt

Pensjonskassen for
helseforetakene i
hovedstadsområdet

E-post: pkh@pkh.no
Telefon: 22 42 50 00

Karenslyst allé 2
0278 Oslo

www.pkh.no